

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

ISSN 1512-6609

3-4

Sarajevo

mart-april 2023.

VOL. LXXXV • Str. 215-416

U ovom broju pišu:

Meho Šljivo • Almir Fatić • Dr. Mensur Valjevac i Mr. Mina Valjevac •
Maksuda Muratović • Zohra Azgal • Asmir Crnkić • Ilma Delić •
Hadžem Hajdarević

Sadržaj

RIJEČ UREDNIKA

- 221-222 Na pragu novog doba
Mustafa Prljača

HUTBA

- 223-226 Samilosni među sobom, strogi prema poricateljima
Meho Šljivo

TEFSIR

- 227-242 Sura 'Abese: On se namrštio
Almir Fatić

HADIS

- 243-260 Ehli-sunetsko razumijevanje hadisa
"Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj" مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْهِ مَوْلَاهُ
Dr. Mensur Valjevac i Mr. Mina Valjevac

STUDIJE

- 261-276 Andaluzijski učenjaci o učenju Kur'ana na islamskom Istoku:
Slučaj Ebu el-Kasima eš-Šatibija (538-590/1143-1194)
Zohra Azgal

KULTURNA BAŠTINA

- 277-294 Islamsko kulturno naslijeđe na unskim adama
Asmir Crnkić

POVODI

295-312 Islam i temelji političke moći
Ilma Delić

NOVE KNJIGE

313-318 Stihovi iskrene, neposredne svakodnevnosti
Hadžem Hajdarević

SLUŽBENI DIO

321-342 Aktivnosti Rijasetu
343-384 Aktivnosti Vijeća muftija
385-416 Dekreti

فهرست

كلمة المحرر	
علي عتبة عصر جديد قادم مصطفى برلياتشا	٢٢١-٢٢٢
خطبة الجمعة	
أشداء على الكفار رحماء بينهم ميهو شليفو	٢٢٣-٢٢٦
موضوعات تفسيرية	
سورة عبس ألمي فاتيتش	٢٢٧-٢٤٢
موضوعات تفسيرية	
حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم «من كنت مولاه فعلي مولاه» كما يفهمه أهل السنة والجماعة مينا فاليفاتس، منصور فاليفاتس	٢٤٣-٢٦٠
دراسات	
علماء الأندلس عن القراءات في الشرق الإسلامي: مثل أبي القاسم الشاطبي (١١٩٤-١١٤٣/٥٩٠-٥٢٨) زهرة أزغل	٢٦١-٢٧٦

تراث ثقافي
التراث الثقافي الإسلامي في جزر نهر أونا
أسمير تسرنكيتش ٢٩٤-٢٧٧

مناسبات
الإسلام وأصول الحكم
إللماديليتش ٣١٢-٢٩٥

كتب جديدة
أشعار الحياة اليومية الصادقة والمباشرة
حجم هايدارفيتش ٣١٨-٣١٣

رسميات
نشاطات الرئاسة ٣٤٢-٣٣١
لجنة المفتين للمشيخة الإسلامية ٣٨٤-٣٤٣
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة ٤١٦-٣٨٥

Contents

WORD OF THE EDITOR

- 221-222 On the Threshold of the New Age
Mustafa Prljaca

KHUDBA

- 223-226 Compassionate among themselves, strict with deniers
Meho Sljivo

TAFSIR

- 227-242 Surah 'Abasa: He frowned
Almir Fatic

HADITH

- 243-260 Ahl al-Sunnah Understanding of the Hadīth: "To Whom I am a Friend,
'Āli is his Friend too." (مَنْ كُنْتُ مَوْلَا فَعَلِيٌّ مَوْلَا)."
Mina Valjevac, Mensur Valjevac

STUDIES

- 261-276 Andalusian Scholars on the Recitation (Qirā'ah) of the
Qur'an in the Islamic East: The case of Abū al-Qāsim al-Shāṭibī
(538-590/1143-1194)
Zohra Azgal

CULTURAL HARETAG

277-294 Islamic Cultural Heritage on the Una Islands
Asmir Crnkic

OCCASIONS

295-312 Islam and the Foundations of Political Power
Ilma Delic

NEW BOOKS

313-318 Honest verses, immediate everyday life
Hadzem Hajdarevic

THE OFFICIAL PART

321-342 The Activities of Riyasat
343-384 Activities of the Council of Muftis
385-416 Decrees

RIJEČ UREDNIKA

NA PRAGU NOVOG DOBA

U svijetu se, očigledno, događaju krupne promjene. Dosadašnji koncept civilizacije, čini se, urušava se i posustaje u svome hodu; gubi pogonsku energiju, a time i svoju inovativnost i privlačnost

Tek smo prije nekoliko dana izišli iz ramazana, tako da se on još uvijek snažno manifestira u nama i oko nas. Dugo nismo imali ovako povoljne vremenske prilike za post i ibadete – umjerenu temperaturu i duljinu dana, pa je možda i to jedan od faktora usljed kojih su ovoga ramazana džamije bile punije negoli ranije, što se naročito osjetilo na noćnom namazu u posljednjoj trećini ramazana, u ponoćnom vremenu. Nadamo se da je to, uz još neke egzaktne pokazatelje, pouzdan znak duhovnog oporavka bošnjačkog naroda i da će iz toga u skoroj budućnosti proizići i dobri rezultati, koji će se pozitivno odraziti na cjelokupnu društvenu zbilju naše zemlje i na sve ljude u njoj.

U svijetu se, očigledno, događaju krupne promjene. Dosadašnji koncept civilizacije, čini se, urušava se i posustaje u svome hodu; gubi pogonsku energiju, a time i svoju inovativnost i privlačnost. Ili će se, dakle, iznutra obnoviti i ispuniti smislom, ili će biti potisnut i odbačen. Sve je izglednije da se neće održati još dugo i da će biti zamijenjen nekim drugim, drukčijim konceptom koji će inaugurirati neko drugi, vitalniji, kreativniji, s drukčijom orijentacijom.

U kakvom stanju muslimani u svijetu dočekuju nadolazeće promjene i pre-strojavanja u njima?

Neki pokazatelji govore o tome da je svijest o nadolazećem preustroju prisutna i kod njih, dok drugi pokazatelji ukazuju upravo na odsustvo te svijesti.

Aktuelni i žalosni sukobi i obračuni unutar oružanih snaga Sudana vjerna je slika toga. Moguće je da je posrijedi tek prolazna zbunjenost i zatečenost, izolirani ostatak prošlog vremena. Kako god bilo, islamski svijet, sasvim sigurno,

—
Kako god bilo,
islamski svijet,
sasvim sigurno,
neće se dobro
pozicionirati u
nadolazećim
transformacijama
ukoliko u sebi
ne oživi svijest o
svojoj pripadnosti
i ne oživotvori
vrijednosti svoje
kulture, te ne uvaži
njena eshatološka
ishodišta.

—

neće se dobro pozicionirati u nadolazećim transformacijama ukoliko u sebi ne oživi svijest o svojoj pripadnosti i ne oživotvori vrijednosti svoje kulture, te ne uvaži njena eshatološka ishodišta.

Ne znamo koliko će potrajati ova “prije-lazna faza”, no nadamo se da će se – ako je doista došlo to vrijeme, najavljeno u našim tradicijskim izvorima – sve odvijati u miru, bez većih destruktivskih događanja, bez razaranja, ubijanja, proganjanja i gladi; i da će muslimani u svijetu u međuvremenu obnoviti svoj duh, pročistiti se i osloboditi pozitivnu energiju u sebi koja će ih pokrenuti naprijed, zbližiti ih jedne s drugima, usmjeriti ih prema zajedničkom cilju i probuditi njihove zatomljene potencijale; jednom riječju – da će se konsolidirati i zauzeti poziciju koja im pripada.

Glasnik će nastojati pratiti te procese, akceptirati ih i dati svoj doprinos u pravcu konvergiranja s njima. Radove koji budu objavljivani na njegovim stranicama treba sagledavati i u tom svjetlu.

—
Mustafa Prljača

HUTBA

Samilosni među sobom, strogi prema poricateljima

zovite: 'Allah', ili zovite: 'Svemilosni', a kako god Ga god budete zvali,
Njegova su imena najljepša... (El-Isra, 110)

Piše

**MEHO-EF.
ŠLJIVO**

Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema poricateljima istine, a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tle padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo – na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tle. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača – da bi On s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku. (El-Feth, 29)

Samilost je Božiji sifati i jedna od najljepših osobina. Gospodar svjetova Sebe je opisao svojstvima Er-Rahman i Er-Rahim – Svemilosni i Samilosni, a poslanika Muhammeda, a.s., kao *rahmeten lil alemin* – milost svim svjetovima. Štaviše, Božije lijepo ime Er-Rahman, u značenju Svemilosni, u izvorima islama pojavljuje se kao sinonim Božijem

vlastitom imenu Allah: Reci: “Zovite: ‘Allah’, ili zovite: ‘Svemilosni’, a kako god Ga budete zvali, Njegova su imena najljepša... (El-Isra, 110)

Budući da ustrajavaju u duhovnom naporu da se okite Božijim svojstvima i imenima, vjernici tokom života nastoje da svojstvo samilosti među prvima ugrade u vlastiti karakter i da ga manifestiraju na intimnom i porodičnom planu, ali i u ponašanju prema svemu stvorenome u pojavnom svijetu.

Od Abdullaha b. Omera, r.a., prenosi se da je Vjerovjesnik, a.s., rekao: “Jedna je žena kažnjena zbog mačke: držala ju je zatvorenu sve dok nije uginula, pa je zbog nje ušla u vatru, jer kada ju je zatvorila nije je ni hranila ni pojila, a niti ju je pustila da jede zemljine kukce i gmizavce.”

S obzirom na to da su vjernici i vjernice u Časnom Kur’anu oslovljeni kao prijatelji jedni drugima, to prijateljstvo nikako ne može ostati samo puka proklamacija. Ponajprije se to prijateljstvo iskazuje u samilosnom međusobnom ophođenju, u upućivanju na dobro i u odvrćanju od zla.

Prilikom svakog susreta, vjernici međusobno pokazuju samilost. Osmjehuju se i radosni su pri susretu sa svojom braćom. Tu samilost dalje potvrđuju dobrim djelima, solidarnošću, empatijom te pomažući jedni drugima u nevoljama i iskušenjima. Da bi zaštitili braću i sestre od sebe,

muslimani ne dozvoljavaju da njima ovladaju pohlepa i sebičnost. Svjesni su da ideal islama nije individualno spasenje, nego istinski željeti vjernici-ma isto što i samima sebi.

U braći i sestrama ne gledaju konkurenciju i suparnike. Svi streme istome cilju: *A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju, namaz klanjaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah, sigurno, smilovati. – Allah je doista silan i mudar.* (Et-Tevbe, 71)

Pravi vjernici ne zavide braći, ne svete se i raduju se uspjehu svakog vjernika kao vlastitom. Od svih osjećanja zavist je najtrajnije i najupornije osjećanje, zavist ne zna za predahe i praznike, a čovjek koji snuje o osveti kopa po vlastitoj rani koja bi inače zacijelila i zarasla.

Budući da muslimani očekuju milost od Gospodara, jer se niko neće spasiti, osim da mu se Allah smiluje, nije razumno očekivati milost a ne pokazivati je i ne pružati drugima.

Allahov miljenik, Poslanik, a.s., podsjećao je svoje drugove, ashabe na kompatibilnost i komplementarnost zemaljske, dunjalučke i onostrane, ahiretske milosti: “Oni koji su milostivi, njima će se Milostivi smilovati! Budite milostivi prema onima koji su na Zemlji, smilovat će vam se Onaj koji je na nebesima!”

Vjernici su istovremeno strogi, stameni i dostojanstveni prema nevjernicima koji prema njima ne skrivaju neprijateljstvo, koji ismijavaju njihovu vjeru, te jedva čekaju da ih kakva muka dopadne.

Nema sumnje da nikakve simpatije niti naklonost vjernika i vjernica ne mogu očekivati oni koji se izruguju islamu i njegovim vrijednostima, oni koji koriste priliku da najveće vrijednosti, sadržaje i simbole islamskog učenja u javnosti skrnave, karikiraju, ismijavaju.

O vjernici, ne prijateljujte s onima koji vjeru vašu za podsmijeh i zabavu uzimaju, bili to oni kojima je data Knjiga prije vas, ili bili mnogobošci – i Allaba se bojte ako ste vjernici.

(El-Maide, 57)

Ali, vjernici ni prema takvima nisu nadmeni i nepravedni, nego su poučeni iskustvom i Božijom opomenom dodatno budni i oprezni. Na neprijateljstvo treba uzvratiti pravdom, a na dobročinstvo – dobročinstvom.

Podsjećajući se na neke opće poznate stavove o međumuslimanskoj ljubavi i poštovanju, kao i na potrebu pravilnog odnosa prema onima koji našu vjeru uzimaju za podsmijeh i zabavu, upravo u vremenu neprestanih

javnih optužbi i napada koje među nama primjećujemo, iznimno je važno iznova podsjećati na kratku definiciju muslimana koju je izrekao Muhammed, a.s.: “Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku sigurni, sačuvani, pošteđeni svi drugi muslimani.”

Ako je ova kratka Poslanikova definicija muslimana kriterij prema kojemu mjerimo našu predanost Bogu u normalnim vremenima, onda ovaj hadis u našem postpandemijskom, eko-

nomski neizvjesnom i turbulentnom vremenu ima svoj moralni kategorički imperativ.

Dvije vrline koja su danas prijeko potrebne muslimanima kako bi harmonizirali svoje međuljudske odnose su, bez ikakve sumnje, samokontrola i samilost.

Niko nas usljed neposjedovanja tih vrlina ne može amnestirati za ishitrene i nepromišljene postupke. “Čovjek izgovori riječ”, kaže Muhammed, a.s., “bez razmišljanja, i zbog nje posklizne u vatru koliko je razdaljina između Istoka i Zapada.”

Kao što smo vidjeli iz ajeta citiranog na početku hutbe, Muhammed, a.s., i njegovi ashabi, bijahu strogi prema onima koji Boga poriču, a samilosni među sobom.

Dvije vrline koja su danas prijeko potrebne muslimanima kako bi harmonizirali svoje međuljudske odnose su, bez ikakve sumnje, samokontrola i samilost.

U trenutnoj svjetsko-povijesnoj konstelaciji muslimani su najčešće ponizni i inferiorni prema svojim stvarnim neprijateljima, a skoro po pravilu su grubo, osvetoljubivi i osioni prema svojoj braći i sestrama u vjeri.

Prema onima koji ih životno ugrožavaju i poriču njihovo pravo na postojanje i dostojanstven život, muslimani se ponašaju snishodljivo i servilno. Pošto su nemoćni da im se pravedno suprotstave, pred njima su manji od makova zrna. Onemogućeni su, dakle, da svoju odrješitost i odlučnost usmjere prema stvarnom razlogu svog hroničnog nezadovoljstva i frustracija.

Onemogućeni da primjereno uzvrate onima koji ih životno ugrožavaju, progone s njihovih ognjišta, uništavaju njihovu imovinu, sataniziraju ih u medijima, muslimani se u javnom prostoru služe kompenzacijskim obrascem: sve češće i brutalnije se okomljuju na svoje bližnje. Za sva zla koja su im počinili drugi, za svu bol koju su im nanijeli drugi, za sva poniženja koje trpe zbog drugih, muslimani pronalaze satisfakciju u tome da javno ponižavaju, okrivljuju i napadaju svoju braću u vjeri.

Zamislimo, na kojoj bi duhovnoj i civilizacijskoj razini bili, kada bi onu silnu energiju i uljudnost koju crpe za dostojanstven dijalog s drugima muslimani primjenjivali u međusobnim kontaktima i komunikaciji? Zamislimo, s koliko bi razumijevanja i sloge rezultirali sveukupni međumuslimanski kontakti, susreti, razgovori, zajednički poslovi, kada bi se muslimani, uvažavajući sve međusobne razlike i mišljenja, slušali i poštovali kao što slušaju i uvažavaju druge?

Poštovanje integriteta i dostojanstva drugog muslimana naša je obaveza, istaknuta u izvorima naše vjere. Ili ćemo te osnovne lekcije našeg vjerovanja savladati pomoću edeba i mudrosti, ili ćemo i dalje širiti nepovjerenje i iskaljivati bijes jedni prema drugima te time dodatno produbljivati međusobne raskole i neprijateljstva.

Jedno je sigurno: Sve dok se duša ne oslobodi balasta mržnje, zlobe i zavisti, uprkos formalnoj pobožnosti i činjenju ibadeta, ne može biti dostojna Božije milosti. Kao što je Alejhiselam kazao za onu ženu što je danju postila, a noću klanjala, ali i pored toga svojim jezikom zagorčavala život svojim komšijama: "Nema joj spasa, njeno mjesto je u Džehennemu."

Muhammed, a.s., i njegovi ashabi, bijahu strogi prema onima koji Boga poriču, a samilosni među sobom.

Sura 'Abese

On se namrštio

ALMIR FATIĆ

redovni profesor tefsirskih predmeta na fakultetu islamskih nauka univerziteta u sarajevu
e-mail: almirfatic75@gmail.com

Sažetak: Rad predstavlja tumačenje 80. kur'anske sure 'Abese, koja ima 42 ajeta, metodom ajet po ajet. Sura 'Abese objavljena je, prema jednoglasnome mišljenju mufessira, u Mekki, u ranom periodu poslanstva Muhammeda, a.s. Komentatori Kur'ana jednoglasni su i u vezi s povodom objavljivanja njezinih prvih deset ajeta: slijepi čovjek, po imenu Ibn Umm Mektūm, prišao je Muhammedu, a.s., u trenutku dok je on razgovarao s idolopokloničkim vođama i uglednicima Mekke, pozivajući ih u islam. Ovaj slijepi čovjek želio je da ga Muhammed, a.s., poduči islamu. Dozivao ga je više puta, ne vidjevši i ne znajući da je Poslanik, a.s., zauzet. Tada se Poslanik namrštio (**'abese**) i okrenuo od Ibn Umm Mektūma. Ovo Poslanikovo, a.s., mrštenje i okretanje od Ibn Umm Mektūma jeste glavna tema sure 'Abese.

Ključne riječi: mrštenje, okretanje, slijepi čovjek, podsjetnik, dokazi Božije jednosti, Sudnji dan

UVOD

'Abese je 80. kur'anska sura, koja ima 42 ajeta. Naziv je dobila po riječ (glagolu) *abese* (عبس) kojom počinje. Prema jednoglasnome mišljenju mufessira objavljena je u Mekki, u ranom periodu poslanstva Muhammeda, a.s. Komentatori Kur'ana jednoglasni su i povodom objavljivanja njezinih prvih deset ajeta. Kako navode Vāhidī i Sujūtī, slijepi čovjek, po imenu Ibn Umm Mektūm, prišao je Muhammedu, a.s., u trenutku dok je on razgovarao s idolopokloničkim vođama i uglednicima Mekke, pozivajući ih u islam. Ovaj slijepi čovjek želio je da ga Muhammed, a.s., poduči islamu. Dozivao ga je više puta, ne vidjevši i ne znajući da je Poslanik, a.s., zauzet. Tada se Poslanik namrštio (*abese*) i okrenuo od Ibn Umm Mektūma pomislivši u sebi: "Ovi će uglednici reći: 'Njega slijede samo slijepi, siromašni i robovi.'"¹ Ovaj događaj navodi se, s gotovo neznatnim razlikama, u mnogim tefsirskim i hadiskim djelima² i njegova autentičnost je neupitna.

U predajama o ovom historijskom događaju navode se i konkretna imena mekanskih uglednika s kojima je Muhammed, a.s., razgovarao: Utbe i Šejbe b. Rebi'a, Ebū Džehl, Umejje b. Halef, Ubejj b. Halef i još neki. Riječ je, dakle, o velikim protivnicima islama, i on je dobio rijetku priliku da direktno razgovara s njima. Tu "zlatnu priliku" htio je iskoristiti za potrebe islama i nije je želio propustiti. Ovo govori da se ovaj događaj zbio u periodu kada su se ti mekanski velikaši još uvijek sastajali s Muhammedom, a.s., i još uvijek nisu otpočeli svoju žestoku kampanju protiv njega i islama. Također, u ovome vidimo da je ovo jedna od najranijih sura objavljenih u Mekki.³

Glavna tema sure 'Abese – i ono sa čime se ona najviše povezuje jest Poslanikovo, a.s., mrštenje i okretanje od Ibn Umm Mektūma, slijepog čovjeka koji je vrlo rano primio islam; bio je, također, rođak hazreti Hatidže. Takav Poslanikov, a.s., postupak, tj. ravnodušnost prema slijepom čovjeku i snishodljivost prema uglednicima i bogatašima, u ovoj suri je, očigledno, predmet ukora. Kur'an mu, dakle, upućuje ukor, odnosno podučava ga ispravnoj metodi dostavljanja i prenošenja Istine, i to na samom početku njegova poslanstva. Znači li to da je Poslanik, a.s., pravio razliku između bogatih i siromašnih, između zdravih

1 Usp. Al-Wāhidī, *Asbāb al-nuzūl al-Qur'an*, 449; Al-Suyūtī, *Lubāb al-nuqūl*, 209.

2 V. npr. *Tirmizijin Džami'-sunen*, 7/6-7. U bilješci br. 6 prevodioca Mahmuta Karalića stoji: "Bilježe ga još Ibn Hibbān u *Šaḥīḥu* i Abū Ya'la u *Musnadu*." Također, navedeni događaj bilježi i Al-Ḥākim, koji to predanje ocjenjuje "autentičnim prema kriterijima Al-Buḥārija i Muslima", a s čime se slaže i Al-Dahabī (nav. prema: fusnota br. 1 u: Al-Baydāwī, *Anwār al-Tanzīl*, 3/498).

3 V. Maududi, *Tafḥīm al-Qur'an*, <https://www.englishsafsir.com/Quran/80/index.html> (pristupljeno: 12. 12. 2021.).

i bolesnih? Da li je njegov postupak time motiviran? Da li je, zapravo, učinio nešto loše? Da li je uvrijedio slijepog čovjeka?

Ako pažljivije promotrimo situaciju u kojoj se našao Muhammed, a.s., zaključit ćemo da o tome ne može biti riječi. Zašto? Jednostavno zato što on na samom početku svoga poslanstva želi da najugledniji ljudi prime islam, kako bi time sebi olakšao i lakše prenio Istinu. Kroz historiju je poznato da kada elita jednoga naroda prihvati Istinu, onda je i narod spremniji da je prihvati. Takvi ljudi jednostavno utječu na mase. Muhammedov, a.s., motiv bila je prirodna želja da prenese Istinu ljudima koji bi mogli prihvatiti islam i time utjecati na mnoge druge, a ne neko *udvaranje* prema bogatašima ili mržnja prema siromašnima, "malim ljudima". Štaviše, Muhammed, a.s., znao je Ibn Umm Mektūma, kao rođaka njegove supruge, i znao je za njegovu plemenitost. Ovim događajem podučava se on, i svi kasniji, da su svi koji tragaju za Istinom važni, ma ko i šta bili: siromašni, slabi i dr., a da su oni oholi i arogantni nevažni, ma koliko navodno veliki bili. Svevišnji postavlja visok standard Svome poslaniku, kao i njegovim sljedbenicima, u prenošenju i dostavljanju Istine.

Nadalje, slijepi čovjek je prekinuo Muhammeda, a.s., i u tome je ustrajao. Nekoliko puta je pozvao Muhammeda, a.s., misleći da ga nije čuo. Kada se nalazite u takvoj situaciji za koju mislite da ste nadomak uspjeha, a onda vas neko uporno prekida, a to može ostaviti i za kasnije, onda se vi, svakako, iznervirate. Naprimjer, ako je neki musliman zauzet razgovorom s nemuslimanom koji želi odgovor na neko vjersko pitanje, taj musliman može ne obratiti pažnju na drugog muslimana ukoliko i on želi nešto pitati, jer on kasnije može saznati odgovor, a nemusliman se možda više nikada neće obratiti za neko vjersko mišljenje muslimanu. Tu vrijedi pravilo: Važnije ima prioritet nad važnim. Znamo da slijepi osobe glasnije govore i ne vide kakva je reakcija ljudi oko njih. Ibn Umm Mektūm nije vidio niti primijetio reakciju Muhammeda, a.s., tj. njegovo mrštenje i nije se osjetio uvrijeđenim.⁴

O ovom događaju govori prvih deset ajeta sure 'Abese, u kojima je sadržan i prijekor Poslaniku, a.s., zbog njegova postupka prema slijepom čovjeku. Nastavak sure (11-16) govori o Kur'anu kao podsjetniku onome ko razmišlja, potom slijedi navođenje dokaza o Božijoj jednosti u stvaranju hrane i pića (17-32), dok se završetak sure fokusira na prizore Sudnjega dana i stanja ljudi tom prilikom (33-42). Ovo bi bile, ukratko, teme ove sure.

4 Usp.: Nouman, *Dream Tafseer Notes*, <https://www.nakcollection.com/surah-abasaa.html> (pristupljeno: 12. 12. 2021.); Maududi, *Tafhim al-Qur'an*, <https://www.englishtafsisir.com/Quran/80/index.html>.

Povezanost s prethodnom surom

Povezanost sure 'Abese sa surom En-Nāzi'āt Sujūti vidi u tome što se pred kraj sure En-Nāzi'āt (34) spominje "nevolja najveća" (الطَّائِمَةُ الْكُبْرَى), a pred kraj sure 'Abese "glas zaglušujući" (الصَّاحَّةُ), a oboje su to imena Sudnjega dana.⁵ Ibn Adžibe, pak, povezanost ovih dvaju sura vidi u tome što se u pretposljednem ajetu sure En-Nāzi'āt (45) navodi za Muhammeda, a.s., da je on samo "opominjatelj" (إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ), tj. "za svakog ko ti dođe, bez ikakve razlike: jaki ili slabi, vjernik ili nevjernik". I kada se Poslaniku, a.s., dogodilo takvo nešto, Svevišnji ga je ljubazno ukorio rekavši 'Abese...⁶

'ABESE VE TEVELLĀ (عَبَسَ وَتَوَلَّى)

Namrštio se i okrenuo – 'abese (عَبَسَ) glagol je kojim se označava namršteno lice, tj. čelo zbog nekog uznemiravanja. Na arapskome ima više glagola koji opisuju ljutito lice, npr. *keleba* (كَلَحَ) – *smrknuti se, biti namršteno lice; besere* (بَسَرَ) – *namrgoditi se* (v. El-Muddesir, 22); *kattabe* (قَطَّبَ) – *namrštiti se*.⁷ Oblik 'abese koji opisuje Poslanikovo, a.s., lice predstavlja najmanji intenzitet ljutitog lica, tj. označava samo namrštenost ('abūs). I takve suptilnosti, kao i najmanje sitnice, Svevišnji vidi i za njih će čovjek odgovarati. Budući da je Muhammed, a.s., najbolji uzor koga muslimani slijede, on je ovdje ukoren kao vođa kome se gledaju i najmanje sitnice. U drugim kur'anskim ajetima vidimo da se Muhammedu, a.s., sugerira da obrati pažnju na sve svoje sljedbenike, tj. ashabe, da bude milostivan prema njima i da se moli za njih čak i kad griješe (npr. v. u: Ālu Imrān, 159, El-En'ām, 52; El-Kehf, 28).

Muhammed, a.s., nije Ibn Umm Mektūmu rekao ni "čeka", već se samo blago namrštio, kako se to ovdje kaže. Mufessiri su zapazili da Svevišnji ovdje Svoga poslanika oslovljava u trećem licu: *Namrštio se i okrenuo*, a nije rekao 'abeste ve tevellejte (namrštio si se i okrenuo), čime mu iskazuje Svoju počast i milost jer nije direktno ukoren.⁸ Također, na ovaj suptilan način skreće mu se pažnja na čin koji mu je nedostojan.

5 Al-Suyūṭī, *Tanāsūq al-durar*, 78.

6 Ibn 'Ağība, *al-Baḥr al-madīd*, 8/237.

7 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 109, 1396, 1504.

8 Usp.: Al-Qurṭubī, *Al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 19/204; Ibn 'Ağība, *al-Baḥr al-madīd*, 8/237; al-Šābūnī, *Šafwa al-tafāsīr*, 3/519; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/314. – Mufessir Ibn 'Aṭīyya, pak, smatra da obraćanje Muhammedu, a.s., u trećem licu intenzivira ukor (*al-Muḥarrar al-wağīz*, 5/436).

EN DŽĀ'EHUL-E'AMĀ (أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى)

Zato što mu je došao slijep čovjek – Ovaj ajet daje odgovor na pitanje zašto se Muhammed, a.s., “namrštio i okrenuo”. Već smo naveli da je slijepi čovjek (الْأَعْمَى) Ibn Umm Mektūm ili, potpunije, Abdullāh ibn Umm Mektūm, o kome smo prethodno naveli nekoliko podataka i ponudili objašnjenje događaja o kome je riječ. Nakon ovoga, kad god bi Allahov Poslanik, a.s., vidio Abdullāha ibn Ummi Mektuma, obratio bi mu se riječima: “Dobro došao onaj zbog koga me je ukorio moj Gospodar”, pa bi mu prostro svoj ogrtač da sjedne. Isto tako, kako se navodi, dva puta ga je postavio kao svog zamjenika (da predvodi namaze) u Medini.⁹

VE MĀ JUDRĪKE LE'ALLEHU JEZZEKĀ (وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزْكِي)

A šta ti znaš – možda da se (pr)očisti – Glagol *derā* (دَرِيَ), odn. *edrā* (أَدْرِيَ) više ili manje je, u teoretskom smislu, sinoniman glagolu 'alime (علم) – znati. Ovaj korijen javlja se trinaest puta u Kur'anu kao dio fraze *mā edrāke*, ili *mā judrīke*. Poput glagola 'arefe i alime, glagol *derā* ukazuje na čin znanja koji slijedi nakon stanja neznanja.¹⁰ Dakle, Muhammed, a.s., nije znao s kojom namjerom mu je došao slijepi čovjek, jer nije imao uvid u unutaranja stanja ljudi. Ovdje se kaže *le'allehu jezzekā*, tj. došao je – “možda da se pročisti”. *Zekkā* (زَكَّى) znači *čišćenje ili pročišćavanje*. Ovdje saznajemo viši cilj znanja – čišćenje i postajanje boljom osobom pred Svevišnjim i ljudima, barem u nekoj mjeri, a ne samo znanje i poznavanje datuma, godina, epoha, događaja i sl.

EV JEZZEKKERU FE TENFE'AHU Z-ZIKRĀ (أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى)

Ili da se podsjeti pa da mu koristi (pod)sjećanje – Riječ *zikrā* (الذِّكْرَى) hiperbolizirani je oblik riječi *zikr* (ذَكَر) – *sjećanje, podsjećanje*, što znači da je u pitanju moćno podsjećanje. Kada nekoga podsjećamo na nešto, to treba da činimo na moćan, snažan, upečatljiv način. Kur'an je, zaista, moćan podsjetnik za onoga ko želi imati koristi od njega.

EMMĀ MENI S-TAGNĀ (أَمَّا مَنِ اسْتَعْنَى)

A onome ko misli da je sam sebi dovoljan – Glagol *istagnā* (اسْتَعْنَى) implicira da takva osoba misli da je sama sebi dovoljna i da nema potrebe za bilo kim drugim. *Istagnā*' (استغناء) – *neovisnost, dostatnost*.¹¹ Ovo se upravo odnosi na ljude s

9 V.: Al-Māwardī, *Al-Nukat wa al-'uyūn*, 6/203; Al-Zamahšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1179; Al-Baydāwī, *Anwār al-Tanzīl*, 3/499; Ibn Džuzejĵ, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/313.

10 Balil, *Qur'anic Terminology*, 19.

11 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1242.

kojima je Poslanik, a.s., razgovarao. Također, taj glagol implicira da takva osoba ne želi spoznati, već samo želi raspravu bez namjere da se mijenja. Za razliku od mekanskih prvaka, Ibn Umm Mektūm prilazi Muhammedu, a.s., s namjerom da se očisti i okoristi Kur'anom. Oni prvi nisu željeli ni jedno ni drugo jer su mislili da su sami sebi dovoljni.

6. FE ENTE LEHU TESADDĀ (فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى).

7. VE MĀ 'ALEJKE ELLĀ JEZZEKĀ (وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزُيَّ)

Ti se njemu okrećeš. / A ti nisi kriv ako on neće da se očisti – Glagol *tesaddā* (تَصَدَّى) derivira se iz *sudd* (صَدَّ), a znači *ponovno okretanje ka nekome i pažljivo slušanje onoga što on govori*.¹² Prema drugoj derivaciji, *tesaddā* je od *sadā* (صَدِيَ), a što znači *ebo* ili *odjek*.¹³ I kao što se zvuk nečega vraća u uši, tako se i ovim glagolom sugerira ponovno vraćanje nečemu. Ovim se hoće kazati da se Poslanik, a.s., i nakon prekida razgovora s mekanskim prvacima, zbog dolaska slijepog čovjeka, ponovo njima okrenuo. Rečeno je *fe ente lehu* (فَأَنْتَ لَهُ), čime je naglašeno da je Muhammed, a.s., taj koji im se vraća, iako oni ne žele Uputu. Objava, zapravo, ohrabruje Poslanika, a.s., da se posveti onima koji žele Uputu, te da on nije odgovoran ako oni neće da se očiste. Na njima je da to sami urade.

8. VE EMMĀ MEN DŽĀ'EKE JES'Ā (وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى)

9. VE HUVE JAHŠĀ (وَهُوَ يَخْشَى)

10. FE ENTE 'ANHU TELEHHĀ (فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى)

A na onoga koji ti je došao žureći, / i boji se, / ti na njega ne obraćaš pažnju – Glagol *jes'ā* (يَسْعَى) označava *brzi hod* koji je sporiji od trčanja; otuda *s'aj* (سَعِي) – *brzo hodanje između Safe i Merve*. Slijepi čovjek dolazi s namjerom za dobro i pročišćenje. Opisan je, potom, kao onaj ko se boji (وَهُوَ يَخْشَى), tj. boji se Svevišnjeg Allaha. *Hašje* (خشية) – odakle se derivira glagol *jahšā* (يَخْشَى) – označava *strah od nekoga ko je veći od vas*.

Glagol *telehhā* (تَلَهَّى) deriviran je iz riječ *lehu* (هُوَ) koja označava *zabavu, razonodu*, i koja je kur'anski termin.¹⁴ Otuda *telehhā* znači *poigrati se, zabaviti se, razonoditi se, proveseliti se*, a s prijedlogom 'an (عَنْ) – *odvratiti se od, okaniti se, proći se, ostaviti, zanemariti*.¹⁵ Kaže se *elhāhu kezā* (أَلْهَاهُ كَذَا) u značenju "to i to

12 V.: Al-Qurtubi, *Al-Ġāmi' li alḥkām al-Qur'an*, 19/205; Al-Šawkānī, *Faḥ al-Qadīr*, 1586; Al-Šābūnī, *Šafwa al-tafāsīr*, 3/518.

13 Usp.: Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 915. Ovdje Muftić navodi sljedeća značenja glagola *tašaddā* – strpljivo podnositi, baviti se, latiti se, prihvatiti se, poduzeti, umiješati se.

14 V.: Muḥammad, 36; Al-Ḥadīd, 20; Al-Anbiyā', 17.

15 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1581.

ga je zaokupilo/odvratilo od onoga što mu je važnije” (*šegalehu 'ammā huve ebemm ilejib*).

Prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., prihvatio ovaj edeb (normu lijepa ponašanja) koji mu je Allah, dž.š., objavio u ovoj suri, pa se više nije odvrtao od siromaha niti se posvećivao bogatašima. U tome su ga slijedili iskreni učenjaci.¹⁶

11. KELLĀ INNEHĀ TEZKIREH (كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ)

12. FE MEN ŠĀ'E ZEKEREH (فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ)

Ne! Zaista je ovo Podsjetnik, / pa ko hoće, sjetit će se ga – Zamjenica u *innehā* (إِنَّهَا) odnosi se ili na ajete Kur'ana (tj. Kur'an u cjelini) ili na ovu suru. Ovim *kellā* (كَلَّا) hoće se kazati da Muhammed, a.s., ne treba gubiti vrijeme na poricatelje Istine jer oni toga nisu vrijedni, već na one koji se boje i koji žele da se očiste.

Tezkireh je (تَذْكِرَةٌ) podsjetnik i to vrlo moćan podsjetnik, zapravo, najviši vid podsjećanja ili najveći podsjetnik. Kur'an jeste upravo to zato što on privlači ljudsku *fitru*, tj. prirodnu sklonost i težnju čovjeka njegovom Stvoritelju i Gospodaru (usp. El-E'arāf, 172).

Oni koji čuju najveći podsjetnik, oni će se sjetiti svoje *fitre*, a oni koji ga čuju i ne uvide nikakvu korist od njega, oni i ne žele da se očiste i ne boje se. Takve jednostavno treba ostaviti. Kur'an je Božanska *tezkira*, a ne ljudska! Tu *tezkiru* potrebno je samo prenijeti, a na onima do kojih je ona doprla ostaje da li će se sjetiti i njome okorisiti. U 12. ajetu – *zekerehu* (ذَكَرْهُ) – navodi se zamjenica trećeg lica jednine i ona se odnosi na cijeli Kur'an. Dakle, ko želi sjetit će se Kur'ana, odnosno iz njega uzeti podsjećanje, slično kao u: فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعَبِيدُ
Pa podsjeti Kur'anom onoga ko se boji prijetnje Moje (Kāf, 45).

13. FĪ SUHUFIN MUKERREMEH (فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ)

14. MERFŪ'ATIN MUTAHHEREH (مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ)

Na Listovima cijenjenim, / uzvišenim, čistim – *Sufuh* (صُحُفٍ) množina je od *sahifa* (صِيفَةٌ) – listovi, spisi, svitci; *mukerremeh* (مُكْرَمَةٍ) – poštovan/a, cijenjen/a. Navedeni Podsjetnik je na *Listovima cijenjenim*. Kur'an je visoko poštovana, cijenjena i plemenita Knjiga, i oni koji ga izbjegavaju i ne žele se njime okoristiti, te ga ne uzimaju kao Podsjetnik, to čine na svoju štetu. Oni su na gubitku, a ne plemenita i kod Allaha cijenjena Knjiga – Kur'an!

Ti Listovi su uzvišeni (*merfū'atin*) i čisti (*mutahhere*) od bilo kakve lažne ideje; oni su Čista Istina, u Levhi-mahfūzu (Ploči pomno čuvanoj), gdje su

16 Ibn 'Ağība, *Al-Baḥr al-madīd*, 8/238; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/315.

zaštićeni. Slušati takve Listove je velika čast za čovjeka, ali oni koji to ne žele, neka sebe žale.

15. BI EJDĪ SEFEREH (بِأَيْدِي سَفَرَةٍ)

16. KIRĀMIN BEREREH (كِرَامٍ بَرَرَةٍ)

U rukama pisara, / časnih, čestitih – Riječ *sefereh* (سَفَرَةَ) dolazi od *sifr* (سفر) – *knjiga*, a njezina jednina je *sāfir* (سافر) – *pisar*. Misli se na meleke koji uzimaju listove Kur'ana iz Levhi-mahfūza i nose ih i otkrivaju Muhammedu, a.s. Jedni mufessiri su kazali da se misli na pisare Muhammeda, a.s., koji su zapisivali kur'ansku Objavu. Ipak, prvi stav koji smo naveli je većinski zato što se u sljedećem ajetu daje opis tih pisara: *časni i čestiti*.¹⁷

Berereh je (بَرَرَةٍ) množna od *berr* (بَرٍّ) – *neko ko je izuzetno dobar*. Postoji i riječ *bārr* (بَارٍ) koja također označava nekoga ko je dobar, ali ne tako kao *berr*. *Bārr* ima dvije množine: *ebrār* i *berereh*; ova druga je *džem'ul-kesreh* ("množina mnoštva"), tj. "jača" množina jer su melecima dobri u poređenju s ljudima kojih je malo takvih. I za to se za ljude koristi "manja množina" (*džem'ul-kille*) – *ebrār* (أَبْرَارٍ).¹⁸ Najplemenitiji melec su prepisivači i prenositelji Kur'ana. Oni su takva bića kojima nije moguće počinuti ni najmanji propust u saopćavanju Poruke. Oni prenose Poruku, Podsjećanje, a oni koji neće da ga čuju – na gubitku su.

17. KUTILEL-INSĀNU MĀ EKFEREH (قِيلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ)

Proklet neka je čovjek, kako je nevjeran / nezahvalan! – *Kutilel-insānu* (قِيلَ الْإِنْسَانُ) doslovno znači "čovjek je ubijen/uništen". Ovom formom (tj. izrazom *kutile*) Arabljanima su imali običaj činiti dovu protiv nekoga.¹⁹ *Mā ekfereh* (مَا أَكْفَرَهُ) znači kako je samo nevjerovatna ljudska sposobnost poricanja! Ovo je vrlo oštra kritika poricatelja Istine. Riječima *mā ekfereh* iskazuje se čuđenje (*te'adždžub*) na činjenici ljudske nezahvalnosti i poricanja. Riječ *el-insān* (الْإِنْسَانُ) ne odnosi se na sve ljude, već samo na one koji zaslužuju ovu osudu. *Kufr* (كفر), odakle je derivirano ovo *ekfereh*, ovdje znači poricanje Istine, nezahvalnost na blagodati-ma Stvoritelja, kao i buntovni stav prema Njemu.²⁰

17 V.: Al-Māwardī, *Al-Nukat wa al-'uyūn*, 6/204; Ibn 'Aṭiyya, *al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/438; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/198; Al-Šawkānī, *Fath al-Qadīr*, 1586.

18 Usp.: Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 98; Nouman, *Dream Tafseer Notes*, <https://www.nakcollection.com/surah-abasaa.html>.

19 Ibn Džuzejji, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/317.

20 Usp.: Al-Zamahšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1180; Al-Qurṭubī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'an*, 19/208; Al-Bayḏāwī, *Anwār al-Tanzīl*, 3/500; Maududi, *Tafhīm al-Qur'an*, <https://www.english tafsīr.com/ Quran/80/index.html>.

Ukoliko ما (*mā*) razumijemo u odnosnom značenju (*mā'u l-mevsūle*), onda imamo značenje: Šta ga je to navelo na poricanje/nevjerovanje? Većina mufessira prihvata prvo mišljenje: Kako je samo nevjerovatna njegova sposobnost poricanja!²¹ Ta nezahvalnost i poricanje čovjeka, na koncu, uništavaju.

18. MIN EJJI ŠEJ'IN HALEKAH (مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ)

19. MIN NUTFETIN HALEKAHU FE KÄDDEREH (مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ)

Od čega ga On stvara? / Od kapi sjemena ga stvara i predodređuje – Na prethodni stav poricatelja Istine Svevišnji odgovara: *Od čega ga On stvara?* Znači, neka čovjek prvo razmisli od čega je stvoren, kako je bespomoćan došao na svijet, kako se razvijao i rastao. Zašto čovjek sve ovo zaboravlja i prepušta se oholosti i zaboravu svoga Gospodara?

Glagol *kaddere* (قَدَّرَ) znači *odrediti ili predodrediti*, tj. odrediti sudbinu čovjeka dok je on još *nutfa* (نُطْفَةٌ – *kap sjemena*). *Kaddere*, dakle, nosi ideju preciznog proračuna svega što se tiče čovjeka: spola, boje, veličine tijela, izgleda, glasa, pameti, okoline... I čovjek ne može ni za milimetar to promijeniti. I, opet, nakon svega ovoga, čovjek ima smjelosti biti nezahvalan, nezahvalan pred Onim pred kim je tako bespomoćan!

20. SUMMES-SEBĪLE JESSEREH (نُفْرَ السَّبِيلِ يَسَّرَهُ)

Zatim mu put olakša(va) – *Sebīl* je (السَّبِيلِ) *put*. Koji je to put u pitanju? Put kojim smo došli na ovaj svijet. Čovjek je toliko slab da ne može sam doći na svijet; potrebna mu je pomoć. Svevišnji čovjeku olakšava dolazak na ovaj svijet kao i put kroz različite faze života. Također, čovjeku je olakšan i Put Upute, tj. ima mogućnost izabrati da bude dobar ili zao, zahvalan ili nezahvalan.²²

21. SUMME EMĀTEHU FE AKBEREH (نُفْرَ أَمَاتِهِ فَأَقْبَرَهُ)

22. SUMME IZĀ ŠĀ'E ENŠEREH (نُفْرَ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ)

Potom ga usmrta i učini da bude sahranjen / i pošlje će ga, kada On bude htio, oživiti – I na koncu, čovjek, ljudsko biće, umire, tj. Svevišnji ga usmrćuje i stavlja u kabur, u mezar, tj. u zemlju. Čovjekov početak je kap sjemena, a kraj – zemlja. U oba slučaja čovjek je potpuno bespomoćan. Ne može se roditi po svom izboru, niti umrijeti; umire u tačno određeno vrijeme pod okolnostima koje su

21 V.: Al-Ḥabarī, *Ġāmi' al-bayān*, 8472-8473; Ibn 'Aṭīyya, *Al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/438; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/109; Al-Šawkānī, *Faṭḥ al-Qadīr*, 1586.

22 Usp.: Al-Māwardī, *Al-Nukat wa al-'uyūn*, 6/206; Ibn 'Aṭīyya, *Al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/438-439; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/109.

mu određene i vezane za njegovu smrt i polaže se u vrstu groba koji mu je suđen: u zemlju, u more, na lomaču, u stomak zvijeri itd.²³

Za proživljenje se u Kur'anu koriste tri riječi: *ihjā'* (احياء), *ba's* (بعث) i *nešr* (نشر). Prva konotira oživljenje nakon smrti; druga – slanje nečega ispred, a treća – širenje. Svevišnji će ljude oživiti (*ihjā'*) onda kada On htjedne, a ne oni (kao što se nisu pitali ni za rođenje, neće se pitati ni za proživljenje; bit će proživljeni sviđalo im se to ili ne), i odmah će biti vraćeni u život bez prolaska kroz životne faze kao na ovome svijetu. Nakon oživljenja, On će nas sve okupiti i poslati na mjesto koje nam dosudi (*ba's*), a prije toga bit ćemo *rašireni* (*nešr*) na Božijem sudu.²⁴

23. KELLĀ LEMMĀ JAKDI MĀ EMEREH (كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ)

24. FEL-JENZURIL-INSĀNU ILĀ TA'ĀMIH (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ)

Ne! On još nije ispunio ono što mu je On naredio! / Pa neka čovjek pogleda u hranu svoju – Kadā (قضي) znači izvršiti, obaviti, ispuniti. I to što mu je naredeno, čovjek, i nakon svih upozorenja, još uvijek nije ispunio (lemmā). A šta je to čovjeku On naredio? Vjerovanje u Njega i pokornost Njemu. Štaviše, i sam čovjek se na to obavezao jer u samom njemu, u njegovoj fitri postoji potencijal, od Njega darovan, za spoznaju dobra i zla i prihvatanje Upute.²⁵ No, nada za izvršavanje još postoji.

Nezare (نظر) znači pažljivo nešto motriti i razmišljati o tome. Ovdje se čovjek poziva da motri i razmišlja o hrani koju jede. Naime, da Svevišnji nije osigurao hranu ljudima na Zemlji, oni ne bi mogli da je sami stvore! Ta'ām (طعام) – hrana koja je pogodna za ljudska bića, a ekl (أكل) – bilo koja vrsta hrane.

25. ENNĀ SABEBNEL-MĀ'E SABBĀ (أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا)

26. SUMME ŠEKAKNEL-ERDA ŠEKKĀ (نَمُرُّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا)

Mi obilno kišu prolivamo, / zatim rasijecamo zemlju pukotinama – Glagol sabbe (صب) ovdje znači prolijevanje vode, tj. kiše; sabbu l-mā' (ماء) – kiša. Bez kiše, tj. vode ne bi bio moguć život na Zemlji. Voda ne samo da se spušta na Zemlju, nego se i skuplja ispod zemlje pa se onda razlijeva u vidu potoka, rijeka itd., leđi se na planinama pa se topi i dalje protiče i onda kada kiša ne pada. Da li je ovo čovjek uredio i pripremio?!

23 V. Maududi, *Tafsim al-Qur'an*, <https://www.englishsafsir.com/Quran/80/index.html>.

24 V. Nouman, *Dream Tafseer Notes*, <https://www.nakcollection.com/surah-abasaa.html>.

25 Usp.: Al-Māwardī, *al-Nukat wa al-'uyūn*, 6/206; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/110; Al-Qurtubī, *al-Ġāmi' li abkām al-Qur'an*, 19/209-210.

Šekk (شَقَّ) označava *rascjepljenje nečega*. Misli se na ono što ljudi obično ne rascjepljuju kao, npr. kamenje, nebo, zemlju i sl. Ovdje se misli na cijepanje zemlje koje nastaje usljed nicanja sjemena, koštice ili sadnice koju čovjek posadi u nju, ili to sjeme natalože vjetrovi, donesu ptice i sl. Čovjekovo je samo da iskopa zemlju i zakopa sjeme, i ništa više ne zavisi od njega. Nicanje sjemena, cijepanje zemlje, rast i razvijanje do stadija hranjivosti nije u ovlasti čovjeka već Onoga koji sve to daje i omogućava dajući sjemenu sposobnost klijanja, zemlji cijepljenja...²⁶

27. FE ENBETNĀ FĪHĀ HABBĀ (فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا)

28. VE 'INEBEN VE KADBĀ (وَعَبْنَا وَقَضَبْنَا)

Pa činimo da izrastaju iz nje žitarice, / i grožđe i povrće – Glagol *enbetnā* (أَنْبَتْنَا) derivira se iz *nebāt* – nešto što je pažljivo odgojeno, npr. dijete koje se brižno odgaja i brzo raste, ili nešto što je pažljivo izraslo ili izniklo, tj. biljke koje se pažljivo tretiraju i brzo rastu. Otuda glagol *enbete* (أَنْبَتَ) znači: *odrasti (dječak), (iz)narasti, (iz)niknuti, isklijati, zazelenjeti se*.²⁷ *Habbā* (حَبًّا) označava *sve vrste žitarica; 'ineb* (عَنْب) – *grožđe, a kadb* (قَضَب) – *svježe povrće, djetelina, hrana za stoku*.²⁸

29. VE ZEJTŪNEN NE NAHLĀ (وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا)

30. VE HADĀ'IK A GULBĀ (وَحَدَائِقَ غُلْبًا)

I masline i palme, / i bašče bujne – Nakon navođenja osnovne hrane (žitarica i povrća), sada se navodi luksuznija hrana: *zejtūn* (زَيْتُون) – *maslina, a nahl* (نَخْل) – *palma, tj. hurme. Hadā'ik* (حَدَائِقَ) – *bašče* koje su dobro čuvane (jed. *hadika* - حديقة); *gulb* (غُلْب) – množina od *agleb* (أغلب) ili *galbā'* (غلباء) – *mnoštvo stabala čije su grane isprepletene*.²⁹

31. VE FĀKIHETEN VE EBBĀ (وَفَاكِهَةً وَأَبًّا)

32. METĀ'AN LEKUM VE LI EN'ĀMIKUM (مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ)

I ukusno voće i pašnjaci, / na uživanje vama i stoci vašoj – *Fekihe* (فَكِهَة) znači *biti vedar, nasmijan, (pre)sretan*.³⁰ Kada neko pojede ukusno voće, on se osjeća sretnim. *Fākihētun* (فَاكِهَةً) znači *ukusno voće, i, vjerovatno, ono mimo ranije spomenuto: grožđa, maslina i hurmi. Ebb* (أَبًّا) – *trava, pašnjak, tj. sve ono što vole*

26 V. Maududi, *Taḥḥim al-Qur'an*, <https://www.englishsafsir.com/Quran/80/index.html>.

27 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1682.

28 V.: Al-Zamaḥṣarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1180; Ibn 'Aṭiyya, *al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/439; Al-Qurtūbī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'an*, 19/211; Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 293, 1392;

29 V.: Al-Zamaḥṣarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1180; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/110; Al-Qurtūbī, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'an*, 19/212.

30 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1309.

životinje. Neki kažu da je *ebb* slama. Većina učenjaka, kao i Ibn Abbās, smatraju da se pod izrazom *ebben* misli na pašnjake i ispašu.³¹

Sve navedeno dato je *na uživanje* (*متاعاً - metā'an*) *vama i stoci vašoj*. Prvo se spominje ljudska hrana – suptilno ukazivanje na ljudsku prednost – pa onda životinjska. A, opet, od životinjske vrste ljudska dobija hranu, kao što je meso, mlijeko itd.

Prema mufessiru Fahrudin u er-Rāziju, prethodnim ajetima intendiraju se tri stvari: 1. dokazi koji ukazuju na Božiju jednost; 2. dokazi koji ukazuju na Njegovu moć proživljenja; 3. Svevišnjem Bogu, Koji najbolje postupaju prema Svojim stvorenjima, kroz različite vrste dobročinstva, pametna osoba ne bi trebala biti nepokorna.³²

33. FE IZĀ DŽĀ'ETIS-SĀHHA (فِيذًا جَاءَتِ الصَّاحَّةُ)

34. JEVME JEFIRRUL-MER'U MIN EHĪH (يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ)

*A kada dođe glas zaglušujući, / na Dan kada će čovjek bježati od brata svoga – Es-Sāhha (الصَّاحَّةُ) zaglušujući je glas, buka; “drugi krik” (es-sajhatu s-sānije), “drugo (posljednje) puhanje” (en-nefahatu s-sānije); jedno od imena za Sudnji dan.*³³

Ima više glagola u arapskome kojim se označava radnja trčanja ili bježanja, kao što su *ebeka* (أَبَى) i *ferre* (فَرَّ). Ovaj drugi glagol navodi se ovdje, a njime se označava bježanje od nečega što čovjeka užasava. Riječ *el-mer'u* (الْمَرْءُ) znači *čovjek*; isto značenje ima i riječ *redžul* (رَجُل). Razlika je u tome što se prvi izraz povezuje s *murū'etom* (مُرُوَّةٌ) – *nesebičnošću*, a drugi s hrabrošću i muškošću. Dakle, onaj ko je bio nesebičan na ovome svijetu i koji je pomagao druge i davao im prednost čak u odnosu i na sebe, čak će i on, toga Dana, biti nemaran prema drugima. A taj Dan čovjek će bježati od svojih najbližih, svoje porodice.³⁴ Zato je važno da budemo pravedni prema njima.

35. VE UMMIHI VE EBĪH (وَأُمُّهُ وَأَبِيهِ)

36. VE SĀHIBETIHI VE BENĪH (وَصَاحِبَتِيهِ وَبَنِيهِ)

I od majke svoje i od oca svoga, / i od žene svoje i od sinova svojih – Čovjek će bježati i od svojih roditelja, možda zbog toga što bi oni mogli tražiti od svog djeteta

31 V.: Al-Ṭabarī, *Ġāmi' al-bayān*, 10/8479-8481; Al-Māwardī, *al-Nukat wa al-'uyūn*, 6/208, Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/320.

32 Al-Rāzī, *Mafātih al-ğayb*, 31/64.

33 Ibn 'Aṭīyya, *Al-Muḥarrar al-wağīz*, 5/440; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/111; al-Qurtubī, *Al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 19/213; Al-Šābūnī, *Šafwa al-tafāsīr*, 3/518.

34 Ḥasan (Baṣrī) rekao je: “Prvo ko će pobjeći od svoga brata je – Habil; prvi ko će pobjeći od svoga oca i majke je – Ibrahim, a.s.; prvi koji će pobjeći od svojih žena su – Nuh i Lut, a.s., prvi ko će pobjeći od svoga sina je – Nuh, a.s.” (Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/111).

njihova dobra koja su mu učinili na ovome svijetu. Zatim, bježat će i od onoga s kim je dijelio krevet na ovome svijetu i ko mu je bio veoma blizu, kao i od onih za koje se uvijek brinuo – svojih sinova. Tog Dana, kada si im najpotrebniji, ti bježiš od njih! Brinut ćeš se samo o sebi. Ajeti se, u redosljedu nabranjanja, nakon braće, roditelja i supruge, završavaju sinovima jer je čovjek najviše osjećajan prema sinovima.³⁵ U sljedećem ajetu Svevišnji otkriva razlog zbog kojeg će čovjek bježati:

37. LI KULLI IMRIIN MINHUM JEVME'IZIN ŠE'NUN JUGNĪH

(لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ)

Svaki čovjek će toga Dana imati nešto što će ga zaokupiti – Še'nun (شَأْنٌ) – stvar, nešto, neka situacija koja je za vas veoma važna pa vas drži zauzetim. Toga Dana svaka osoba će imati nešto što će je zaokupiti: čovjek će se sjećati svega što je radio na ovome svijetu.

Glagol *jugnīh* (يُغْنِيهِ) – koji dijeli zajednički korijen s ranije spomenutim glagolom *istagnā* – sugerira značenje onoga što je toliko važno za vas da vas ono zaokuplja i pri tome zaboravite na sve drugo. Sjećanje na djela učinjena na ovome svijetu toliko će zaokupiti čovjeka da će sve drugo zanemariti. Na početku sure vidjeli smo da su prvaci Kurejšija bili previše zaokupljeni ovim svijetom (*istagnā*) pa nisu čuli Poruku, a sada, na ovaj Dan, čovjek će biti zaokupljen (*jugnīh*) onim kako je i u šta proveo svoj dunjalučki život.³⁶

38. VUDŽŪHUN JEVME'IZIN MUSFIREH (وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ)

39. DĀHIKETUN MUSTEBŠIREH (صَاحِبَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ)

*Neka lica će toga Dana biti svijetla, / nasmijana, obradovana – Vudžūhūn (وُجُوهٌ) – lica; riječ *musfireh* (مُسْفِرَةٌ) nosi ideju otkrivanja: *esfār* (أسفار) – Svete Knjige – one otkrivaju znanje; *sefir* je (سفير) *ambasador* – on otkriva namjeru svoje vlade/države; *sefer* je (سفر) *putovanje* – na kome se otkrivaju nove zemlje i teritorije.³⁷ Oni čiji je osmijeh na licu možda bio skriven, prekriven zbog životnih teškoća, sada će biti *otkriven*. Osmijesi će im biti razotkriveni jer su njihove*

35 Usp.: Al-Zamahšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1181; Al-Rāzī, *Mafātīh al-ġayb*, 31/65; Al-Šabūnī, *Šafwa al-tafsīr*, 3/521. – U suri Al-Ma'āriġ predočava se slika o tome kako će čovjek grješnik na Sudnjem danu poželjeti da se iskupi od kazne svojim bližnjim i daljnjim, izuzev roditelja, dok se ovdje roditelji spominju. Naime, u Al-Ma'āriġ govori se o iskupljenju od kazne, ali čovjek ne može tražiti da se kazne roditelji (11-14), dok se ovdje, u suri 'Abasa, govori o bjezanju, te da je čovjek u stanju pobjeći od svih, pa i od roditelja!

36 Usp.: Al-Ṭabarī, *Ġāmi' al-bayān*, 10/8482; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/111; Al-Rāzī, *Mafātīh al-ġayb*, 31/59; Al-Qurṭubī, *Al-Ġāmi' li ahkām al-Qur'ān*, 19/214.

37 V.: Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 751.

brige otklonjene. Njihova lica bit će svijetla: 1. zbog toga što su se prašila na Božijem putu; 2. zbog tragova abdesta; 3. zbog noćnog namaza.³⁸

Dābiketun (ضاحِكَةٌ) – *smijeh, smijanje*, i to nekontrolirano, kada se pokazuju zubi; *tebessum* (تَبَسُّم) – *osmijeh. Mustebšireh* (مُسْتَبْشِرَةٌ) dolazi od *bišr* (بَشْر) – *koža*, također i sredstvo za guljenje kože (odatle i *bešer* kao naziv za čovjeka, tj. za nekoga ko je od krvi i mesa). Naime, toga Dana će s lica vjernika biti *zguljena* tuga kako bi pokazali radost i sreću zbog dobrih vijesti koje će ih obradovati (*mustebšireh*).³⁹

40. VE VUDŽUHUN JEVME'IZIN 'ALEJHĀ GABEREH

(وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ)

41. TERHEKUĤĀ KATEREH (تَرَهْكُهَا قَتْرَةٌ)

42. ULĀ'IKE HUMU L-KEFERETU L-FEDŽEREH (أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفَجْرَةُ)

A na nekim licima će toga Dana biti prašina, / prekrivena crnilom, / to će biti najgori poricatelji i najgori grješnici – Gabereh (غَبَرَةٌ) – isto što i *gubār*: (غبار) – *prašina* koja leti uokolo i kada na nešto padne, teško se odatle skida. Ovdje nije u pitanju fizička prašina, već opis tuge, depresije i poniženja na njihovim licima koja su postala crna, prekrivena (*terbekuhā = tagšāhā*) crnilom. *Katereh* (قَتْرَةٌ) – *crni dim* koji dolazi od vatre i on će se vidjeti na njihovim licima. Arabljani nazivaju *kātir-om* (قَاتِر - škrtac) onu osobu koja, kada te pozove u svoju kuću, ti vidiš samo dim iz njegove peći i ništa drugo, tj. ne časti te hranom. Zejd b. Eslem je razliku između riječi *gabereh* i *katereh* ovako objasnio: “*Katereh* je ono što se uzdiže ka nebu, a *gabereh* ono što pada na zemlju.”⁴⁰

El-Kefereh (الْكٰفِرَةُ) – množina od *kāfir* (كٰفِر) – *poricatelj Istine, nevjernik, a el-fedžereh* (الْفَجْرَةُ) od *fadžir* (فاجر) – *grješnik*. Stanište za najgore poricatelje Istine i najgore grješnike bit će paklena vatra. Svevišniji će ih poniziti na najgori način, shodno onome kako su i oni ponižavali vjernike i Njegovu uputu. Oni su objedinili nevjerništvo i grijšenje i zato im je Svevišniji kao kaznu objedinio *prašinu* i *crnilo*.⁴¹

38 Al-Zamahšari, *Tafsir al-Kaššaf*, 1181; Al-Qurtubi, *al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 19/215.

39 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 712-713.

40 V.: Al-Qurtubi, *Al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 19/215.

41 Al-Māwardī, *Al-Nukat wa al-'uyūn*, 6/210; Ibn al-Ġawzi, *Zād al-masir*, 8/111; Ibn 'Ağība, *al-Baḥr al-madīd*, 8/244; Šābūnī, *Šafwa al-tafsīr*, 3/518.

TEFSIRSKE POENTE:

1. Istina se dostavlja svim ljudima bez ikakve razlike među njima.
2. Svi koji tragaju za Istinom dostojni su pažnje onih koji pozivaju u Istinu.
3. Ne treba gubiti vrijeme na poricatelje Istine, već na one koji žele da se promijene.
4. Kur'an je visoko poštovana, cijenjena i plemenita Knjiga.
5. Čovjekov početak je kap sjemena, a kraj – zemlja.
6. Treba da prema bližoj i daljoj rodbini budemo maksimalno pravedni.

LITERATURA

- Al-Baydāwī, Nāšir al-Dīn, *Anwār al-Tanzīl wa asrār al-ta'wīl*, Dār al-rušd, Beirut, 2000.
- Balil, Abd al-Karim, *Qur'anic Terminology*, The International Institute of Islamic Thought, London & Washington, 2017.
- Ibn 'Ağība, al-Ḥasanī, *Al-Baḥr al-madīd*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2005.
- Ibn al-Ġawzī, Abū al-Faraġ, *Zād al-masīr fī 'ilm al-tafsīr*, Dār al-fikr, Beirut, 2009.
- Ibn Džuzejj, El-Kilbi *Olakšani komentar Kur'ana*, 6, preveo Nedžad Čeman, Libris, Sarajevo, 2014.
- Ibn 'Atīyya, Al-Andalusī, *Al-Muḥarrar al-waġīz fī tafsīr Kitāb al-'azīz*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2001.
- Al-Qurṭubī, Abū 'Abdullāh, *Al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'an*, Dār l-hadīṭ, Cairo, 1996.
- Maududī, *Tafhīm Al-Qur'an*, <https://www.english tafsīr.com/Quran/80/index.html>.
- Al-Māwardī, Abū al-Ḥasan, *Al-Nukat wa al-'uyūn*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2012.
- Muṭtić, Teufik, *Arapsko-bosanski rječnik*, 4. izd., El-Kalem, Sarajevo, 2017.
- Nouman, Ali, *Dream Tafseer Notes*, <https://www.nakcollection.com/surah-abasaa.html>.
- Al-Rāzī, Al-Faḥr, *Mafātīḥ al-ġayb*, Dār al-fikr, Beirut, 1981.
- Al-Šābūnī, Muḥammad 'Alī, *Šafwa al-tafsīr*, Dār al-Qur'an al-karīm, Beirut, 1981.
- Al-Suyūṭī, Ġalāl al-Dīn, *Lubāb al-nuqūl fī asbāb al-nuzūl*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, s.a.
- Al-Suyūṭī, *Tanāsūq al-durur fī tanāsūb al-suwar*, Maktaba al-Imām al-Suyūṭī, s.l., 2019.
- Al-Šawkānī, Muḥammad b. 'Alī, *Faṭḥ al-Qadīr*, Dār al-ma'rifa, Beirut, 2007.
- Al-Ṭabarī, Ibn Ġarīr, *Ġāmi' al-bayān 'an ta'wīl āy al-Qur'an*, Dār al-salām, Cairo, 2007.
- Tirmizijīn Džami'-sunen*, 1-7, preveo Mahmut Karalić, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2010.
- Al-Wāhidī, al-Naysābūrī, *Asbāb al-nuzūl al-Qur'an*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 1991.
- Al-Zamaḥšarī, Abū al-Qāsim, *Tafsīr al-Kaššāf*, Dār al-ma'rifa, Beirut, 2005.

آلمبر فاتيتش

Almir Fatic

سورة عبس

Surah 'Abasa: He frowned

ملخص: تمثل هذه المقالة شرحاً - آية فآية - لسورة عبس وهي الثمانون من سور القرآن الكريم. وحسب اتفاق العلماء فإن سورة عبس مكية، وآياتها ٤٢ آية. والعلماء متفقون أيضاً في ما يخص سبب نزول آياتها العشر الأولى: اقترب رجل أعمى اسمه ابن أم مكتوم من محمد صلى الله عليه وسلم بينما هو مشغول بالتحدث مع رؤساء مكة وكبارهم وهو يدعوهم إلى الإسلام. وكان هذا الرجل الأعمى يرجو من محمد عليه الصلاة والسلام أن يعلمه الإسلام فناده نداءات كثيرة وهو لا يعلم أن محمداً مشغول. فكره رسول الله صلى الله عليه وسلم قطعه لكلامه، وعبس وأعرض عنه، فنزلت هذه الآيات الكريمة، فكان رسول الله صلى الله عليه وسلم بعد ذلك يكرمه.

Summary: The paper presents an interpretation of the 80th Qur'anic Sūrah 'Abasa, which contains 42 verses, using the verse-by-verse method. According to the unanimous opinion of the mufassirs, sūrah 'Abasa was revealed in Mecca in the early period of the prophethood of Muhammad, peace be upon him. Commentators of the Qur'an are also unanimous regarding the cause of the revelation of its first ten verses: a blind man, named Abdullah b. Umm Maktūm, approached Muhammad, peace be upon him, at the moment when he was talking to the idolatrous leaders and dignitaries of Mecca inviting them to Islam. This blind man wanted Muhammad, peace be upon him, to teach him Islam. He called him several times without seeing or knowing that the Prophet, peace be upon him, was busy. Then the Prophet frowned ('abasa) and turned away from Ibn Umm Maktūm. This frowning and turning away from Ibn Umm Maktūm by the Prophet, may God bless him and grant him peace, is the main theme of Sūrah 'Abasa.

Ehli-sunetsko razumijevanje hadisa

Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْ مَوْلَاهُ

DR. MENSUR VALJEVAC

ipf – zenica
valjevac.mensur@gmail.com

MR. MINA VALJEVAC

osnovna škola „mak dizdar“ – zenica
valjevac.mina@gmail.com

Sažetak: Jezičko značenje, kao i povod nastanka *sebebul-vurūd* hadisa: “Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj.”, te drugih sličnih predaja, ukazuju na posebnu privilegiranost hazreti Alije i njegovo mjesto kod Allahova Poslanika, a.s. Naučavanje naše braće šiija da se time ukazalo na nasljednika (*halīfa*) Allahova Poslanika, a.s., znanstveno je neutemeljeno, jer druge predaje, navedene u radu, eksplicitno govore o tome da Allahov Poslanik, a.s., nije odredio svoga nasljednika. Sam hazreti Alija iskazivao je lojalnost *halifama* koji su bili izabrani i imenovani prije njega. Druge predaje, u kojima se govori da je Allahov Poslanik, a.s., dao određena zaduženja hazreti Aliji, ukazuju na to da je on izvršitelj Poslanikove, a.s., oporuke, samo u pogledu Poslanikove, a.s., kućne porodice.

Ključne riječi: hadis, mevla, Alija, nasljeđivanje

UVOD

Ove i slične predaje naša braća šiije uzimaju kao argument da je hazreti Alija trebao biti prvi halifa poslije Allahova Poslanika, a.s. Međutim, ovo nas ne treba nimalo zbunjivati. Ne mogu se uzimati samo jedne predaje ne prateći cjelokupni tok onoga što je rečeno u hadisima Allahova Poslanika, a.s.

Isto kao što se ajeti ne mogu izdvajati iz konteksta drugih kur'anskih ajeta i sura, tako i hadisi Allahova Poslanika, a.s., predstavljaju jednu cjelinu, čiji sadržaji pojašnjavaju jedni druge.

Mi ćemo kroz druge hadise i njihove komentare, koji su svojim značenjem usko vezani za ovu predaju, pokušati objasniti pravo značenje i poruku ovoga hadisa.

JEZIČKO ZNAČENJE

Što se tiče značenja riječi *velijj* i *mevlā*, koje se ponavljaju u različitim predajama ovoga hadisa, imaju i aktivno i pasivno značenje, tj. zaštitnik i šticećenik. U Kur'anu se javljaju oba značenja. Aktivno značenje, npr.:

إِنَّ وَلِيِّ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ

Moj zaštitnik je Allah koji Knjigu objavljuje i On se o dobrima brine.¹

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ

Zato što je Allah zaštitnik onih koji vjeruju i što nevjernici zaštitnika nemaju.²

Pasivno značenje, npr.:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi šticećenici.³

فِإِخْوَانِكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ

...pa, braća su vaša po vjeri i šticećenici su vaši.⁴

1 El-E'araf, 196.

2 Muhammed, 11.

3 Junus, 62.

4 El-Ahzab, 5.

Pored navedena dva značenja, korijen ovih riječi ukazuje na bliskost, ljubav, prijateljstvo, prisnost, upravljanje, vladanje... I ta druga značenja su prisutna u Kur'anu i Sunnetu, tako da riječi *velijj* i *mevla* mogu imati i ova značenja: bliski, prijatelj, pomagač, dragi, voljeni, prisni, saveznik, staratelj, ovlaštenu, i sl. (Muf-tić, 1997:1672)

“Riječ *mevla* dolazi od *oblika velaje*, što označava ljubav i pomaganje.” (El-Hamis, 2014:185)

Ibn Esir kaže da ova riječ ima sljedeća značenja: vlasnik, gospodar, darivatelj, pomagač, koji voli, sljedbenik, komšija, amidžić, saveznik, zet, rob, oslobođeni rob, onaj koji živi u izobilju, te da je Ebul-’Abbas rekao da to znači: “Ko mene voli i smatra prijateljem neka i njega smatra prijateljem.” *مَنْ أَحَبَّنِي وَتَوَلَّانِي فَلَيْتَوَلَّهُ* (Ibnul-Esir, 1979:5/510)

Shodno navedenom, nama je prijevod ove riječi u značenju *prijatelj* izgledao najadekvatniji, jer ta riječ u našem jeziku ima i aktivno značenje, tj. nekoga na čiju pomoć možemo računati, ali i pasivno, tj. nekoga koga mi volimo. Za razliku od dvoiličnjaka i koristoljubnika, prijatelj je onaj koga mi volimo i koji voli nas.⁵ Profesor Mahmut Karalić u svome prijevodu Et-Tirmizijeve zbirke hadisa upravo se opredijelio za riječi: *miljenik i prijatelj*.⁶

SEBEBUL-VURŪD

Što se tiče samog hadisa: “مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْ مَوْلَاهُ – Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj”, njega su zabilježili Et-Tirmizi, Ibn Madže, Ahmed i mnogi drugi. (Et-Tirmizi, 5/633, El-Kazvini, 1/45.)

Kao da nam se u njemu kaže da onaj ko prihvata Allahova Poslanika, a.s., kao svoga najbližeg prijatelja⁷ i voli ga,⁸ da isto tako treba prihvatiti i voljeti i hazreti Aliju.

Prvo da vidimo šta je bio neposredni povod – *sebebul-vurūd* da Allahov Poslanik, a.s., izgovori ovaj hadis.

5 O tome nam govori i ova predaja u kojoj hazreti Alija kaže: “وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ إِنَّهُ لَعَمْدُ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَنْ لَا يُحِبُّنِي إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُبْغِضُنِي إِلَّا مُنَافِقٌ – Tako mi Onoga koji daje da sjemenska proklija i Koji stvara čovjeka, Vjerovjesnik, a.s., povjerio mi je da će me voljeti samo vjernik, a mrziti samo licemjer.” (En-Nejsaburi Muslim, 1/86)

6 Vidjeti: Et-Tirmizi, 2010:7/332-333.

7 *Vjerovjesnik treba da bude preči vjericima nego oni sami sebi, a žene njegove su – kao majke njihovih*, El-Ahزاب, 6.

8 “Neće niko od vas vjerovati dok mene ne bude više volio od roditelja svoga, djeteta svoga i ljudi svih.” (El-Buhari, 1987:1/14)

1. U jednoj predaji se navodi da je to bilo nezadovoljstvo raspodjelom ratnog plijena u jednom vojnom pohodu, na čijem čelu je bio hazreti Alija, r.a., jedan od istaknutih članova Ehli-bejta. Naime, Imran ibn Husajn prenosi da je hazreti Alija bio pretpostavljeni i da je, nakon pobjede, iz ratnog plijena uzeo za sebe jednu robinju.⁹ Međutim, četverica ashaba Allahova Poslanika, a.s., nisu bila zadovoljna njegovom raspodjelom. Oni su se dogovorili da će obavijestiti Allahova Poslanika, a.s., kada se vrate, o tome šta je uradio hazreti Alija. Kada su stigli, to su i učinili. Jedan je rekao: "Allahov Poslaniče, vidje li šta uradi Alija ibn Ebi Talib?" Allahov Poslanik, a.s., okrenuo se od njega, dajući mu do znanja da nema pravo kritikovati hazreti Aliju. Zatim se podigao drugi čovjek i to isto rekao. Poslanik, a.s., okrenuo se i od njega. Isto se ponovilo i s trećim. Kada je i četvrti to ponovio Allahov Poslanik, a.s., okrenuo se prema njima. Na licu mu se vidjela srdžba. Tri puta je ponovio: "Šta vi hoćete od Alije?", a zatim dodao:

إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ وَهُوَ وَلِيُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدِي

"Alija je moj i ja sam njegov. On je prijatelj svakog vjernika poslije mene."
(Et-Tirmizi, 5/632, Hibban, 1993: 15/373)

Profesor Mahmut Karalić, u svome prijevodu i komentaru na ovaj hadis, kaže: "Šiije ovaj hadis uzimaju kao dokaz da je Alija vrijedniji od ostalih ashaba. Oni tvrde da je Allahov Poslanik, a.s., samo za Aliju rekao: 'Alija je moj, a ja sam njegov!' i da to ni za jednog drugog ashaba nije kazao, što apsolutno ne stoji. On je to isto rekao i za Džulejbiba. Priča Ebu Berze da je Vjerovjesnik, a.s., nakon jedne bitke, u kojoj se osvojio veliki ratni plijen, rekao: 'Pogledajte jesmo li koga izgubili u ovoj bici!' 'Jesmo, Allahov Poslaniče, toga i toga, i toga i toga, i toga i toga', odgovoriše ashabi. U istom predanju stoji: 'Izgubili smo Džulejbiba, pa ga pronađite! Pronašli su ga među sedmericom mrtvih neprijatelja koje je pobio'. Vjerovjesnik dođe, stade iznad njega i reče: 'Ubio je sedmericu, onda su njega ubili. On je moj, a ja sam njegov.'" (Et-Tirmizi, 2010:5/332-3)

2. Ahmedova predaja prethodnog hadisa je još konkretnija. Ibn Abbas prenosi od Burejde da je otišao s hazreti Alijom u Jemen i da je doživio neugodnost od njega. Kada je došao Vjerovjesniku, a.s., spomenuo je Aliju ružno govoreći o njemu. Allahov Poslanik, a.s., počeo se mijenjati u licu. Rekao je:

9 Profesor Mahmut Karalić u svome prijevodu i komentaru na Et-Tirmizijinu predaju ovoga hadisa kaže: "Spolni odnos s robinjom je muslimanu dozvoljen. Neki ashabi su prezreli taj Alijin postupak, jer su smatrali da je iz ratnog plijena uzeo robinju koja mu ne pripada, te ih tako prevario. Kasnije će se ispostaviti da nisu bili upravu." (Et-Tirmizi, 2010:5/332.)

“Burejda, zar ja nisam preči vjernicima od njih samih sebi?” Odgovorio je: “Svakako, Allahov Poslaniče.” Ponovo je rekao:

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيَّْ مَوْلَاهُ

“Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj.” (Ibn Hanbel, 5/347)

3. U El-Buharijinoj predaji Burejda, r.a., kaže: “Vjerovjesnik, a.s., poslao je Aliju do Halida kako bi preuzeo petinu¹⁰ ratnog plijena, a ja sam mrzio Aliju. Alija se okupao. Upitao sam Halida: ‘Vidje li ti ovo?’ Kada smo došli Vjerovjesniku ja sam mu to spomenuo. Rekao mi je: ‘Burejda, mrziš li Aliju?’ Odgovorio sam: ‘Da.’ Rekao mi je:

لَا تُبْغِضُهُ فَإِنَّ لَهُ فِي الْخُمْسِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ

‘Ne mrzi ga. On ima u petini i više od toga (što je uzео).’
(El-Buhari, 1987:4/1581.)

4. Druge dvije Ahmedove predaje još više pojašnjavaju ovu situaciju. U prvoj stoji kako je Burejda prošao pored nekog sijela koje je raspravljalo o Aliji. Zastao je kod njih i rekao:

“Ja sam u sebi imao nešto protiv Alije, a također i Halid ibn Velid (إِنَّهُ قَدْ كَانَ فِي نَفْسِي عَلَى عَلِيِّ سَيِّئٌ وَكَانَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ كَذَلِكَ). Allahov Poslanik, a.s., mene je poslao u jedan pohod čiji je zapovjednik bio Alija. Zarobili smo neke žene i djecu. Alija je sebi iz petine uzео jednu robinju. Halid ibn Velid komentirao je: ‘Pazi ti to (ذُونُكَ)!’ Kada smo stigli do Vjerovjesnika, a.s., ja sam mu počeo pričati kako je Alija od petine za sebe uzео robinju. Ja sam držao uvijek pognutu glavu, a kada sam je podigao vidio sam da se lice Allahova Poslanika, a.s., promijenilo. Rekao je:

مَنْ كُنْتُ وَلِيَّهُ فَعَلَيَّْ وَلِيَّهُ

‘Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj.’” (Ibn Hanbel, 5/358)

10 Slovom Kur’ana petina – *bumus* ratnog plijena pripada Allahovu Poslaniku, a.s., koji on raspoređuje rodbini i potrebnima. Allah Uzvišeni kaže: *I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima, ako vjerujete u Allaha i u ono što smo objavili robu Našem na dan pobjede, na dan kada su se sukobile dvije vojske, – a Allah sve može.* El-Enfal, 41.

5. U drugoj predaji Burejda kaže: "Mrzio sam Aliju kako ga niko nikad nije mrzio, a jednog Kurejšiju sam volio samo zbog njegove mržnje prema Aliji. Taj čovjek je poslan s konjicom, a ja sam mu se pridružio samo zbog njegove mržnje prema Aliji. Osvojili smo ratni plijen i on je pisao Allahovu Poslaniku, a.s., da nam pošalje nekoga ko bi izdvojio petinu. Poslao je Aliju. U plijenu je bila jedna robinja koja je bila vrjednija od samog plijena. On je izvršio podjelu. Poslije se pojavio pokrivena glave. Pitali smo: 'Oče Hasanov, šta je bilo?' Odgovorio je: 'Jeste li vidjeli onu robinju koja je bila u plijenu? Ja sam podijelio i odvojio petinu. Ona je bila u petini, tako da je pripala Ehli-bejtu Vjerovjesnikovu, zatim porodici Alijinoj, pa sam joj ja prišao.' Taj čovjek je pisao Allahovu Vjerovjesniku, a.s., a ja sam se ponudio da me pošalje da to potvrdim. Ja sam mu počeo čitati pismo potvrđujući da je to istina. Uzeo je moju ruku i pismo, pa upitao: 'Mrziš li Aliju?' Odgovorio sam: 'Da.' Rekao mi je: 'Ne mrzi ga, a ako ga voliš još ga više voli. Tako mi Onoga u Čijoj Ruci je Muhammedova duša, udio Alijine porodice u petini je vrjedniji od jedne robinje.' Nakon tih riječi Allahova Poslanika, a.s., niko od ljudi nije mi bio draži od Alije." (Ibn Hanbel, 5/350)

6. Sličnu predaju donosi nam i Et-Tirmizi. El-Bera, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, a.s., poslao dvije vojne. Jednoj je za zapovjednika postavio Aliju ibn Ebi Taliba, a drugoj Halida ibn Velida. Naredio je: "Kada dođe do borbe, Alija je zapovjednik." El-Bera nastavlja i kaže kako je pod Alijinom komandom osvojeno jedno uporište iz kojeg je on uzeo jednu robinju. Halid ibn Velid je po El-Berau poslao pismo Vjerovjesniku, a.s., u kojem je ocrnio Aliju. Kada je El-Bera stigao do Vjerovjesnika, a.s., pročitao je pismo, pa mu se boja promijenila, pa je rekao: "Šta ti misliš o čovjeku koji voli Allaha i Njegova Poslanika i kojeg voli Allah i Njegov Poslanik?"

Rekao sam: "Tražim zaštitu sa Allahom od Allahove srdžbe i srdžbe Njegova Poslanika. Ja sam samo izaslanik." Na to je ušutio.¹¹

7. U jednoj predaji se kaže da je povod tome bio što je Usame ibn Zejd rekao Aliji: "Ti nisi moj prijatelj. Moj prijatelj je samo Allahov Poslanik." Allahov Poslanik, a.s., čuo ga je, pa je rekao:

11 (Et-Tirmizi, 4/207. i 5/638) Ovi hadisi nam jasno govore koliko je Allahov Poslanik, a.s., imao povjerenja u procjenu i odluku hazreti Alije. Onaj čovjek koji voli Allaha i Njegova Poslanika i kojeg voli Allah i Njegov Poslanik sasvim prirodno će postupiti prema onome s čime je zadovoljan Allah i Njegov Poslanik. Pored toga, Allahov Poslanik, a.s., učio je dovu da Alija bude na strani onog što je ispravno i istinito: "Allah se smilovao Ebu Bekru; oženio me je svojom kćerkom, preveo me je do kuće hidžre i oslobodio je Bilala iz svog imetka. Allah se smilovao Omeru; govori istinu i kada je gorka, istina ga je ostavila bez prijatelja. Allah se smilovao Osmanu; njega se meleki stide. Allah se smilovao Aliji; Allahu, upravljaj istinu sa njim gdje god da se okrene." (Et-Tirmizi, 5/633., En-Nejsaburi El-Hakim, 1990:3/134)

مَنْ كُنْتُ وَلِيَّهُ فَعَلِيٌّ وَلِيُّهُ

“Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj.” (El-Mubarekfuri, 10/148.)

Iz navedenih predaja jasno se razumijeva da je Allahov Poslanik, a.s., više puta, zbog različitih povoda, izgovorio u ovom značenju hadise o hazreti Aliji, r.a.

U nekim predajama navodi se da Allahov Poslanik, a.s., na povratku s Oprosnog hadža, zadržao u oazi Humm i izrekao, u određenom kontekstu, hadis istog ovoga značenja. Ove predaje bilježi imami Ahmed, El-Hakim, Ibni Hibban, Ibn Ebi Šejbe, Et-Taberani, Ebu Ja'la, El-Bezzar i mnogi drugi.

8. Tako, Et-Taberani i drugi bilježe od Ebu Tufejla preko Zejda ibn Erkama, r.a, da je Allahov Poslanik na povratku sa Oprosnog hadža zastao u oazi Humm, naredio je da se oko palmi počisti i pomete, a zatim rekao:

كَأَنِّي قَدْ دُعِيتُ فَأَجَبْتُ إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخِرِ كِتَابَ اللَّهِ
وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي فَانظُرُوا كَيْفَ تَخْلِفُونِي فِيهِمَا فَإِنَّهُمَا لَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْصَ

“Ja, kao da sam već pozvan (tj. od Allaha), pa sam se odazvao, ostavljam vam dva pologa. Jedan je veći od drugoga: Allahova Knjiga i moje potomstvo – moja kućna porodica, pa gledajte kako ćete me naslijediti u pogledu njih. Njih dvoje se neće razdvojiti sve dok ne stignu do moga vrela.” Potom je rekao: “إِنَّ اللَّهَ مَوْلَايَ” – Allah je moj Prijatelj, a ja sam prijatelj svakog vjernika.” Nakon toga uzeo je Aliju za ruku i rekao:

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ

“Kome sam ja prijatelj i ovaj mu je prijatelj. Allahu, budi prijatelj onome koji je njegov prijatelj, a budi neprijatelj onome ko mu se suprotstavlja.”

Upitao sam (Ebu Tufejl) Zejda: “Jesi li to ti čuo od Allahova Poslanika, a.s.?” Odgovorio mu je: “Svako ko je bio u palmoviku vidio je to svojim očima i čuo svojim ušima.” (Et-Taberani, 1983:5/166 i En-Nesai, 1991: 5/45 i 5/130)

9. Zajedničko ovim drugim predajama je to da je, nakon što je zajednički namaz obavio, Allahov Poslanik, a.s., opet uzeo za ruku hazreti Aliju, a onda pitao: “Zar ja nisam preči vjericima od njih samih sebi?” Prisutni su odgovorili: “Svakako.” Nakon toga Allahov Poslanik, a.s., s neznatnim razlikama u iskazu, rekao:

فَهَذَا وَلِيُّ مَنْ أَنَا مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ اللَّهُمَّ عَادٍ مِنْ عَادَاهُ

“Ovaj je prijatelj onome kome sam ja prijatelj. Allahu, budi prijatelj onome koji je njegov prijatelj. Allahu, budi neprijatelj onome ko mu se suprotstavlja.”

(El-Kazvini, 1/43)

U jednoj, od tih brojnih predaja, ističe se da je hazreti Omer poslije tih riječi Resulullaha, a.s., sreo hazreti Aliju i mubareklejisao mu riječima:

هَيْنًا يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ أَصْبَحْتَ وَأَمْسَيْتَ مَوْلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ

“Sretno ti bilo, sine Ebu Talibov. Postao si prijateljem svakog vjernika i vjernice.” (Ibn Hanbel, 4/281)

Sasvim je jasno iz prethodnih predaja da one ne ukazuju na to da je Allahov Poslanik, a.s., ovlastio hazreti Aliju da poslije njega vodi poslove mlade islamske države.

NASLJEDIVANJE ALLAHOVA POSLANIKA, A.S.

Opće je poznato da Allahov Poslanik, a.s., nije odredio iza sebe nasljednika, jer da je to htio učiniti, onda bi to on obznanio na Oproštajnom hadžu, kada je održao svoj čuveni govor (hutbu) pred velikim brojem ljudi, u kojem je iznio temeljna islamska učenja i vječne poruke islama. Taj njegov govor slušao je ogroman broj ljudi, preko stotinu dvadeset hiljada muslimana i muslimanki, koji su tada obavili hadž zajedno s Allahovim Poslanikom i koji su vjerno prenijeli svaku njegovu riječ i poruku. Zato je potpuno pogrešno i neargumentirano shvaćanje naše braće šiija koji smatraju da je Allahov Poslanik, a.s., tako važnu činjenicu (određivanje halife) kazao jednom, vjerovatno daleko manjem broju ljudi u oazi Humm, jer da je to htio učiniti, on bi to uradio na Arefatu, pred ogromnim brojem vjernika, koji bi to prenijeli drugima, kao što su prenijeli svaku izgovorenu riječ i poruku iz njegova govora na Oproštajnom hadžu. Upravo je ovo jedan od ključnih dokaza da Allahov Poslanik, a.s., nije nikoga odredio da bude njegov nasljednik, već je to prepustio muslimanima, da oni sami odaberu halifu nakon njegova preseljenja na ahiret.

Međutim, postoje druge predaje u kojima se govori da je Allahov Poslanik, a.s., ostavio hazreti Aliju kao svoga nasljednika, ali u vrlo određenom značenju. Mi smo pronašli sljedeće hadise na tu temu. Oni su sami po sebi nedvosmisleni i nije im potreban bilo kakav komentar:

1. Imami Ahmed bilježi od hazreti Alije da kada je objavljen kur'anski ajet: *I opominji rodbinu svoju najbližu*.¹² Vjerovjesnik, a.s., sabrao je svoju kućnu porodicu, pa ih se sabralo tridesetero, te su jeli i pili, a onda im se obratio: "Ko će mi garantirati za moje dugove i obećane stvari a da bude sa mnom u Džennetu i da bude moj zastupnik u mojoj porodici poslije mene?!"

Neko od prisutnih je rekao: "Allahov Poslaniče, ti si bio kao more. Ko bi to mogao preuzeti?" Onda je istupio hazreti Alija i rekao: "Ja ću!" (Ibn Hanbel, 1/111)

2. Ibn Omer, r.a., kaže: "Vjerovjesnik, a.s., pobratimio je ashabe međusobno, pa je došao Alija plačući: 'Allahov Poslaniče, ti pobratimi ashabe, a mene ni sa kim ne pobratimi?' Allahov Poslanik, a.s., reče: 'Ti si moj brat i na dunjaluku i na ahiretu!'" (Et-Tirmizi, 5/636)

U drugoj predaji ovoga hadisa se navodi da, nakon što je hazreti Alija izrazio svoju zabrinutost zato što je izostavljen, Allahov Poslanik, a.s., njemu je rekao:

3. "Tako mi Onoga Koji me poslao sa Istinom, ostavio sam te kasnije samo za sebe. Ti si kod mene na položaju Haruna kod Musaa i ti si moj nasljednik."

Hazreti Alija je pitao: "Šta ja od tebe nasljeđujem?" Odgovorio je: "Ono što vjerovjesnici ostavljaju u naslijeđe." Hazreti Alija je pitao: "A šta vjerovjesnici ostavljaju u naslijeđe?" Odgovorio je: "Allahovu Knjigu i Sunnet njihova Vjerovjesnika." (Et-Taberani, 1983:5/220)

Značenje ovoga hadisa jasno ukazuje na koji način hazreti Alija nasljeđuje Allahova Poslanika, a.s.

4. Et-Taberani, u *El-Mu'džemul-kebiru*, prenosi od Selmana da je pitao: "Allahov Poslaniče, svaki vjerovjesnik imao je izvršitelja oporuke, pa ko je tvoj izvršitelj?" Ušutio je. Poslije kada me je vidio zovnuo me je, a ja sam mu se odmah odazvao. Pitao me je: "Znaš, ko je bio Musaov, izvršitelj?" Odgovorio sam: "Jūše'u, sin Nūnov." Pitao me je: "Zašto?" Rekao sam: "Jer je on bio najznatiji među njima." Nastavio je: "Izvršitelj moje oporuke, polog moje tajne, najbolji koga ostavljam iza sebe, koji će ispuniti ono što sam nekome obećao i koji će povratiti moje dugove jeste Alija ibn Ebi Talib."

Et-Taberani kaže: "Njegove riječi: 'izvršitelj moje oporuke' znači da mu je oporučio svoju porodicu, a ne hilafet, a njegove riječi: 'najbolji koga ostavljam iza sebe' znači u njegovu Ehli-bejtu, a.s. (Et-Taberani, 1983:6/221)

I u narednom hadisu se spominje hazreti Alija kao izvršitelj oporuke (*vesijj*) Allahova Poslanika, a.s., ali u spomenutom značenju.

12 Sura Eš-Šu'ara, 214.

5. Et-Taberani prenosi od Alija el-Hilalija, koji kaže: "Ušao sam kod Allahova Poslanika, a.s., dok je bio u bolesti u kojoj je i preselio. Fatima mu je bila kod glave. Zaplakala je glasno. Allahov Poslanik, a.s., podigao je glavu prema njoj i upitao: 'Miljenice moja, Fatima, šta je tebe uplakalo?' Odgovorila je: 'Bojim se propasti poslije tebe.' Rekao je:

'Miljenice moja, zar ti ne znaš da je Allah osmotrio Zemlju, pa je s nje izabrao tvoga oca, pa ga promovisao sa Svojim poslanstvom, zatim je ponovo osmotrio Zemlju i s nje izabrao tvoga muža i meni objavio da te udam za njega. Fatima, nama, Ehli-bejtu, Allah je dao sedam vrlina koje nisu date nikome prije nas, niti će biti date ikome poslije nas: ja sam pečat vjerovjesnika i najčasniji vjerovjesnik kod Allaha i najmilije stvorenje Allahu Uzvišenom, a ja sam tvoj otac; izvršitelj moje oporuke najbolji je izvršitelj, a to je tvoj muž; naš šehid je najbolji šehid i najmiliji Allahu, a on je Hamza ibn Abdul-Muttalib i on je amidža tvoga oca i amidža tvoga muža; od nas je i onaj koji ima dva zelena krila kojima leti s melekima u Džennetu gdje god poželi; od nas su i dva unuka ovoga ummeta, njih dvojica su tvoji sinovi Hasan i Husejn, i njih dvojica su prvaci dženetskih mladića, a njihov otac je, tako mi Onoga Koji me posla sa Istinom, bolji od njih; Fatima, tako mi Onoga koji me posla sa Istinom, od njih dvojice je i Mehdijja ovoga ummeta. Kada se ovaj svijet pretvori u metež, kada se pojave smutnje, isprekidaju komunikacije i kada jedni na druge navale tako da stariji ne imadne milosti prema mlađem, niti mlađi poštivanja prema starijem, e, tada će Allah poslati nekoga od njih dvojice koji će osvojiti tvrđave zabluda i srca nemarna.¹³ On će uspostaviti vjeru na kraju vremena (ahiriz-zeman) onakvom kakva je bila i na početku vremena i ispuniti će dunjaluk pravdom kao što je bio ispunjen tiranijom; Fatima, ne tuguj i ne plači, jer je Allah Uzvišeni milostiviji prema tebi i blaži od mene zbog tvog mjesta kod mene i tvoga mjesta u mom srcu; Allah ti je dao muža koji je najugledniji od moga Ehli-bejta i najčasnijeg položaja među njima. On je od njih najmilostiviji prema potčinjenima, najumjereniji i najprocnijiviji u presudi; tražio sam od moga Gospodara da ti budeš prva koja će mi se pridružiti iz mog Ehli-bejta.' Alija, r.a., kaže nakon što je preselio Vjerovjesnik, a.s., Allah ju je pridružio njemu, a.s., za sedamdeset i pet dana." (Et-Taberani, 1983:3/57)

Sljedeće predaje nam, također, govore da Allahov Poslanik, a.s., nije iza sebe odredio nasljednika.

13 U drugom *rivajetu* se kaže da će on srca strašno uzdrmati (تَبْدِيئُهَا هَدْمًا).

Ujutro na dan preseljenja Allahova Poslanika, a.s., hazreti Alija ga je obišao. Kada je izašao od njega ljudi su pitali: "Kako je Allahov Poslanik, a.s.?" On odgovori: "Osvanuo je, zahvaljujući Allahu, dobro." Kada se ljudi razidoše, amidža Abbas uze ga za ruku i reče: "Kako ne vidiš, ti ćeš, tako mi Allaha, bit na redu tek poslije trojice. Kunem se Allahom, kako vidim da će Allahov Poslanik, a.s., preseliti u ovoj svojoj bolesti, jer sam to prepoznao na licima ljudi iz Benu Abdul-Muttaliba prilikom smrti! Hajdemo kod Allahova Poslanika, a.s., da ga pitamo kome će pripasti vlast. Ako će biti naša, znat ćemo to, a ako bude druga, tražit ćemo od njega da nas preporuči." Hazreti Alija reče: "Allaha mi, ako je zatražimo od Allahova Poslanika, a.s., pa nam je on uskrati nikad nam je ljudi neće više dati. Ja je nikad neću zatražiti od Allahova Poslanika!"¹⁴

U komentaru ovoga hadisa ibn Hadžer el-Askalani navodi i druge detalje vezane za ovaj događaj. Tako se navodi da je, na prijedlog hazreti Abbasov, hazreti Alija rekao: "A zar još neko osim nas želi ovo?" Na to mu je amidža rekao: "Mislim, tako mi Allaha, da će ih biti."

Također, Ibn Hadžer navodi da nakon što je preselio Allahov Poslanik, a.s., Abbas je rekao hazreti Aliji: "Pruži ruku da ti dam prisegu, dat će ti je i drugi ljudi!" Ali je Alija odbio. Navodi se, dalje, da je hazreti Alija poslije govorio: "Kamo sreće da sam poslušao Abbasa! Kamo sreće da sam poslušao Abbasa!" El-Askalani zaključuje da je hazreti Alijin stav bio ispravniji i razboritiji, jer "da je dao Aliji prisegu, a ljudi mu je uskratili, postali bi nevjernici." (El-Askalani, 1987:8/143)

Prirodno je da je hazreti Alija zbog svojih velikih zasluga imao nadu da će biti izabran za nasljednika Allahova Poslanika, a.s. O tome nam govore i riječi hazreti Hasana, na njegovoj samrti, upućene njegovu bratu hazreti Husejnu: "Brate, tvoj otac nadao se da će on preuzeti hilafet pa ga je Allah odvratio od njega, davši ga Ebu Bekru. Potom ga je i drugi put očekivao pa je, umjesto njemu, pripao Omeru; zatim je, dok je trajalo vijećanje, bio siguran da ga neće mimoići, no i tada mu je izmakao i otišao Osmanu. Tek kad je Osman ubijen, lojalnost je izražena Aliji. Potom smo se razjedinili do te mjere da je isukana i sablja i ja za nju nisam bio pripravan. Allaha mi, ne mislim da će Allah u nama objediniti i poslanstvo i hilafet." (Es-Sujuti, 2003:320)

Međutim, iz drugih hadisa Allahova Poslanika, a.s., da se razumjeti da je on indirektno navijestio da hazreti Alija neće biti izabran za njegova nasljednika, a već smo ranije govorili o nadnaravnosti njegova mubarek iskaza u pogledu

14 El-Buhari, 1987: 5/2311 i dr. Također, vidjeti: Ibn Hišam, 1988:289 i Siraj ad-Din, 1995:371.

budućih događaja. Ove predaje nam, također, potvrđuju činjenicu da Allahov Poslanik, a.s., nije ni u kojemu slučaju odredio svoga nasljednika.

Allahov Poslanik, a.s., upitan je: "Allahov Poslaniče, ko će biti postavljen za zapovjednika poslije tebe?" Odgovorio je:

6. "Ako postavite Ebu Bekra za zapovjednika, naći ćete ga sigurnim, suzdržljivim za dunjalukom i žudnim za ahiretom. Ako postavite Omera za zapovjednika naći ćete ga snažnog i pouzdanog da se zbog Allaha ničijeg prijekora ne boji. Ako postavite Aliju za zapovjednika, a ne vidim da ćete to uraditi, naći ćete ga upućivačem i upućenim koji će vas odvesti na pravi put." (Ibn Hanbel, 1/108)

7. U drugim predajama ovoga hadisa navodi se da su ashabi pitali Allahova Poslanika, a.s.:

"Allahov Poslaniče, kada bi nam postavio svoga zastupnika/nasljednika (halifu)?" Odgovorio je: "Ako vam ja postavim halifu, a vi mu budete neposlušni, stići će vas kazna." Ponovo su pitali: "Kada bi nam postavio Ebu Bekra?" Odgovorio je: "Ako ga postavite, naći ćete ga slabšim u tijelu i snažnim u Allahovoj odredbi." Ponovo su pitali: "Kada bi nam postavio Omera?" Odgovorio je: "Ako ga postavite, naći ćete ga snažnim u tijelu i snažnim u Allahovoj odredbi." Ponovo su pitali: "Kada bi nam postavio Aliju?" Odgovorio je: "Ako ga postavite, a nećete to učiniti, on bi vas izveo na Pravi put i našli biste ga upućivačem i upućenim." (En-Nejsaburi el-Hakim, 1990:3/74)

Allahova odredba se odvija po Njegovu htijenju, u ovome slučaju preko riječi Njegova Poslanika, a.s., svidjelo se to nekome ili ne.

Vrlo interesantna je i predaja koju bilježi Ebu Davud od El-Akre'a, mujezina hazreti Omerova, r.a. On kaže da ga je hazreti Omer poslao jednom učenom kršćaninu kojeg je on pozvao. Omer ga je pitao: "Da li me nalaziš u Knjizi (Tevratu)?" Odgovorio je: "Da." "Pa, kako sam opisan?" pitao je Omer. Odgovorio je: "Kao rog si." Omer je podigao štap: "Kakav rog?" Odgovorio je: "Rog metalni, sigurni i žestoki." Hazreti Omer je upitao: "Kakav je onaj poslije mene." Odgovorio je: "On je dobar vladar, ali daje prednost svojoj rodbini." Hazreti Omer tada tri puta reče: "Allah će se smilovati Osmanu." Hazreti Omer je pitao: "A, onaj poslije njega?" Odgovorio je: "Talozi hrđe na željezu." Omer se uhvati za glavu i reče: "O, jada! O, jada!" Učenjak reče: "Vladaru pravovjernih, on je jedan dobar vladar. Međutim, on će biti promovisan kada sablja već bude izvučena, a krv uveliko tekla." (Es-Sidžistani, 2/625)

Allah Uzvišeni u posljednjem ajetu sure El-Feth govori kako su u ranijim objavama, pored toga što je bio najavljen Muhammed, a.s., bili opisani i njegovi

ashabi.¹⁵ Izreke hazreti Alijinih potomaka, također, potvrđuje, naprijed navedene predaje.

U jednoj predaji se kaže da je Abdullah, sin hazreti Hasanov, rekao za jednog čovjeka koji ga je optužio da on, tj. Abdullah, kao i hazreti Alija samo prikriva svoje stvarne stavove: “Ovaj smatra da je Alija bio na nešto primoran, te da je Allahov Poslanik, a.s., nešto naredio, a da on to nije izvršio. Ovo je dovoljno ponižavanja i omalovažavanja Alije,¹⁶ da taj misli da mu je Allahov Poslanik, a.s., nešto naredio, a da to on nije izvršio.” (Ed-Darekutni, 1420:32)

Omer, unuk hazreti Husejnov od sina mu Alije – Zejnul-’abidina, bio je upitan: “Da li je među vama imam kome je obavezna pokornost koju mu vi priznajte, te da onaj koji mu je ne priznaje umire neznanobožaćkom smrću?” Omer je odgovorio: “Ne! Tako mi Allaha, to nije među nama. Ko to kaže on laže.” Ponovo mu je rečeno: “Allah ti se smilovao, ali oni govore: ‘Ovaj položaj pripadao je Aliji, alejhisselam, jer mu je to oporučio Allahov Poslanik, a.s. Zatim je pripao Hasanu ibn Aliji, jer mu je Alija to oporučio. Onda je pripao Husejnu ibn Aliji, jer mu je to Hasan oporučio, a zatim, Muhammedu ibn Aliji ibn Husejnu, jer mu je oporučio.’” Omer je odgovorio: “Tako mi Allaha, moj otac je umro a da nije dva slova oporuke ostavio. Allah ih ubio...” (Ed-Darekutni, 1420:44-45)

Razmatrajući ovu problematiku, Said Nursi, u duhu navedenih predaja i izreka, kaže sljedeće: “Što se tiče šiija političkog smjera, oni naspram Ehli-suneta mogu osjetiti samo stid. Jer, oni u svoj toj težnji ka izuzetnoj ljubavi prema hazreti Aliji, r.a., ustvari, omalovažavaju njegov položaj i ugled, i njihov pravac razmišljanja dovodi do njegova sramoćenja i zaključka o nemoralnom držanju, jer tvrde: ‘Hazreti Alija, r.a., povlađivao je i ponašao se kao da dijeli mišljenje hazreti Es-Siddika i El-Faruka, r.a., iako oni nisu bili u pravu, znači, i on ih se plašio i od njih se ustručavao’, odnosno, rječnikom šiija, ‘on je radio u prikrivenosti (*tekijje*)’, što bi značilo da ih se on bojao i pretvarao se pred njima u svojim

15 *Mubammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tle padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo – na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tle. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača – da bi On s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku.* (Sura El-Feth, 29.)

16 Ovdje bismo napomenuli da, ponekad, pojedini islamski autoriteti, kao imam El-Buhari, Ebu Davud, Ahmed i mnogi drugi, uz najodabranije članove Ehli-bejta stavljaju sintagmu *alejhisselām*, ili kada je u pitanju hazreti Fatima *alejhesselām*. Tako, npr. imam El-Buhari, na više od trideset mjesta uz ime hazreti Fatime dodaje *alejhesselām*.

postupcima, tj. bio dvoličan! Prišiti jednom ovakvom znamenitom islamskom heroju, koji je stekao i naziv Lav Allahov i bio zapovjednik i ministar kod dvojice Istinoljubivih, da se pretvarao, plašio i dodvoravao ljubavljju onima koje uistinu ne voli i da se preko dvadeset godina povodio za onima koji nisu u pravu, te im se priklanjao zbog straha i bio kvalificiran kao neko ko slijedi i podržava nepravedne, nema nikakve veze s ljubavljju. Hazreti Alija, r.a., odriče se takve ljubavi.

Eto, sljedbenici pravca istine ni sa kojeg gledišta ne obezvrjeđuju položaj hazreti Alije, r.a., nipošto ga ne optužuju za nemoralno vladanje, niti ovome vrhunskom heroju pripisuju kukavičluk, nego izjavljaju: 'Da hazreti Alija, r.a., nije smatrao da je pravo na strani trojice Ispravnih halifa, ne bi im bio sklon ni minutu, niti bi uopće priznao njihovu vlast.'

To, dakle, znači: Alija, r.a., znao je da su oni u pravu, te je potvrdio njihovu prednost i svoju neusporedivu hrabrost i trud uložio na putu ljubavi prema istini." (Nursi, 2007:41)

Odgovarajući na šijsku dogmu da je *hilafet* otet od hazreti Alije, te da mu je nanesena nepravda, Said Nursi kaže:

"Hazreti Alijino, r.a., lično, nebrojeno puta ponovljeno i stalno potvrđeno priznanje i slijeđenje trojice halifa, njegovo prihvatanje i obavljanje dužnosti šejhul-islama (*šejbul-kudat* – vrhovni muftija), kao i njegovo pripadništvo povlaštenim i utjecajnim strukturama tokom dvadeset i više godina – sve to obeznažuje šijsku tvrdnju. Osim toga, islamska osvajanja i borbe protiv neprijatelja u vrijeme trojice halifa, za razliku od dešavanja i smutnji iz vremena Alijinog, r.a., hilafeta, također pobijaju tvrdnju šiija s gledišta hilafeta. Znači, stajalište Ehli-sunneta i džema'ata je ispravno." (Nursi, 2007:36)

Said Nursi, također, potvrđuje ehli-sunetsko gledište o prednosti hazreti Ebu Bekra nad hazreti Alijom, pa kaže: "Ako bi se na jedan tas vage stavile osobne odlike hazreti Ebu Bekra, r.a., ili hazreti Omera el-Faruka, r.a., uz uzvišene zasluge koje su oni u vrijeme svoga hilafeta stekli iz ugla nasljedništva vjerovjesničke misije, a na drugi tas postavile nadnaravne odlike ličnosti hazreti Alije, r.a., uz tegobe hilafeta u njegovu vremenu i krvave i mučne unutarnje borbe na koje je bio prinuđen, te loše mišljenje kojem je potom bio izložen, nema sumnje da bi tas Ebu Bekra es-Siddika, r.a., ili tas Omera el-Faruka, r.a., ili tas Osmana Zun-Nurejna, r.a., pretego. Tu je pretežnost zapazio Ehli-sunnet i džema'at, i prema njoj njima ukazao prednost.

Pored toga, položaj vjerovjesništva mnogo je uzvišeniji i istaknutiji od stepena evlija, tako da stoji ukaz da je u mjeri jedan gram vjerovjesništva vrjedniji od tona ukaza evlijaluka... Iz ovoga ugla gledajući, udio i doprinos i Es-Siddika

i El-Faruka, r.a., u smislu nasljedništva vjerovjesništva i uspostave načela poslaničke misije, pospješena je s Božije strane, tako da je uspjeh koji im je bio naklonjen u vrijeme njihova hilafeta postao dokaz za Ehli-sunnet i džema'at. A budući da osobne odlike hazreti Alije, r.a., nisu pobile punovažnost tog golemog nadmašaja poteklog iz misije nasljedništva vjerovjesništva, hazreti Alija, r.a., primio se dužnosti vrhovnog muftije kod ove dvojice časnih velikana u vrijeme njihova hilafeta i iskazivao im poštovanje.

Kako, onda, nosioci istine, pripadnici Sunneta, koji vole i uvažavaju hazreti Aliju, r.a., ne bi voljeli i one koje je i sam hazreti Alija, r.a., volio i veličao?" (Nursi, 2007:36)

ZAKLJUČAK

Smatramo da je najadekvatniji zaključak, na kraju ovoga rada, činjenica da je Allahov Poslanik, a.s., skrenuo pažnju na moguće devijacije u pogledu našeg odnosa spram hazreti Alije. Očito da se značenje sljedećeg hadisa, iako je ocijenjen kao nejak (*da'if*), uveliko ostvarilo, uostalom kao i sve drugo što je Muhamed, a.s., iskazao. Tako je, jedne prilike, rekao hazreti Aliji: "U tebi je primjer Isaa. Jevreji su ga mrzili, pa su potvorili njegovu majku. Kršćani su ga voljeli, pa su ga postavili na stupanj na kojem on nije." (Ibn Hanbel, 1/160)

Nakon ovoga hadisa, Ahmed ibn Hanbel navodi ovu izreku hazreti Alije: "U pogledu mene propast će dvojica: onaj koji me voli uznoseći me s onim što ja nemam i onaj koji me mrzi, pa ga mržnja prema meni navede da me potvara. Uistinu, ja nisam vjerovjesnik, niti se meni objavljuje. Međutim, ja radim po Allahovoj knjizi i Sunnetu Njegova Poslanika, a.s., koliko god to mogu, pa ono što vam naredim od pokornosti Allahu obaveza vam je poslušati me i u onom što vam je drago i što nije." (Ibn Hanbel, 1/160)

LITERATURA

- Ed-Darekutni E. H. A. I. U. (1420. h.g.) *Fedailus-sahabe ve menakibubum ve kavlu ba'dihim fi ba'din*. Saudijska Arabija: Daru Madži 'Asiri.
- El-Askalani I. H. (1987) *Fetbul-Bari bi Šerhi Sabihil-Bubari*. Kairo: Darur-rejjan lit-turas.
- El-Buhari M. I. I. (1987) *Sabihul-Bubari*. Bejrut: Daru Ibn Kesir.
- El-Hamis O. B. M. (2014) *Historijska epoba od smrti Allahova Poslanika do ubistva Husejna, 61. h.g.* (Analiza događaja od smrti Allahova Poslanika, a.s., do ubistva Husejna, r.a, i naučni odgovor na sumnje i laži zabludjelih frakcija, prvenstveno šiija). Sarajevo.
- El-Kazvani I. M. *Sunenu Ibni Madže*. Bejrut: Darul-fikr.
- El-Mubarekfuli M. A. (b.g.) *Tubfetul-Abvezi bi šerhi Džami't-Tirmizi*. Bejrut: Darul-kutubil-'ilmijje.
- En-Nejsaburi M. I. A. H. (1990) *El-Mustedrek ales-sabihajn*. Bejrut: Darul-kutubil-ilmijje.
- En-Nejsaburi M. I. H. *Sabihu Muslim*. Bejrut: Daru ihjait-turasil-arebijj.
- En-Nesai A. I. Š. (1991) *Sununen-Nesai el-kubra*. Bejrut: Darul-kutubil-'ilmijje.
- Es-Sidžistani E. D. *Sunenu Ebi Davud*. Darul-fikr.
- Es-Sujuti DŽ. (2003) *Povijest halifa*. Sarajevo: Novi kevsar.
- Et-Taberani E. K. (1983) *El-Mu'džemu-l-kebiru*. Mosul: Mektebetuz-Zehra.
- Et-Tirmizi E. I. (2010) *Tirmizijin Džami'-sunen – Tirmizijina zbirka hadisa sa komentarom prof. Mahmuta Karalića*. Novi Pazar: El-Kelimeh i Fakultet za islamske studije u Novom Pazaru.
- Et-Tirmizi E. I. *Sunenut-Tirmizi*. Bejrut: Daru ihjait-turasil-'arebijj.
- Hanbel A. I. *Musnedu Ahmed*. Kairo: Muessesetu Kurtuba.
- Hibban M. (1993) *Sabihu Ibni Hibban*. Bejrut: Muessesetur-risale. (Hibban, 1993: 15/41)
- Ibn Hišam (1988) *Poslanikov životopis*. Sarajevo, Bemust.
- Ibnul-Esir (1979) *En-Nihajetu fi garibil-hadis vel-cseri*. Bejrut: El-Mektebetul-'ilmijje.
- Teufik Muftić (1997) *Arapsko-bosanski riječnik*. Sarajevo: El-Kalem.
- Nursi B. S. (2007) *Odsjaji*. Sarajevo. Rejhan.
- Siraj ad-Din A. B (1995) *Muhammed, mir i blagoslovi Božiji njemu i njegovim – Život njegov osnovan na vrelima najstarijim*. Sarajevo.

مينا فاليفاتس
منصور فاليفاتس

Mina Valjevac
Mensur Valjevac

**حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم
«من كنت مولاه فعلى مولاه» كما يفهمه
أهل السنة والجماعة**

**Ahl al-Sunnah Understanding of the
Hadīth: "To Whom I am a Friend, 'Āli is
his Friend too." (مَنْ كُنْتُ مَوْلَاً فَعَلِيٌّ مَوْلَاً)**

ملخص: يشير المعنى اللغوي وسبب ورود حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم «من كنت مولاه فعلى مولاه» إلى مكانة رفيعة خاصة لعلي رضي الله عنه عند رسول الله صلى الله عليه وسلم، غير أن ما ذهب إليه إخواننا أهل الشيعة من ادعاء أنه الإشارة إلى خلافة علي لرسول الله غير متأسس في الواقع ولا في العلم لأن ما ذكر في المقالة من الأحاديث غير هذا يثبت بوضوح أن رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يعين خليفة له. وإن عليا ذاته قد بايع الخلفاء الذين أختبروا وعينوا قبله. إن الأحاديث الأخرى التي ورد فيها أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كلف عليا ببعض التكليف تشير إلى أنه وليه فقط في ما يخص أهل بيته.

Summary: The linguistic meaning, as well as the reason for the origination (sabab al-wurūd) of the hadith: "To whom I am a friend, 'Āli is his friend too", and other similar traditions, indicate the special privilege of Hazrat 'Āli and his place with the Messenger of Allah. The teaching of our Shia brothers that this indicated the successor (caliph) of the Prophet of Allah is scientifically unfounded, because other traditions, mentioned in the paper, explicitly say that the Prophet of Allah did not designate his successor. Hazrat 'Āli himself showed loyalty to the caliphs who were elected and appointed before him. Other traditions, in which it is said that the Messenger of Allah gave certain responsibilities to Hazrat 'Āli, indicate that he is the executor of his will only with regard to his immediate family.

Andaluzijski učenjaci o učenju Kur'ana na islamskom Istoku Slučaj Ebu el-Kasima eš-Šatibija (538-590 / 1143-1194)¹

ZOHRA AZGAL

doktorand na odsjeku za povijesne i filološke studije na univerzitetu psl
(paris sciences et lettres)

Sažetak: Rad se bavi fenomenom prijenosa znanja (sa posebnim osvrtom na pojam naučnog putovanja) i nauke o kiraetima, kao i međusobnim suodnosom islamskog Istoka i Zapada. Najstariji spomen učenja kiraeta u Endelusu datira nazad u 4./10. stoljeće, dok je proučavanje kiraeta eksponencijalno raslo između 4./10. stoljeća i 6./12. stoljeća, a posljednje stoljeće je izrodilo najveći broj stručnjaka u ovoj oblasti. S tim u vezi, posebno je akcentiran lik i djelo andaluzijskog prvaka kiraetske nauke – *Ebu el-Kasima eš-Šatibija* – čije se kur'ansko ostvarenje i znanstvena kulminacija odvijala kroz poemu: *Ḥīrz al-amānī wa-wajh al-tahānī fī al-qirā'āt al-sabʿ*, poznatiju kao *Al-Shāṭibīyya* ili *Al-Lāmiyya*. Navedena poema predstavlja fundament za izučavanje sedam kiraeta, a koji su objašnjeni kroz 1173 stiha, te spada u najznačajnija i najsvestranija djela koja su ikada napisana u oblasti kiraetske nauke.

Ključne riječi: *Andaluzijski učenjaci, islamski Istok, Zapad, naučno putovanje, Kur'an, kiraetska nauka, kiraeti, Eš-Šatibi, Eš-Šatibija*

1 Izvor: Zohra Azgal, "Andalusi Scholars on Qur'anic Readings in the Islamic East: The Case of Abū al-Qāsim al-Shāṭibī", u: Maribel Fierro i Mayte Penelas, ur., *The Maghrib in the Mashriq*, De Gruyter, Berlin/Boston, sv. 40, 2021, str. 237-256.

UVOD

U 6./12. stoljeću, discipline kur'anskih nauka i kur'anskih tekstova, varijante ili čitanja (kiraeti), privukli su veliki broj andaluzijskih učenjaka (karija) koji su predavali u prestižnim obrazovnim institucijama (medresama) u Damasku i Kairu. Srednjovjekovni biografski rječnici posvećeni andaluzijskim učenjacima jasno pokazuju prevlast discipline kiraeta, kako u njihovoj obuci, tako i u svojim nastavnim aktivnostima, dok su istočnjački učenjaci više pažnje posvećivali prenošenju hadisa.²

Najstariji spomen učenja kiraeta u Endelusu datira nazad u 4./10. stoljeće, uz prisustvo Ebu el-Hasana el-Entakija (u. 377/987) u Kordobi od 352./963. nadalje, na poziv emevijskog halife El-Ĥakema II el-Mustensira Billaha da obučiti stanovnike Endelusa nauci o kiraetima. Ibn el-Feredi (u. 403/1013) nam govori da je on bio najbolji u ovom polju i da mu niko nije bio ravan u njegovom vremenu. Ebu Amr ed-Dani (u. 444/1053) učio je kiraete od jednog od njegovih učenika, Ubejdullaha b. Seleme.³ Uprkos ovoj relativno kasnoj pojavi u andaluzijskom religijskom kontekstu, proučavanje kiraeta eksponencijalno je raslo između 4./10. stoljeća i 6./12. stoljeća, a posljednje stoljeće je izrodilo najveći broj stručnjaka u ovoj oblasti, o čemu svjedoči Ibn el-Abbar (u. 658/1260) u svom bio-bibliografskom rječniku. (Slika 1)⁴

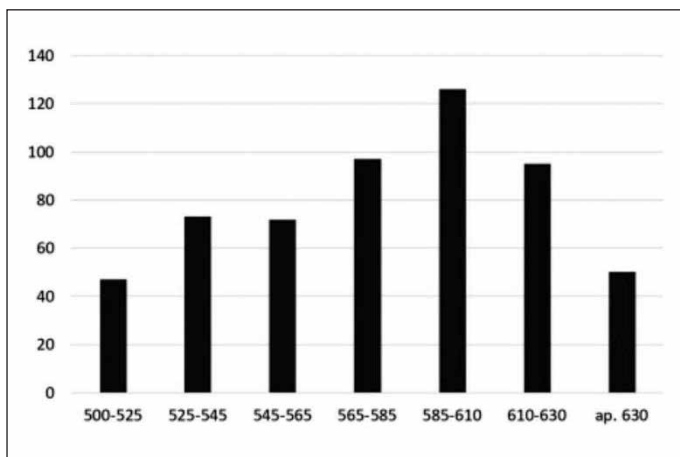
Dakle, za nešto više od jednog stoljeća, zahvaljujući značajnom broju andaluzijskih učenjaka koji su stekli specijalizacije iz kur'anskih nauka, ne samo u Andaluziji već i na Istoku, lokalna ulema je bila u stanju da proizvede sintezu znanja u vezi sa Svetim tekstom, a najbolji primjer je bio Ebu Amr ed-Dani, iako nije bio jedini.⁵ Prisustvo stručnjaka za kiraete koji dolaze iz Endelusa i Magriba, naseljenih na Istoku, u isto vrijeme kada su se njihovi istočnjački sureligionisti uglavnom koncentrisali na discipline hadisa, zasigurno je imalo veliki utjecaj na prenošenje ove lokalne proizvodnje znanja ostatku islamskog svijeta.

2 Zanon 1998, 556 (podaci preuzeti iz Ez-Zehbijevog *Mearifa*) i 560 (iz Ez-Zehbijevog *Tezkira*).

3 Ibn al-Farađi, *Ta'riħ* (2008), 1:411.

4 Ibn al-Abbār, *Al-Takmila* (1995). U svojoj statističkoj studiji o andaluzijskoj ulemi zasnovanoj na Ibn al-Abbārovom rječniku, Urvoy 1998. zaključuje da je u 6./12. stoljeću zabilježen najveći broj kiraetskih učenjaka, na račun broja pravnikā (fakiha). Pogledaj Urvoy 1978. Jesús Zanon je primijetio u ovom periodu sve veću sklonost proučavanju Kur'ana; zaista, 25% od djela napisanih pod vladavinom Almoravida ili Murabita/Murabituna posvećena su ovoj oblasti, koja uključuje kiraete. On također primjećuje pad interesa za proučavanje fikha u istom periodu. Pogledaj: Zanon 1998.

5 Za Ed-Danija i kiraete u Endelusu, pogledaj: A'rāb 1990; Rodríguez Mañas 1990; Puente 2011; Vičcaño/Fakhri al-Wasif 2012; Padillo Saoud 2017; Penelas, "al-Dāni", EI3.

Slika 1: Stručnjaci za Kur'an i kiraete, prema Ibn al-Abbāru (broj/datum smrt H) (izvor: Azgal)

Posebno se ističe jedan stručnjak: *Ebu el-Kasim eš-Šatibi* (u. 590/1194), iz Šatibe, blizu Valensije. Nakon što se nastanio u Kairu, imao je značajan utjecaj na nauku o kiraetima i njihovo prenošenje. Njegova didaktička poema koja kombinuje sedam kiraeta – *Hirz al-amānī wa-wajh al-tabānī fi al-qirā'āt al-sab'*, poznatija kao *Al-Shāṭibiyya* ili *Al-Lāmiyya* – korištena je kao referentni priručnik za podučavanje kiraeta sve do danas. Proučavanje navedenog autora i njegovog rada počet ćemo sa iseljavanjem andaluzijskog karije prema Istoku u 6./12. stoljeću.

PUTOVANJE KAO NAČIN PRENOŠENJA ZNANJA

Studija o tome kako je intelektualna proizvodnja muslimanskog Zapada utjecala na muslimanski Istok se nužno mora baviti naučnom praksom putovanja traganjem za znanjem, općepoznato kao *riḥla*. Dok su objavljene brojne studije o ovoj praksi,⁶ malo pažnje je posvećeno kategoriji karije, učenjaka koji su se specijalizirali za kiraete, i koji su odigrali odlučujuću ulogu u prenošenju i kanonizaciji ove discipline. Za razliku od pravnika, kojima su bila na raspolaganju različita mjesta i službe i koji su igrali važnu društvenu funkciju, karije su imali niži profil u društvu.

Kao i sa drugim specijalističkim oblastima, od 4./10. stoljeća do 5./11. stoljeća, veliki broj studenata koji će na kraju postati karije, krenuo je na obrazovna

⁶ Za naučno putovanje generalno, pogledati: Touati 2000. Za naučno putovanje Andaluzije i Magriba pogledati: Pouzet 1975; Arié 1986; Ávila 2002; Dejugnat 2010.

putovanja na Istok. Prvi među njima su bili Mekki b. Ebi Talib el-Kajsi (u. 437/1045), Ebu el-Abbas b. Ammar el-Mehdevi (u. 438/1046), i gore spomenuti Ebu Amr ed-Dani. Mnogi od njih su se nakon studija na Istoku vratili u Endelus, gdje su mogli prenijeti ono što su naučili.⁷

Glavne destinacije za ove zapadne putnike bile su Aleksandrija i Kairo, s obzirom na njihovu stratešku geografsku lokaciju na putu hodočašća u Mekku, kao i prisustvo učenjaka specijalizovanih za nauku o kiraetima. Značaj Egipta u širenju kiraeta u Magribu se rano pokazao. Nafijev kiraet (u. 169/785), iz Medine, u početku je bio usvojen nakon islamskog osvajanja Endelusa od strane Ebu Muhammeda el-Gazija b. Kajsa (u. 199/814).⁸ Isti kiraet, kroz rivajet egipatskog učenjaka Verša, uveden je u Endelusu za vrijeme vladavine emira El-Hakema b. Hišama (r. 180–206/796–822) od Ebu Abdullaha Muhammeda b. Abdullaha el-Kurtubija, koji je lično učio sa Veršom.⁹ Nafijev kiraet i Veršov rivajet je preovladavao u Magribu sve do danas, posebno nakon što ga je podržao utjecajni kordobanski učenjak Muhammed b. Veddah (u. 287/900).¹⁰

Od 6./12. stoljeća nadalje, Egipat je postao rezidencija opsežne andaluzijske zajednice migranata koji su se tu naselili da podučavaju. U ovom stoljeću, treba istaći veliku prekretnicu. U prethodnim stoljećima Andaluzani koji su putovali na Istok u potrazi za znanjem, obično bi susretali poznate karije u svakom regionu koji bi posjetili tokom svoga naučnog putovanja. Sada su, međutim, počeli gotovo isključivo da se pridružuju krugovima zapadnih učenjaka, koji su se već nastanili na Istoku. Tako, po dolasku u Aleksandriju, Abu el-Abbas ez-Zevzenali (u. 536/1141) je proučavao kiraete sa sicilijanskim Ebu el-Kasimom Ibn el-Fehhamom (u. 516/1122),¹¹ i Ibn el-Fenekijem (u. 597/1201), te su se pridružili halki kordobanskog učenjaka Jahjaa b. Se'duna (u. 567/1171) po dolasku u Mosul.¹² Ovo postavlja pitanje postojanja mreže zapadnih karija

7 Ed-Dani, Mekki b. Ebi Talib i El-Mehdevi su učili pred brojnim visokopoštovanim učenjacima u Kairu, tj. Egiptu.

8 Al-Zubaydi, *Ṭabaqāt al-naḥwīyyīn* (1984), 254; i Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:3.

9 PUA, id. 9744.

10 Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 3:241. Izvori često pripisuju Muhammedu b. Veddahu (u. 287/900) oživljavanje Veršovog rivajeta u Endelusu, a prema citatu Ed-Danija iz djela *Ghāyat al-nihāya*: "...od njegovog vremena Andaluzani su usvojili kiraet Verša i napustili El-Gazijeve varijante", a sadašnji istraživači su pratili ovo; pogledati: Puente 2011 i Ḥmittū 2003. Međutim Ez-Zubejdi i Ibn el-Feredi pripisuju njegov uvod nekom Ebu Abdullahu Muhammedu b. Abdullahu, koji je bio direktni učenik Verša i učitelj djece vladara El-Hakema b. Hišama (al-Zubaydi, *Ṭabaqāt al-naḥwīyyīn* [1984], 270; Ibn al-Faraḍī, *Ta'rikh* [2008], 2:11). Stoga je Endelus postao upoznat sa Veršovim rivajetom čak i prije vremena Muhammeda b. Veddaha el-Kurtubija.

11 Ibn 'Abd al-Malik al-Marrākushī, *Al-Dbayl* (2012), 1:740. Pogledati: PUA, id. 2038.

12 Ibn al-Abbār, *Al-Takmila* (1995), 1:81. Pogledati: PUA, id. 1385 (Ibn al-Fanaki) i id. 11535 (Ibn Sa'dūn).

na Istoku, fenomen koji je dokazan u slučaju sufija iz Endelusa koji su se naselili na Istoku.¹³

Ove putujuće karije ne samo da su stekle znanje već su i iskoristili priliku da prenesu čitanja i djela koja su proučavali u Endelusu. U ovom svjetlu, putovanja poprima novu dimenziju, jer je to, ustvari, bilo putovanje koje je uključivalo stvarnu razmjenu znanja. Dakle, Alija b. Halef (u. 550/1155) iz Valensije, iskoristio je svoje hodočašće u Mekku da tamo prenese *Et-Tejsir*, od Ebu Amra ed-Danija.¹⁴ Kordobanac Ebu el-Hasan b. Henin (u. 569/1173), poznat po svojim brojnim putovanjima na Istok i brojnim šejhovima od kojih je učio kiraete, ostao je devet mjeseci u Jerusalemu poučavajući Kur'an i njegove kiraete prije povratka na Zapad.¹⁵ Ovi i drugi primjeri dokazuju da je distribucija znanja tekla u oba smjera, i označavaju zrelost da je nauka o kiraetima dostigla Endelus, tako da prenošenje znanja više nije teklo isključivo sa Istoka na Zapad.

Ugled andaluzijskih karija postao je takav da su im ponuđeni položaji mukri'a (učitelja Kur'ana i njegovih kiraeta) u velikim džamijama ili vjerskim institucijama, kako bi ih se privuklo da tu ostanu. Čak im je ponuđeno da vode teraviih-namaze tokom svetog mjeseca ramazana.

Tako je kordopski Ibn Se'dun (u. 567/1171) dobio titulu šejha svih karija i hafiza Kur'ana¹⁶ u Mosulu, Sicilijanac Ebu el-Kasim ibn el-Fehham (u. 516/1122) je nominiran za šejha svih karija i hafiza Kur'ana iz Aleksandrije, a Ibn el-Feneki (u. 597/1200) je predvodio teraviih-namaz u Velikoj džamiji u Mekki, kako bilježi Ibn Džubejr (u. 614/1217),¹⁷ a kasnije i u džamiji Kellasa u Damasku. Prema Ibn el-Abbaru, vjernici Damaska su izašli u velikom broju da poslušaju njegovo učenje Kur'ana.¹⁸

Salahudin je čak izabrao Andaluzanina iz Malage, Ebu el-Hasana b. Džemila el-Me'afrija (u. 605/1208),¹⁹ kao prvog imama koji je predvodio namaz u Velikoj džamiji Kupole na Stijeni nakon ponovnog osvajanja Jerusalema. Salahudinov sekretar, Imamuddin el-Isbahani, prokomentarisao je: *Sultan je*

13 Motia Zouihal je odbranio ovaj argumenat u svojoj doktorskoj tezi, *Le pouvoir et les soufis en Syrie et en Égypte sous Nūr al-Dīn, Saladin et les premiers Ayyoubides de 549/1154 à 596/1200* (Pariz, 2017).

14 Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:479. Pogledati: PUA, id. 6455.

15 Ibn al-Abbār, *Al-Takmila* (1995), 3:210. Pogledati: PUA, id. 6306.

16 Ovo je najviša titula za karije i hafize Kur'ana, jer ukazuje da je određeni najstručniji referentni karija u gradu ili regionu.

17 Čuveni putnik Ibn Džubejr piše o njemu: "Pet imama su se naizmjenično izmjenjivali obavljajući teraviiju pred Mekamom: ...Treći je bio naš pratilac Ebu Dža'fer b. Alija el-Feneki el-Kurtubi, čije je učenje Kur'ana učinilo čak i nežive predmete tako poniznim da osjećas sažaljenje." (Ibn Jubayr, *Riḥla* (1995), 173, autorov prijevod).

18 Ibn al-Abbār, *Al-Takmila* (1995), 1:81.

19 Pogledati: PUA, id. 6675.

za Džamiju Kupole na Stijeni odabrao imama koji je imao najbolji kiraet od svih karija, najljepši i najmilozvučniji glas; bio je najpoznatiji zbog religioznosti i najupućeniji u sedam – čak i deset – kiraeta Kur'ana...²⁰

U 6./12. stoljeću, nauka o kiraetima je bila na vrhuncu u Endelusu, dok se činilo da je na Istoku kiraetska nauka zanemarena u korist prenošenja sunneta (hadisa). Karije koje su putovale ili emigrirale iz Zapada, pronašli su na Istoku ambijent koji je bio posebno pogodan za podučavanje, osnivanjem i procvatom sistema medrese, nastavnih ustanova koje su se pojavile u Horasanu,²¹ dok su se slične institucije pojavljivale samo na Zapadu islamskog svijeta sve do 7./13. stoljeća ili 8./14. stoljeća.²² Nastava u Endelusu odvijala se uglavnom u džamijama. Dakle, Ahmed b. Muhammed el-Mekkarija (u. 1041/1631) citira Ibn Seida el-Endelusija (u. 675 /1276), koji kaže: “Stanovništvo Endelusa nije imalo nijednu medresu u kojoj bi studiralo, ali je u džamiji dobivalo sve vrste obrazovanja, koje im je pružao plaćeni učitelj.”²³ Podučavanja unutar džamije održavala su jaku vezu sa društveno-političkim kontekstom, dok su medrese, od kojih su mnoge bile privatne institucije, imale koristi od veće slobode. Ovo je svakako ohrabrilo mnoge karije da prihvate pozicije koje su im bile ponuđene na Istoku. Upravo u tom kontekstu, stručnjak za kiraet, Ebu el-Kasim eš-Šatibi (u. 590/1194) je napustio Endelus 572./1176. pod parolom obavljanja hadža, kako bi se trajno nastanio u Egiptu.

EBU EL-KASIM EŠ-ŠATIBI U Endelusu

Ebu el-Kasim b. Firruh eš-Šatibi²⁴ je rođen 538./1144. u Šatibi u Endelusu. Započeo je specijalizaciju iz oblasti kiraetske nauke u svom rodnom gradu pod mentorstvom Abdullaha b. Muhammeda en-Nafzija. Prema idžazetnami koja se čuva u rukopisu u Medini,²⁵ znamo da je školovanje završio pred Nafzijem

20 Ibn 'Abd al-Malik al-Marrākushī, *Al-Dbayl* (2012), 3:265–266.

21 Sourdel 1977, 165–184, i El-Makdisi 1981.

22 Prve medrese su se pojavile na islamskom Zapadu 650./1252. pod dinastijom Hafsida u Ifrikiji, 684./1285., u Fezu pod upravom dinastije Marinida, i tek 750./1349. u Granadi pod upravom dinastije Nasrida.

23 Al-Maqqarī, *Nafḥ al-ṭīb* (1968), 1:220.

24 U izvorima je poznat pod dva nadimka: Ebu Muhammed i Ebu el-Kasim. Pogledati: Al-Qaṣṭallānī, *Al-Faṭḥ* (2000); Yāqūt al-Ḥamawī, *Mu'jam al-udabā'* (1993), 2:2216–2217; Al-Dhahabī, *Ma'rifaṭ al-qur'ā'* (1995), 1110–1115; Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:20–22; Al-Suyūṭī, *Husn al-muhādāra* (1967), 1:496–497; Ibn al-Abbār, *Al-Takmila* (1995), 1:73–74. Vidi također: Marīn 2004.

25 Ms 46/*qirā'āt* smještena u javnoj biblioteci kralja Abdu-l-Aziza u Medini (Saudijska Arabija), 'Ārif Ḥikmat zbirka.

u rebiu-l-evvelu 555./aprila 1160. Zatim se preselio u Valensiju, koja je postala najvažniji centar za učenje Kur'ana na andaluzijskom Levantu. Ovo je posebno bilo istinito nakon što se poznati učenik Ed-Danija, Ebu Davud Sulejman b. Nedžah (u. 496/1103), nastanio tamo, uspostavivši centar učenja Kur'ana u okviru Velike džamije u Valensiji. Tamo je Eš-Šatibi završio izučavanje sedam kiraeta Kur'ana i proučavao hadiske nauke i arapski jezik pod mentorstvom Ibn Huzejla (u. 564/1168), Ebu Davudovim zetom i studentom. Potom se vratio u Šatibu, gdje je počeo predavati i prenositi kiraete, i ponuđena mu je odgovornost predavanja uprkos svojoj mladosti. Ponuda je, međutim, stigla nakon što je Valensija pala pod Almohadsku (Muvehiduni) kontrolu 567./1172., nakon smrti Muhammeda b. Merdeniša, vladara Levanta. Pod izgovorom obavljanja hadža, odbio je položaj i napustio Endelus kako bi izbjegao službeno obećanje na vjernost Muvehidunima. O tome smo obaviješteni zahvaljujući Ebu Šamu el-Makdisiju (u. 665/1268), koji je zabilježio i pojasnio zašto je Eš-Šatibi krenuo na svoje putovanje i nastanio se na Istoku. Ostatak izvora jednostavno spominju putovanje za obavljanje hadža po nominalnoj vrijednosti. Ebu Šama je primio ovu informaciju od svog učitelja Alamuddina es-Sehavija (u. 643/1245), koji je također bio učenik Eš-Šatibija: "Bio je određen da predaje u Velikoj džamiji, ali je to odbio pod izgovorom obavljanja hadža, jer predavač neće biti slobodan da predaje kako želi. Naprotiv, bilo bi mu naređeno da predaje o temama, po njemu, suprotno Božijim zahtjevima."²⁶

U Egiptu

Eš-Šatibi je stigao u Egipat 572./1176. pod okolnostima o kojima smo imali malo informacija. Fatimije su već bile svrgnute s vlasti i region se ponovo potčini Abasijama pod upravom Salahudina.²⁷

Eš-Šatibi je prvenstveno pohađao časove poznatog tradicionaliste El-Hafiza es-Silafija (u. 576/1180) u Aleksandriji, prije nego što je otišao u Kairo, privučen prosperitetom i dinamikom intelektualnog i vjerskog života grada. U Egiptu, Salahudin je izgradio veliku mrežu medresa na koje će se trajno oslanjati kako bi eliminisao svaki trag šiizma i ojačao sunijski islam. Salahudin je čak ponudio studentima Zapada mogućnost studiranja u okviru škole Mālikī

²⁶ Abū Shāma, *Al-Dhayl* (2002), 6-7.

²⁷ Obavijest koja je izrečena u ime fatimijskog halife El-Adida, godine 567./1172., proglašena u ime abasijskog halife El-Mustedija bi-Amrullaha.

u medresama i zavijama.²⁸ Eš-Šatibi je prvi predavao u džamiji Amr b. el-As u Fustatu, prije nego što ga je uočio proslavljeni Salahudinov vezir El-Kadi el-Fadil,²⁹ koji mu je dao odgovornost da predaje u Kairu u Fadilijji medresi nakon otvorenja 580./1184.³⁰ Također mu je dodijelio privatni stan u okviru škole, kao i kuću izvan nje za njegovu porodicu.

Čini se da je u tom trenutku Eš-Šatibijev uspjeh konačno osiguran. On je posvetio svoje vrijeme isključivo podučavanju i prenošenju kiraeta kroz svoju didaktičku poemu *Hirz al-amānī*, koja mu je donijela veliku slavu. Egipat, centralni položaj između islamskog Istoka i Zapada, omogućio je Eš-Šatibiju dobrodošlicu i obučavanje studenata iz različitih regija, iz Sjeverne Afrike, Egipta, pa čak i Sirije i Iraka. (Slika 2) U historijskim knjigama, identifikovala sam trideset i jednog od Eš-Šatibijevih studenata, od kojih su mnogi stekli i zauzeli važne pozicije u svojim rodним gradovima,³¹ uključujući i poziciju *šejha svih karija i hafiza Kur'ana*, koja se smatra najvišom titulom koju stručnjak za kiraet može imati. Od njegovih učenika, ovo odlikovanje je dodijeljeno Muhammedu b. Jusufu u Bagdadu, Alamuddinu es-Sehaviju u Damasku, Ibn Šudža' u (u. 661/1262) u Egiptu³² i Ebu el-Abbasu el-Ezefiju u Ceuti (u. 633/1236).³³ Neki drugi studenti su stekli strateške pozicije za širenje kiraeta, poput Alije b. Ahmeda el-Belensija (u. 634/1236),³⁴ karije i imama Velike džamije u Valensiji, Muhammeda b. Abdurrahmana es-Serekustija (u. 598/1201), sudije Feza,³⁵ Ibn el-Haššaba, karije i imama El-Džami'a el-Atika u Kairu,³⁶ i 'Isāa b. Mekkiya (u. 649/1251), imama El-Džami'a el-Hakemija, također u Kairu. (Tabela 1)³⁷

28 Prvu egipatsku medresu, En-Nasirijju, otvorio je Salahudin u Kairu 566./1170. Izgradnja Kamhiije medrese posvećene malikijskim učenjacima otvorena je iste godine, nakon čega slijedi dvadeset drugih medresa osnovanih pod vlašću Ejjubija u Egiptu. Pogledati: Al-Maqrīzī, *Al-Kbiṭaṭ* (2002), 4:454–455.

29 Ebu Alija Abdurrahim b. Alija el-Bejsani, poznatiji kao El-Kadi el-Fadil (u. 596/1200), bio je Salahudinov vezir i direktor njegove kancelarije. Čini se da je igrao veoma važnu ulogu u prihvatanju i integraciji andaluzijskih migranata u Egiptu.

30 On je posvetio veliku centralnu prostoriju za podučavanje (iqrā'), tj. za prijenos Kur'ana i kiraeta. Za opis Fadilijja medrese, pogledati Eche 1967, 249–255; Al-Maqrīzī, *Al-Kbiṭaṭ* (2002), 4:462–463.

31 Glavni izvori za ova istraživanja su Al-Dhahabī, *Ma'rifat al-qurrā'* (1995.) i Ibn al Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006.)

32 Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 1:482.

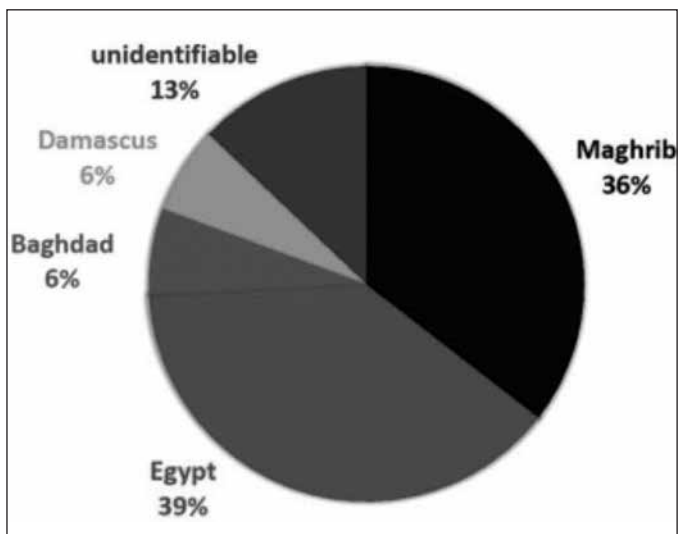
33 Pogledati: PUA, id. 1645.

34 Pogledati: PUA, id. 6334.

35 Pogledati: PUA, id. 9328

36 Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:256.

37 Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 1:541-542.

Slika 2: Porijeklo Eš-Šatibijevih učenika

Šejh svih karija	Imam I hatib u Velikoj džamiji	Kadija
Muḥammad b. Yūsuf (Bagdad)	‘Alī b. Aḥmad al-Balansī (Valensija)	Muḥammad b. ‘Abd al-Raḥmān al-Saraqustī (Fez)
‘Alam al-Dīn al-Sakhāwī (Damask)	Ibn al-Khashshāb (Al-Jāmi‘ al-‘atīq, Kairo)	
Ibn Shujā‘ (Egipat)	‘Īsā b. Makkī (Al-Jāmi‘ al-Ḥakamī, Kairo)	
Abū al-‘Abbās al-Azafī (Ceuta)		

Tabela 1: Pozicije koje su imali neki od Eš-Šatibijevih učenika

Svi ovi elementi, dodatne uzlazne društvene mobilnosti koju je Eš-Šatibi iskusio u Kairu, sasvim su sigurno doprinijeli njegovom uspjehu i širenju njegovog djela u velikom obimu. Ipak, trebali bismo dublje istražiti socio-kulturni i politički kontekst u kojem je evoluirao, posmatrajući konkretnije kako je evlijaluk bio povezan za Eš-Šatibija i njegovu poemu. Historiografski izvori, uključujući biografsko djelo koje je El-Kastellani (u. 923/1517) posvetio Eš-Šatibiju u 9./15. stoljeću, opisuju ga kao evliju bez grijeha obdarenog mnogim kerametima koji su doveli do čudesnih djela.³⁸ Prije El-Katellanija, Ebu Šama,

³⁸ Al-Qaṣṭallānī, *al-Faṭḥ* (2000), 51–57

historičar iz Damaska iz 7./13. stoljeća, već je sastavio razne stihove upoređujući Eš-Šatibija i njegove učenike sa Pejgamberom i njegovim ashabima.³⁹ Eš-Šatibi je na kraju pokopan u turbetu koji je El-Kadi el-Fadil, prvobitno izgradio za sebe u kairskom El-Kerafa es-Sugra mezarju. Kako navodi Ibn el-Džezeri (u. 833/1429), običaj posjete je bio uspostavljen među vjernicima, tačnije među stručnjacima za učenje Kur'ana, više od dva stoljeća nakon Eš-Šatibijeve smrti.⁴⁰ Godine 1802., vladar Jusuf Kethudah je dodao epitaf tokom izgradnje male susjedne zgrade džamije, koja uključuje tradicionalnu preporuku za posjetioce da dove za sultana, paše i vladara.

Posljednji red je posvećen evliji Eš-Šatibiju:

“Uđite i posjetite ovog evliju. Ko god je pogođen zlom, izaći će izliječen.”
(Sl. 3)

Slika 3: Natpis koji je 1802. godine postavio vladar Jusuf Kethudah na ulaz u Eš-Šatibijevo turbe u Kairu

Iscjeljujuće moći koje se pripisuju Eš-Šatibijevom mezarju, također su pripisane njegovoj poznatoj poemi, a možemo zaključiti da su mnoge priče o njenom pisanju bile izvor ovih vjerovanja. U jednom kazivanju, Eš-Šatibi je prije svega završio sedam obilazaka (tavafa) oko Kabe s rukopisom u rukama prije nego što

39 Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:20–22; Abū Shāma, *Al-Dhayl* (2002), 6–7.

40 Ibn El-Džezeri bilježi da je nekoliko puta posjetio turbe sa svojim učenicima i tu učio/recitovao poemu *Hīrz al-amānī*. Pogledati: Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:20–22.

ga je predstavio svojim učenicima, čineći ga blagoslovljenim i svetim.⁴¹ Drugi izvor izvještava da je Eš-Šatibi bacio svoju poemu u vodu, moleći Allaha da je spasi od vode samo ukoliko bi to moglo donijeti dobro muslimanskoj zajednici. Voda je tada sačuvala rukopis, koji su njegovi učenici dobili kao poklon. Zabilježeno je da su njegovi učenici izgovarali riječi poput “ko nauči Eš-Šatibiju, ući će u Džennet”, pa čak i “ko god ima Eš-Šatibiju u svom domu, ući će u Džennet”.⁴² Prva od ove dvije izreke također se pripisuje Pejgamberu, a.s. Sam Muhammed, a.s., prema predaji u kojoj ga je Eš-Šatibi vidio u snu, nakon što je završio pisanje poeme, ustao je, pozdravio ga i dao mu rukopis *Hirza*, a Muhammed, a.s., uzeo ga je i rekao: “Blagoslovljeno je. Ko to zapamti, ući će u Džennet!” Navedeno predanje se također može pročitati na margini folije 21r

Slika 4: Natpis “Ko nauči Eš-Šatibiju, ući će u Džennet”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, MS Arabic suppl. 143, fol. 21r

41 Postoji razlog za sumnju da je Eš-Šatibi uopće obavio hadž. Nijedan pouzdani izvor to eksplicitno ne spominje, osim Al-Qaṣṭallānija u *Al-Faṭḥu al-mawāhibiju*.

42 Za sve tradicije i priče pogledati: Al-Qaṣṭallānī, *Al-Faṭḥ* (2000), 51–57; Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:20-22.

rukopisa “Arapski dodatak 143” Zbirke Bejnek, biblioteke Univerziteta Yale. (Slika 4)

Luksuzne kopije koje se, vjerovatno, nisu koristile za učenje, nego su se držale u domovima u svrhu *bericeta*, potvrdile su ovu profilaktičku ulogu koja im je dodijeljena i tekstu koji su sadržavale. Dublje proučavanje rukopisa ovog teksta pomoglo bi nam da bolje razumijemo upotrebu i funkcije ovih didaktičkih poema i ulogu koju su imale u prenošenju kiraeta.

EŠ-ŠATIBIJA: “BESTSELLER” PRIRUČNIK ZA UČENJE KUR’ANA

Pored pripisivanog evlijaluka autoru i njegovoj poemi, način na koji je samo djelo sastavljeno još je jedan razlog za njen uspjeh. Kao i kod drugih biografa, Ibn Hellikan, u bilješkama koje je posvetio Eš-Šatibiju, prvo ga definiše kao autora djela *Hirz al-amānī*, kasnije poznatijeg kao *Eš-Šatibija*. To je ta didaktička poema koja je naposljetku postala “bestseller” među priručnicima za podučavanje kiraeta, toliko da je, zapravo, osnažila legitimitet sedam kiraeta Kur’ana u verzijama koje je izabrao Eš-Šatibi. Iračanin Ibn Mudžahid (u. 324/935) je predstavljao prekretnicu u disciplini time što je među prvima sastavio (ograničio) sedam kiraeta,⁴³ ali je njegov pokušaj djelimično propao dolaskom većih djela drugih učenjaka koja su se umnožavala i izučavala, sve do pojave *Eš-Šatibije*. Kao primjer možemo spomenuti *Al-Kāmil fī al-qirā’āt*, djelo u kojem je njegov autor Ebu el-Kasim el-Huzeli (u. 465/1072) sastavio sve varijante kiraeta sa kojima se susreo tokom svog putovanja iz Sjeverne Afrike preko Istoka do Transoksanije. Dostigao je ukupno 50 očitavanja (kiraeta) na osnovu 1.459 verzija (predajnih puteva: tarika i rivajeta) prikupljenih od skoro 365 šejhova.⁴⁴ Knjige kiraeta koje su u početku pomogle da se kompiliraju varijante od različitih karija su progresivno dobivale ulogu ograničavanja broja ovlaštenih varijanti. To je, zapravo, bila poema *Eš-Šatibija* koja je nametnula sedam kiraeta Kur’ana u varijantama koje je odabrao sam Eš-Šatibi. Njegova didaktička poema je postigla veliki uspjeh, služeći kao osnovni priručnik za podučavanje kiraeta sve do danas,

43 Muslimanski učenjaci nazivaju Ibn Mudžahida *musabbi’ al-sab’* (“Septuplist” kako je preveo Shady Nasser 2013). Odabrao je sedam istoimenih karija iz pet različitih gradova i objedinio ih je u svojoj knjizi *Kitāb al-Sab’a fī al-qirā’āt*. Njegov izbor je od tada postao standard, pokrenuo je veliku tradiciju kompilacija od sedam kiraeta što je postepeno dovelo do nestanka mnogih drugih kiraeta koji su tada bili u optjecaju. O ulozi Ibn Mudžahida u prenošenju kiraeta, pogledati: Melchert 2000 i Nasser 2013, 35-78. Ne slažem se sa ovim učenjacima da se kanonizacija sedam kiraeta pripisuje samo Ibn Mudžahidu, s obzirom da se njegova knjiga ne smatra mjerodavnom za prenošenje sedam kiraeta, i štaviše, neke tekstualne varijante sastavljene u njegovoj knjizi danas se smatraju *shādbab* ili nepravilnim i nekanonskim.

44 Ibn al-Jazarī, *Ghāyat al-nihāya* (2006), 2:345. Ebu el-Kasimov el-Huzelijev *Al-Kāmil fī al-qirā’āt* se smatra jednom od najobimnijih knjiga o kiraetu.

čime su eliminisane varijante sadržane u drugim raspravama koje muslimanska tradicija danas smatra nekanonskim, uključujući neke od onih koje je izvorno izvijestio Ibn Mudžahid.

Kao didaktička poema od 1173 stiha, namijenjena učenju napamet (hifzu), ona je usmeno predanje vratila u srž prenošenja kiraeta, dok paradoksalno predstavlja izvor vrlo značajne pisane produkcije koja se proteže kroz čitavu geografiju muslimanskog svijeta, tako da, jedva da postoji veća biblioteka čija rukopisna zbirka ne sadrži nekoliko primjeraka.

Uprkos svom centralnom mjestu u prenošenju kiraeta, *Eš-Šatibiju* tek treba detaljno proučiti. Prema njemačkom orijentalisti Theodoru Nöldekeu, to je "najpoznatija knjiga o kiraetu, kao i najšire naučena napamet kroz stoljeća širom muslimanskog svijeta". Ipak, bio je vrlo kritičan prema navedenoj poemi, koju je također okarakterisao kao "razumno djelo napisano barbarskim, umjetnim i nerazumljivim jezikom koji potvrđuje tamu kiraetske nauke",⁴⁵ i nije smatrao da zaslužuje dalje proučavanje. I već u 7./13. stoljeću, Jakut el-Hamevi (u. 626/1229) je tvrdio da su "njegove (Eš-Šatibijeve) poeme komplikovane, napisane enigmatskim stilom koji je gotovo nerazumljiv".⁴⁶ Ova dva svjedočanstva otkrivaju prezir mnogih učenjaka prema ovoj knjizi kroz stoljeća, uprkos njenom najvećem značaju za potpuno razumijevanje historije Kur'ana, varijanti, prijenosa i čitanja. Jedan izuzetak je Angelika Neuwirth, koja je istakla genijalnu metodologiju poeme.⁴⁷ Njena metodologija je zaista genijalna, uključuje strukture sa važnom mnemoničkom ulogom koje zaslužuju dalje proučavanje kako bi bolje razumjeli kako funkcioniraju. Ustvari, koliko ja znam, bilo je nekoliko ozbiljnih studija o razvoju sposobnosti pamćenja u arapskom svijetu, dok je predmet dugo istraživan u slučaju srednjovjekovnih latinskih i grčkih tekstova.⁴⁸

Predmet mnemotehničkih sredstava može se ilustrovati na osnovu Eš-Šatibijevog oslanjanja na rumūz, slova-simbole integrirane u tekst koji se odnose na određene kiraete ili grupe kiraeta. Njihova upotreba omogućila je znatno skraćivanje akademskog sadržaja knjige. Nasuprot tome, poema iz prethodnog stoljeća, iz iste discipline, Ed-Danijeva *Munebbiba*, sadrži skoro 2.600 stihova. Međutim Eš-Šatibi nije bio prvi koji je upotrijebio tehniku rumūz u priručniku za kiraete Kur'ana. Zaista, Ibn Helevejh (u. 370/980-1) ga je koristio

45 Nöldeke 1860, 338.

46 Yāqūt al-Ḥamawī, *Muʿjam al-udabāʾ* (1993), 2:2216.

47 Neuwirth, "Al-Shāṭibi", *EI2*; Neuwirth 1986. See also Ḥmittū 2005; Sobieroj 2016, 96–97.

48 Yates 1984; Carruthers 1998; Carruthers 2008; Rossi 2006.

dva stoljeća prije u Iraku, o čemu svjedoči njegova knjiga *El-Badr*, čiji se *codex unicus* nalazi u *Chester Beatty* biblioteci u Dublinu.⁴⁹ Međutim, koliko znamo, Eš-Šatibi je bio prvi koji je upotrijebio *abjad* sistem za ovu svrhu.⁵⁰ Ovo je tehnika koja se obično koristi u proricanju nauke i astrologije, gdje svako slovo odgovara numeričkoj vrijednosti. Eš-Šatibijeva upotreba ove tehnike je mnogo razvijenija od one koju je koristio Ibn Helevejh, koji je koristio slova kao skraćenicke, uzimajući prvo slovo imena karije kako bi se označio kiraet.⁵¹ Arapski rukopis 6921 od *Bibliothèque nationale de France* predstavlja tabelu usklađenosti simbola *Šatibijje*, koja sadrži 35 simbola, dok sistem Ibn Helevejha ima samo sedam.⁵² Eš-Šatibi je dodijelio slovo-simbol (*ramz-fardī*) za svaki od sedam kiraeta, tako da je *elif* odgovarao medinskom kiraetu po Nafiju, zatim još jedno slovo-simbol za svaku verziju tog čitanja (*rivajeta*), npr. *džim* za egipatsku verziju čitanja medinskog kiraeta o kojoj je izvijestio Verš. Grupama karija je također dodijelio grupne oznake-slova, simbole (*ramz jamāʿī*); čitanja Hidžaza su tako predstavljala *ħirmī* (za dva harema u Mekki i Medini)⁵³ i one u Iraku slovom *gajn*.⁵⁴ Uzmimo primjer izvučen direktno iz poeme *Eš-Šatibijja* da bismo bolje razumjeli upotrebu ovih *oznaka*. Predlažem da ispitamo stoti stih poeme, koristeći rukopis biblioteke Univerziteta Yale. (Slika 5)

Stih glasi: “Bismila (početna formula sura u Kur'anu) je sunnet (tradicija) koju su prenijeli učenjaci.” Dok je površinsko značenje stiha prilično jednostavno, simbole, koje je prepisivač označio crvenom bojom, otvara dubinsko značenje povezano sa naukom o kiraetu, koje bi, razrađeno, zvučalo ovako: “Bismilu su prenijeli Kalun (bā), El-Kisai (rā), Asim (nūn) i Ibn Kesir (dāl) sa nizovima prenosilaca koji idu do Pejgambera.” Čitava poema je izgrađena na ova dva nivoa čitanja, što zahtijeva specijalizovanu obuku kako bi se razumjelo osnovno značenje *kaside*. Dok je ova specifičnost omogućila znatno skraćivanje naučnog sadržaja djela, a također je olakšala pamćenje, poema je bila istovremeno povod za nastanak veoma bogate literature komentara (*šurūh*), a koja broji čak

49 Chester Beatty MS 3051 može se konsultovati online preko https://viewer.cbl.ie/viewer/object/Ar_3051/14/. Pogledati: Arberry 1955, 21.

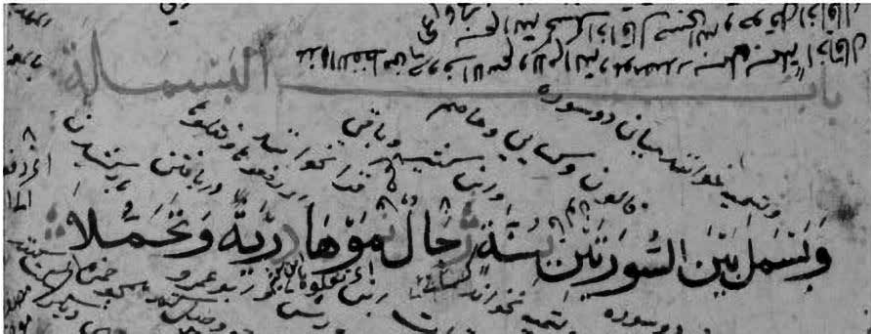
50 Eš-Šatibi je bio iz Endelusa, prirodno je koristio zapadni sistem *abjad*, koji se vidno razlikuje od istočnjačkog sistema.

51 O upotrebi *abjada* kao slovnih simbola (*remz*), pogledati: Weil/Collin, “Abdjad”, EI2; Rosenthal 1947, 35-36.

52 MS BnF arabe 6921 se može konsultovati na mreži gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b10030201s.

53 Ĥirmī je simbol hidžaskih karija (karija dvaju harema), čemu odgovara čitanje medinskog Nafije (u. 169/785) i Mekanca Ibn Kesira (u. 120/738).

54 Slovo *gajn* odgovara iračkim karijama, a to su: Ebu Amr b. el-A'la iz Basre (u. 154/770), Asim b. Ebi en-Nudžud (u. 128/745), Alija el-Kisai (u. 189/804) i Hamza ez-Zejjat (u. 156/773) iz Kufe.

Slika 5: 100. stih Eš-Šatibije, o bismili. Biblioteka rijetkih knjiga i rukopisa Bejnek, Univerzitet Yale, MS arapski supl. 143, fol. 29v

118 prema izvorima.⁵⁵ Po istom principu, ovi komentari su nesumnjivo uveliko doprinijeli širenju *Šatibije*,⁵⁶ do te mjere da bi se nakon Eš-Šatibija, literatura o kiraetima uglavnom fokusirala na komentare *Hirza el-Emanija*, ostavljajući tako malo prostora za originalna djela.

ZAKLJUČAK

Na kraju, sistematsko proučavanje didaktičke poeme *Eš-Šatibije*, i poređenje sa savremenim istočnjačkim djelima, pomoglo bi da se rasvijetli velika uloga u prenošenju ove grane znanja i u standardizaciji kur'anskog čitanja. Isto tako, proučavanje velike proizvodnje rukom pisanih primjeraka ovog priručnika bi razjasnilo njegovu upotrebu i funkcije, te pomoglo da dokažemo naše znanje o tome kako su se Kur'an i njegovo čitanje (kiraet) podučavali u srednjem vijeku, godinama, kao i kako je andaluzijska kiraetska škola na kraju opstala kroz muslimanski svijet.

Prijevod:
Malik Memić

⁵⁵ Hmittū 2005

⁵⁶ Najvažnije korišteno u ovoj studiji je Ebu Šamijev el-Makdisijev *Ibrāz al-ma'ānī min Hirz al-amānī* (1891) i Es-Schavijev *Faḥ al-wašīd fī sharḥ al-qašīd* (2005).

زهرة أزغل Zohra Azgal

علماء الإندلس عن القراءات في الشرق
الإسلامي: مثل أبي القاسم الشاطبي
(1194-1143/590-538)

Andalusian Scholars on the Recitation
(Qirā'ah) of the Qur'an in the Islamic
East: The case of Abū al-Qāsim al-
Shāṭibī (538-590/1143-1194)

ملخص: تتناول المقالة ظاهرة نقل العلوم، ولا سيما علم القراءات، من الشرق إلى الغرب بالإضافة إلى ما هناك من العلاقات العامة المتبادلة بينهما. وقد تم التركيز هنا على شخصية وأثار العالم الأندلسي الشهير في علم القراءات أبي القاسم الشاطبي ومنظومته «حرز الأمانى ووجه التهانى في القراءات السبع» المعروفة بـ «الشاطبية» أو «اللامية». وتمثل هذه المنظومة أساسا لدراسة القراءات السبع والتي شرحت من خلال 1173 بيتا شعريا وتعد من أهم وأشمل الكتب المؤلفة أبدا في هذا المجال.

Summary: The paper deals with the phenomenon of the transfer of knowledge and science about qirā'āt (recitations) as well as the mutual relationship between the Islamic East and the West. The author especially emphasizes the character and work of the Andalusian champion of qirā'atic science - Abū al-Qāsim al-Shāṭibī - whose Qur'anic realization and scientific culmination took place through the poem: *Ḥirz al-amānī wa-wajh al-tahānī fī al-qirā'āt al-sab'*, better known as *Al-Shāṭibiyyah* or *Al-Lāmiyyah*. The aforementioned poem represents the foundation for the study of the seven qirā'āt, which are explained through 1173 verses, and belongs to the most significant and versatile works ever written in the field of qirā'atic science.

Islamsko kulturno naslijeđe na unskim adama

ASMIR CRNKIĆ

bzk preporod bosanska krupa
acrnkic@gmail.com

Sažetak: Bosna i Hercegovina je država već prepoznatljiva po bogatstvu prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa. Pored toga, tu je i tradicijsko naslijeđe koje zajedno s prva dva treba zaštititi, obnoviti, adekvatno valorizirati, njegovati, te drugima prezentirati. Time potvrđujemo da smo autohtoni evropski narod s autentičnom kulturom i tradicijom. U radu je fokus na islamsko kulturno naslijeđe s područja Pounja, koje je već stoljećima prisutno na posebno odabranim mjestima – riječnim adama.

Ključne riječi: ade, Otoka, Pounje, kulturna baština, islamsko naslijeđe

*Dužni smo i dužni ste i vi svi da predajemo u amanet
našem potomstvu sve što je vrijedno, što oplemenjuje i
uzdiže, što izgrađuje potpune ljude i dobre muslimane.*

Reisul-ulema Džemaludin Čaušević i saradnici
Novi Behar, Proglas od 30. 3.1927.

UVOD

Književnik Mark Twain nekoć je izjavio da mu se čini da je Svevišnji prvo stvorio otok Mauricijus a tek onda je, po uzoru na ovaj otok, stvoren raj. Ovaj duhom živahni Amerikanac, savremenik Nikole Tesle, puno je proputovao i puno vidio, pa je ovom izjavom htio istaknuti posebnost i ljepotu otoka Mauricijusa. No, očigledno je da Mark Twain nikad nije bio u Pounju, u Bosanskoj krajini. Da je imao priliku vidjeti krajišku ljepoticu Unu i bogato kulturno-historijsko naslijeđe Pounja, otok Mauricijus bio bi mu u drugom planu. O prirodnim ljepotama naše Krajine mnogi su pisali a ko je htio, mogao se i uvjeriti. Naš poznati historičar Hamdija Kreševljaković svojevremeno je izjavio da je puno proputovao ali da se u ovom kutku Bosne najljepše osjećao.

Pored prirode, Krajina obiluje i bogatom kulturno-historijskom baštinom. Jedna petina bosanskohercegovačkih starih gradova i utvrda nalazi se ovdje. Značajan segment u našoj cjelokupnoj baštini pripada i islamskom kulturnom materijalnom naslijeđu.

Od početka civilizacije, ljudi imaju potrebu za duhovnošću te grade

bogomolje na različitim mjestima. Bosanska krajina je područje u Bosni i Hercegovini gdje su najstarije džamije uglavnom izgrađene na uzvišenjima, obično kao dio kompleksa starih gradova i utvrda. Izuzetak su džamije u srednjovjekovnim utverdama koje su izgrađene u nizinama, poljima te riječnim adama. U ovom radu ćemo prezentirati islamsko kulturno naslijeđe koje je bilo ili još uvijek postoji upravo na riječnim adama ili otokama, kako se u Krajini kaže. Danas su hodočasnici, tragaoci za duhovnošću i obični turisti posebno zainteresirani za takva mjesta.

OTOKE – RIJEČNE ADE

U našem se jeziku za kopno na moru okruženo vodom kaže otok, ili ostrvo, dok se za kopno okruženo rijekom kaže ada. Etimologija riječi *ada* upućuje nas na turcizam što znači otok. U toponimiji balkanskih zemalja učestalo se pojavljuje kod riječnih otoka (Ada Kale, Erdutska ada, Vukovarska ada, Kovačeva ada, Lukačka ada, Ada Ciganlija, Šarengradska ada, Velika ada i dr.).

Mnogima je poznata priča o Adi Kale, naseljenom riječnom ostrvu na

Dunavu u Tekijsko-oršavskoj kotlini, između Đerdapske i Sipske klisure, kod ušća rijeke Černe. Riječno ostrvo leži na Dunavu između Srbije i Rumunije. Dugačko je 1750 m, a široko svega 500 m. Zbog strateškog položaja, kroz dugu historiju, ostrvo je često mijenjalo gospodare. Najduže su se za njega otimala Austrija i Osmansko Carstvo, punih pet stotina godina. Kad se osmanska vlast povukla, Ada Kale ostalo je osmanska enklava, koja će, na kraju, pripasti Rumuniji. Godine 1967. Rumunija i tadašnja SFRJ uništili su naselje, džamiju i drugu kulturnu baštinu, raselili stanovništvo, a izgradnjom velike brane adu potopili, kako bi izgradili hidrocentralu Đerdap. Uglavnom, na ovoj dunavskoj adi, slučajno, kao kolateral, ili strateški ciljano, nestala je jedna autentična muslimanska čaršija s bogatim kulturno-historijskim naslijeđem. Kad su džamije na riječnim adama u pitanju, najpoznatija u Evropi je Plava džamija u Sankt Peterburgu (Rusija), izgrađena 1913. godine. Nalazi se u delti rijeke Neve. Džamije na riječnim adama postoje i u našoj domovini: Sultan

Bajazidova na rijeci Plivi u Jezeru, kod Jajca, Gradska džamija u Ripču na Uni, kod Bihaća, te Gradska džamija na Uni u Otoci, kod Bosanske Krupe. Sve tri navedene džamije izgrađene su u osmanskom periodu tokom XVI stoljeća. U nastavku rada nešto više o tim džamijama i drugom islamskom naslijeđu na unskim adama.

RIPAČ I NJEGOVA OTOKA

Zlatno doba građevinskih poduhvata u Bosni, tokom osmanske uprave, bilo je cijelo XVI stoljeće. Tad su podignute najznamenitije građevine, kako u Sarajevu tako i u ostatku Bosne. Krajem XVI stoljeća, osvajanjem Bihaća, završeni su osmanski pohodi kojima je cijelo Pounje pripojeno Bosanskom ejaletu, odnosno Osmanskom carstvu. U tom periodu, mnogi osvojeni srednjovjekovni gradovi u Pounju su fortifikacijski ojačani i prošireni, te su dobili prve džamije i mektebe (škole). Većina tih gradova i utvrda nalazila se na uzvišenjima, brdima ili završecima kosa. Izuzetak su Bihać, Ripač i Otoka kod Krupe, koji su u dolinama rijeka, odnosno na riječnim adama.

Ripač je prigradsko bihačko naselje. Nalazi se deset kilometara jugoistočno od Bihaća, pri ulazu u bihačku dolinu iz pravca Bosanskog Petrovca.

Najozbiljnija istraživanja o Ripču izvršio je V. Radimsky u vrijeme austrougarske uprave.¹ Pored naučnih rezultata, do kojih je došao, ostavio nam je i nekoliko fotografija iz tog perioda. Na sami spomen Ripča već se veže ilirsko pleme Japodi i njihove sojenice na Uni. U prošlom stoljeću Ripčom se bavila i Branka Rauning, kustosica tadašnjeg muzeja Pounja. U posljednje vrijeme, ponovo se vraća interes za istraživanje ovoga za historiju, arheologiju i antropologiju značajnog lokaliteta.

Opisujući Stare bosanske gradove, Hamdija Kreševljaković za Ripač ističe:

“To je grad na otoku Une, pravokutnog oblika s kulom istog takvog tlocrtnog rješenja u sredini. Donedavno se vidio još jedan dio zida ovoga grada. Ovaj grad prvi put se spominje 1408. godine. Osmanlije su ga zauzele 1591. godine. Posadom je zapovijedao dizdar. Posljednji dizdar bio je neki Hasan-aga. On je u društvu s Hasan-begom Rustembegovićem posjetio Kara Mahmut-pašu u Sarajevu 1832. godine. Prema tome, bio je na

strani protiv Husein-kapetana Gradaševića. U ovom gradu 1833. godine bila su dva ispravna topa. Grad je napušten između 1833. i 1838. godine.”²

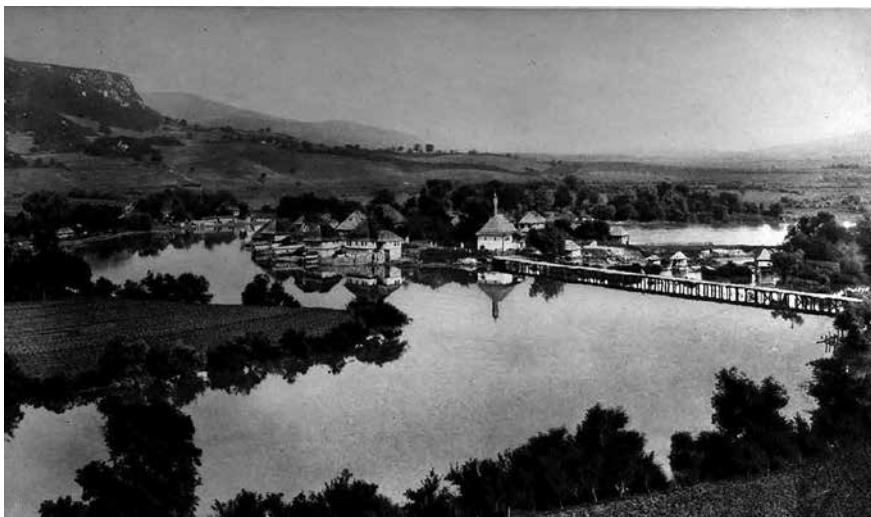
Dakle, Ripač je, kao mali gradić na riječnoj adi, 1591. godine osvojio Hasan-paša Predojević. Godinu dana kasnije osvojio je i grad Bihać. Od tog vremena, Ripač je na velikoj Otoci dobio svoju prvu džamiju i mekteb. Kasnije će prilivom stanovništva, kako iz unutrašnjosti Bosne tako i dolaskom muhadžira iz današnjih hrvatskih krajeva, doći do formiranja nekoliko mahala, pa će Ripač u jednom periodu imati četiri džamije i četiri mekteba. Radi se o džematima i džamijama u Ripač-Otoci, Ripač-Ibrahimpasićima, Ripač-Ružničima, te Ripač-Velikim Račićima.

OTOČKA DŽAMIJA U RIPČU

Na velikoj Otoci, u Ripču, danas su vidljivi ostaci nekadašnje džamije. Oko džamije je mezarje s nekoliko grandioznih starijih nišana s turbanom. I džamija i stari nišani su iz osmanskog perioda. Svojoj svrsi je služila do Drugog svjetskog rata, tačnije do 1942. godine, kada ju je zapalio jedan od hajdučkih nesretnika. Pored naziva Otočka, jer se nalazi na riječnoj adi, nosila je naziv i Gradska,

1 Vjenceslav Radimsky: “Prehistorička sojenica kod Ripča u Bosni”, *Glasnik Zemaljskog muzeja*, Sarajevo, juli-septembar 1895, str. 309-336.

2 Hamdija Kreševljaković: “Stari bosanski gradovi”, *Naše starine*, 1953, str. 30.

Arhivska fotografija: Ripač na Uni

jer je bila dio kompleksa nekadašnjeg Starog grada. Ono što je specifično za ovu džamiju jest da joj je ulaz bio s lijeve strane i da joj se prilazilo drvenim mostom.

Od starijih generacija imama u džamijama Ripča, mještani spominju: Omer-ef. Lipovaču (1911),

Arhivska fotografija:
Ripač – džamija na adi

Muharem-ef. Hošića, Ibrahim-ef. Memagića (1914–1919), Smail-ef. Mujakića (1919–1927), te Husein-ef. Handukića (1940).

Danas Ripač ima jednu džamiju u funkciji, izgrađenu poslije posljednje agresije na Bosnu i Hercegovinu. U julu 2021. godine, na inicijativu mještana, započete su konkretne aktivnosti u cilju rekonstrukcije i obnove Gradske džamije na adi.

GRADSKA OTOKA U BIHAĆU

Nizvodno, rijeka Una nas vodi od Ripča prema Bihaću. U centru grada Bihaća i njegovoj neposrednoj blizini postoji nekoliko riječnih ada: Jotanovi otoci, Japodski otoci, Amerikančevi otoci, te čuvena Gradska otoka. Preko Gradske otoke se nekad drvenim mostovima prelazilo s desne na lijevu

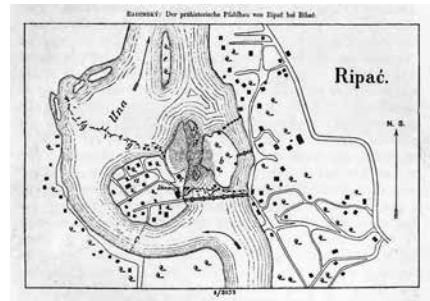
obalu rijeke i grada. Gradska otoka je do sedamdesetih godina prošlog stoljeća bila središte bihačke čaršije. Zabilježeno je da su na ovoj adi 1893. godine bile 22 kuće, 43 magaze, 7 dućana, 2 mlina, te nekoliko drvenih dućana s mostovima do obala.

Ono što je široj javnosti manje poznato jest da je na ovoj Otoci (adi) bila jedna od tri bihačke medrese. Izgradio ju je veliki vakif Mehmed-paša Bišćević, bihački kapetan i muteselim. Mehmed-pašina medresa bila je podignuta na maloj Otoci, koja je tada bila pazarište bihačke čaršije, ali i najživlji

Velika Otoka u
Ripču, danas

dio grada Bihaća. Podignuta je u prvoj polovini XIX stoljeća. Radilo se o prizemnoj zgradi s 13 soba za softe, dershanom, dvije abdesthane, avlijom i baščom, za čije troškove je, vakufnamom iz 1868. godine, određen iznos

od 60.000 groša, koje će se dati u promet uz 10% dobiti, postupajući na dozvoljen (halal) način. Muderisi ove medrese bili su bihaćke muftije, što znači, tadašnji najviši vjerski autoriteti u Bosanskoj krajini. Svršenici medrese bili su imami u cijeloj Krajini, ali i vrhovne šerijatske sudije, muderisi i reisul-uleme. Bihać, kao nekadašnji grad vakufa i medresa, ostao je bez posljednje medrese krajem Drugoga svjetskog rata.

A ne tako davno, u vrijeme austrougarske uprave, Bihać se mogao ponositi medresama, mektebima, narodnom i trgovačkom školom, te vjerskim objektima svih konfesija skoncentriranim u užem jezgru grada. Dopisnik *Sarajevskog lista* 1898. godine, opisujući Bihać, zabilježi: "Svi ovi kulturni zavodi; medresa, I. i II. narodna osnovna škola, trgovačka škola, istočnopravoslavna crkva, rimokatolička crkva i džamija, sve je to na okupu, kao kakvo sijelo znanja i umjetnosti."³

3 Stjepan Župančić: "Kulturni napredak Bišća", *Sarajevski list*, br. 89, od 29. 7. 1898, str. 1-2.

Bihaćka gradska otoka, iz zraka, pred Drugi svjetski rat

Arhivska fotografija: Bihaćka otoka (desno) pred Drugi svjetski rat

Danas na Gradskoj otoci nema objekata, prostor je uređen kao park i šetalište. Na ovom prostoru održavaju se sajmovi i kulturni događaji. Ono što je žalosno i neprihvatljivo jest da nema nikakva obilježja na kojemu bi pisalo da je tu nekad postojala Medresa Mehmed-paše Bišćevića, te da je to prva srednja škola u Bosanskoj krajini. A da ne govorimo o moralnoj obavezi da se grad Bihać češće prisjeti svoga velikog vakifa i njegovih zasluga za razvoj ovoga grada. Valjda bi to trebalo učiniti barem nekog 17. februara, kada se u Bosni i Hercegovini obilježava Dan vakifa.

BOSANSKA OTOKA

Idući dalje nizvodno od Bihaća nekih 40 km, dolazimo do Bosanske Krupe. Rijeka Una i ovdje protiče kroz centar grada. Na desnoj obali nalazi se stari grad Krupa i tri bogomolje triju različitih konfesija, sve u krugu od 100 m. Kao i Bihać, i Bosanska Krupa ima svoje ade. Prikazom Krupe slovenskog putopisca Benedikta Kuripešića iz 1531. godine, vidimo da je još tada lijeva obala Une bila povezana s riječnom adom drvenim mostom, gdje se nalazilo manje naselje (podgrađe), a potom, drugim mostom, s centralnom kapijom grada na desnoj obali Une. Danas je na velikoj adi u Krupi smješteno nekoliko stambeno-poslovnih

objekata i mlinova, koji imaju ugostiteljsku namjenu, dok su male ade naseljene i bez objekata. Posljednjim općinskim ulaganjem, sve male ade su spojene drvenim mostovima i to je sada prava gradska oaza, idealna za odmor i rekreaciju. Nije poznato da je na krupskim adama bilo vjerskih objekata. Vjerovatno iz razloga što često bivaju poplavljene. Međutim, u bosanskokrupskoj mjesnoj zajednici Otoka, koja se nalazi 11 km nizvodno prema Bosanskom Novom, čeka nas pravo iznenađenje.

Otoka na Uni (lat. *Insula*; tur. *Ada-i Kebir*) danas Bosanska Otoka, prvi put se u spisima spominje 1264. godine, kao "Otok na Uni", u posjedu knezova Babonića-Blagajskih. Grad je 1418. i formalno postao kraljevskim gradom. U vrijeme prije dolaska Osmanlija šire područje današnje Bosanske Otoka administrativno je pripadalo Zagrebačkoj biskupiji. Novi historijski period počinje 1565. godine, kada Osmanlije zauzimaju ovo područje i administrativno ga pripajaju kadiluku Kamengrad i Krupskoj kapetaniji, dok posadom, unutar otočke tvrđave, od tog vremena pa do kraja osmanske vladavine zapovijeda ćehaja krupskog kapetana. Godine 1780. za Otoku se veže čuveni Alija bajraktar.⁴

Rijeka Una dijeli otočku dolinu na dvije obale. Iako na užem području

4 Hamdija Kreševljaković: *Kapetanije u BiH*, Svjetlost, Sarajevo, 1953, str. 38.

Bosanska Otoka 1890. godine

ovog mjesta ima oko trideset ada jedna se, ipak, izdvaja svojom veličinom, ljepotom te pozicioniranošću. Ova ada je, po svoj prilici, od pamtivijeka bila odabrano mjesto za bogobojazne, te za obavljanje molitve. Rajski ambijent koji pruža rijeka Una i okolna priroda kod čovjeka stvaraju poseban osjećaj i divljenje prema Svemogućem Tvorcu. S obzirom na čistoću rijeke, njenih obala, kao i same čaršije, može se

zaključiti da u ovoj pitomini ljudi žive u harmoniji s prirodom.

Kako bilježi usmena tradicija, prva džamija izgrađena je odmah nakon “fetha”, tj. nakon što je osmanska vojska osvojila ovu tvrđavu. Bila je u središtu tvrđave na adi, od drveta i skromnih dimenzija. Služila je svojoj svrsi sve do 1791. godine, kada, nakon trogodišnjih ratova i potpisanog Svištovskog mira, kojim je Osmansko carstvo izgubilo teritorije na području

Arhivska fotografija: Bosanska Otoka s džamijom na adi, pred Drugi svjetski rat

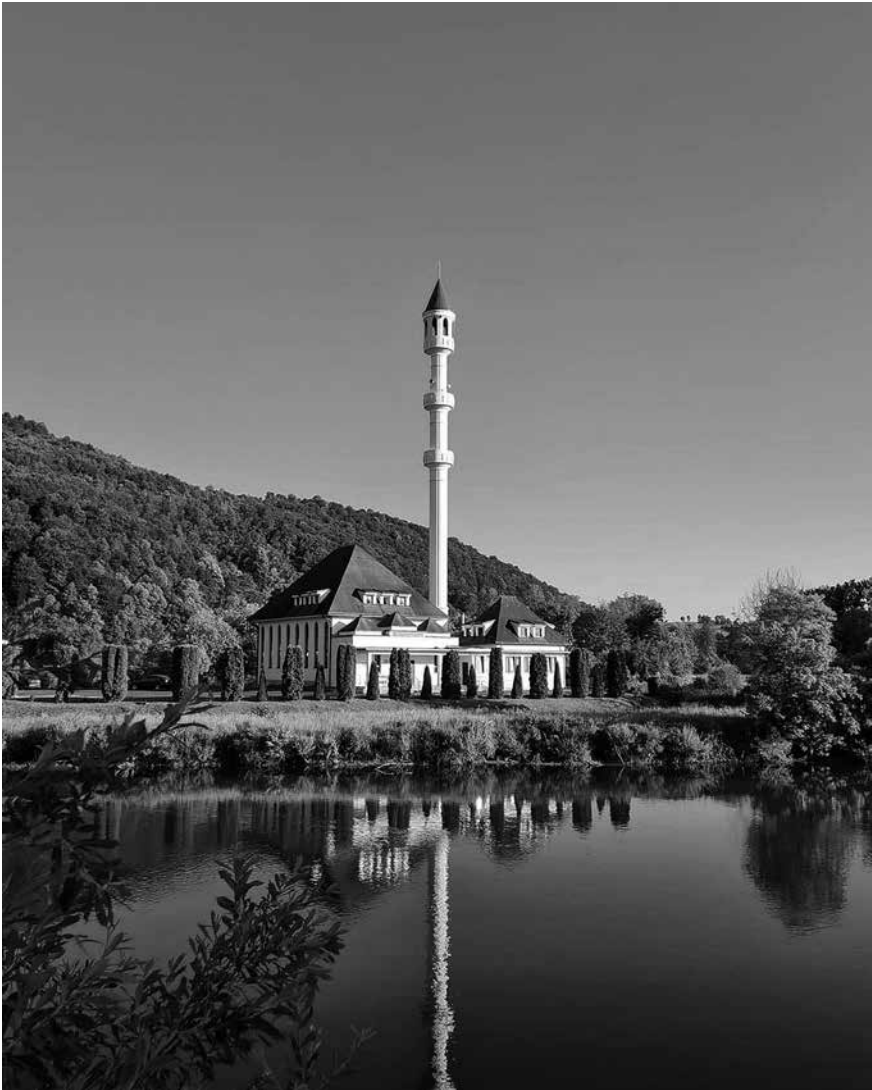
Like i dalmatinskog zaleđa, dolazi do velikih migracija muslimanskoga življa s tih područja, pa se značajan broj muhadžira naseljava na područje Bosanske Otoka. Prilivom novog stanovništva dolazi i do potrebe za većom džamijom, tako da je inicijativom, upravo muhadžira, na mjestu prve, male vojne drvene džamije, unutar utvrde izgrađena značajno veća kamena džamija s veoma lijepom minarom. U periodu pred raspuštanje posade u Otočkoj utvrđi 1838. godine, neposredno uz tvrđavu i džamiju 1834. godine živjelo je oko tri stotine stanovnika.

Kako usmena tradicija govori, pored džamije iz 1565. godine izgrađen je i prvi mekteb. Iz novinarskog priloga Fejzulaha Čavkića, dopisnika

Islamskog svijeta iz 1934. godine, saznajemo da je ozbiljna rekonstrukcija ovog mekteba bila “u vrijeme kad su iz škole Darul-mualimin u Sarajevu izlazili prvi nastavnici i metodičari za podučavanje našeg podmlatka”. A to je bilo vrijeme oko 1894. godine.

Pored džemata i Gradske džamije na adi, u Otoci postoje još džemat i džamija u Bešićima (nekadašnji džemat Brod), te džemat i džamija u Orašju. Od starog grada na adi ostalo je nekoliko segmenata bedemskog zida, visine do jednog metra. Vrijeme ga razida od 1838. godine, kada ga napustiše osmanski askeri.

Kraj posljednje, velikosrpske agresije Bosanska Otoka je dočekala kao unakažen grad, s previše tragova barbarske rušilačke bešćutnosti. Gdje god

Gradska džamija u Bosanskoj Otoci, danas

je imao priliku, velikosrpski agresor rušio je džamije. I u Bosanskoj Otoci je srušena džamija. Međutim, proporcionalnom nastojanju agresora da se uništi jedan narod i njegovi kulturni tragovi rasla je unutrašnja snaga koja

je ujedinila narod, te kreirala snažnu državotvornu, nacionalnu i kulturološku svijest. Barbari su htjeli da se u Otoci ugasi Allahovo svjetlo, a Allah je učinio da Njegovo svjetlo ovdje sada bude još jače.

Bosanska Otoka od 1992. do 1995. godine nije imala ni teoretsku šansu da opstane pod naletom velikosrpskog agresora, koji je s okolnih brda brutalno kidisao najmodernijom vojnom tehnologijom. Ali, izdržala je, odbranila se i dočekala slobodu. Kako kaže naš poznati pisac Dževad Karahasan: «Postoje forme slobode koje se mogu upoznati samo u izvanrednim okolnostima: u tamnici, u gradu pod opsadom, u vojsci, jer uporno zaboravljamo da je sloboda u ljudskom duhu.»⁵

A ako bismo u Otoci tražili oličjenje slobode ljudskog duha, onda je prava adresa Mujo-ef. Čehić⁶, imam Gradske džamije u Bosanskoj Otoci.

Iako je rodom iz Ostrošca kod Cazina, svoj život ne može zamisliti bez Otoke i Otočana. U Otoci je već trideset jednu godinu. Ne postoji niko ko bi toplije i ljepše od Muje-ef. mogao nešto kazati o prošlosti Otoke, te poslati optimističnije poruke za budućnost.

“Otočani su u posljednjoj velikosrpskoj agresiji potvrdili svoju vjernost dinu, vatanu, kulturi i naslijeđu. Kao učesnici Armije Republike Bosne i Hercegovine odbranili su svoj grad. Odbranili su i ideju Bosne koja zagarovara mogućnost života u različitosti. Ponosni smo što je u redovima bosanske vojske, pored većinskih Bošnjaka, bilo i naših komšija Srba, Hrvata, kao i građana iz ostalih etničkih grupa. U poratnom periodu obnovili smo svoje srušene kuće ali i sve tri otočke džamije. Sada su još ljepše i veće. Obnovili smo sve društvene objekte te infrastrukturu”, kazao je Mujo-ef. Čehić.

Od trenutnih dešavanja, Mujo-ef. s oduševljenjem najavljuje obnovu drvenog mosta: “U decembru mjesecu 2022. godine potpisan je ugovor za izgradnju drvenog pješačkog mosta, koji će ponovo spojiti adu na kojoj se nalazi Gradska džamija s jezgrom otočke čaršije. Ukupna vrijednost radova na izgradnji mosta je oko 800.000,00 KM, a most će nositi

5 Klaus Kastberger : “Einübung ins Schweben” (“Uvod u lebdenje”), interview, *Die Presse (Bečke novine)* 7. 1. 23.

6 Mujo-ef. Čehić, bio je pripadnik Armije RBiH od prvog do posljednjeg dana rata. Za Otočane kaže da su se borili poput lavova i da nikad nisu sumnjali da će se vratiti u svoju čaršiju. U odbrani države Bosne i Hercegovine svoj život je dalo 153 borca s područja Otoke. Od velikosrpskog divljanja snajperima i teškom artiljerijom stradalo je i 54 civila, od čega dvanaestero djece. Međutim, Mujo-ef. okrenut je budućnosti, optimistično gleda na budućnost naše države. Zbog neobične pozicije ali i njenog arhitektonskog izgleda u Gradsku džamiju često svrate turisti i gosti musafiri koji tu obave namaz. U nizu anegdota koje nam je ispričao izdvajamo sljedeću. Jedne prilike u džamiju mu je svratio Sulejman Tihić koji je tada obavljao dužnost člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pred sami namaz, Mujo-ef. se okrenuo tražeći svog mujezina. Predsjednik države mu u džamiji, a mujezina nema. Rahmetli predsjednik se osmjehnuo i počeo mujeziniti. Bez i najmanje greške, predsjednik Tihić je mujezinio do kraja namaza, na iznenađenje i ugodno oduševljenje prisutnih džematlija.

naziv po inicijatoru njegove gradnje rahmetli Džemaludinu Čauševiću⁷, bivšem načelniku Općine Bosanska Krupa i ratnom starješini 511. slavne brdske brigade.”

Ovaj džemat i džamija imali su od pamtivijeka vrsne alime angažirane kao imame, mualime i hatibe. Kako kazuju stariji Otočani, u jednom periodu tokom osmanske uprave, u Gradskoj džamiji u Otoci bio je jedan cijeli saff hafiza. Od uleme angažirane u Gradskoj džamiji iz ranijih perioda, iz lista *Islamski svijet*, saznajemo za: Mustafu Hilmi-ef. Fazlića, Mehmed-ef. Imočanina, hafiza Mehmed-ef. Podića, hafiza Mehmed-ef. Crljenka⁸. Iz druge islamske publicistike znamo za: Ahmet-ef. Čauševića (oko 1900), Muhameda-ef. Sumbuljevića (oko 1905.), hafiza Ibrahim-ef. Komića, Muhamed-ef. Amidžića, Smail-ef. Kličića, Husein-ef. Alijagića (1960–1965), te Ahmet-ef. Mešanovića.

Ovaj džemat i džamija imali su od pamtivijeka vrsne alime angažirane kao imame, mualime i hatibe.

ZAKLJUČAK

Pounje, ili Krajina, kako se češće kaže, bosanskohercegovački je region prepoznatljiv po obilju svoga prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa. Za takvu osobenost najzaslužnije su ljepotice Una i Sana, ali i pedesetak starih gradova, utvrda, dvoraca i arheoloških lokaliteta. Islamsko kulturno naslijeđe zauzima značajno mjesto u sveukupnom kulturno-historijskom naslijeđu ovog prostora. Većina ove materijalne baštine ima status nacionalnih spomenika države Bosne i Hercegovine, ali je, gruntovno, vlasništvo Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Ranije, u dramatičnim okolnostima, naši preci grčevito su se borili da zaštite vakufsku imovinu. Dolaskom socijalističke vlasti nakon Drugoga svjetskog rata ta borba je silom ugušena i u mnogim gradovima Pounja, kao i diljem Bosne i Hercegovine, vakufska imovina je oteta a institucija vakufa totalno devastirana i umrtvljena. Znajući kakva i kolika su iskušenja za vjerske organizacije i vjernike bila u

7 Džemaludin Čaušević (1945–2021) bio je komandant 2. bataljona 511. slavne bosanskokrupske brigade i poslijeratni načelnik Općine Bosanska Krupa. Ogroman doprinos je dao u postratnoj obnovi kako Otoke tako i cijele općine Bosanska Krupa.

8 Fejzulah Čavkić: “O mektebu u Otoci”, *Islamski svijet*, br.76, 1934, str. 2.

vrijeme bezbožničke totalitarističke vlasti, to nas nimalo ne iznenađuje. Ali iznenađuje da se danas, u demokratsko vrijeme, oteta imovina od vjerskih zajednica ne vraća, a lokaliteti gdje su nekad postojale važne vakufske građevine od kulturno-historijskog značaja za državu i društvo nisu ni obilježene. Danas mladi Bišćani nemaju pojma da je na gradskoj adi bila medresa, niti imaju pojma da je na današnjem gradskom trgu bila Pašina džamija, a u centralnom bihaćkom parku veliko mezarje s musalom. Isto tako, i u Bosanskoj Krupi se zaboravilo da je prva džamija bila na Starom gradu. Sad je na tom lokalitetu montažni amfiteatar za kulturne događaje. Umjesto da budu u saffu, klanjajući se Svevišnjem, Krupljani se na temeljima porušene džamije dive umjetničkim performansima. Naša svijest o našoj prošlosti ali i značaju kulturno-historijske baštine morala bi se mijenjati. Bošnjaci su autohtoni evropski narod koji ima višeslojni identitet. Jesmo Evropljani, ali smo i dio islamskog civilizacijskog kruga. I jedna i druga dimenzija su vidljive u našoj kulturi i nipošto se ne želimo odreći bilo koje, jer su obje temeljne karakteristike bošnjačkog kulturnog habitusa.

Konvencija o zaštiti i promicanju kulturnih raznolikosti (UNESCO, 2005.) predstavlja okvir za jačanje međudržavne saradnje i solidarnosti u duhu partnerstva, posebno u cilju poboljšanja sposobnosti zemalja u razvoju da zaštite i promoviraju raznolikost kulturnih iskaza i potvrđivanju važnosti veza između kulture i razvoja. Konvencija zastupa stajalište da kulturna raznolikost stvara bogat i raznovrstan svijet, povećava mogućnost izbora i obogaćuje ljudske potencijale i vrijednosti, zbog čega je pokretač održivog razvoja zajednica, naroda i država.⁹

U tom kontekstu, koliko god nam je kulturna baština važna radi očuvanja vlastitog identiteta, baština nam je ujedno i razvojna šansa. Ne treba skinuti s uma da je danas kulturno naslijeđe, gdje ubrajamo sve spomenike iz minulih vremena, osnovni resurs za afirmaciju kulturnog turizma, kao posebnog oblika savremenog turizma. WTO¹⁰ predviđa porast potražnje u ovom sektoru 15 % svake godine, a tržište tog sektora ima opseg poslovanja od preko pedeset milijardi eura godišnje. Valjalo bi iskoristiti takve pružene mogućnosti!

9 UNESCO(2005.): Convention on the Protection and Promotion of the Diversity off Cultural Expressions, <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001429/14291e.pdf>

10 WTO (World Trade Organization) – Svjetska trgovinska organizacija.

IZVORI

Literatura

- Benedikt** Kuripešić: *Putopis kroz Bosnu, Srbiju, Bugarsku i Rumeliju 1530*, Svjetlost, Sarajevo, 1950.
- Fejzulah** Čavkić: “O mektebu u Otoci”, *Islamski svijet*, br. 76, 1934.
- Hamdija** Kreševljaković: *Kapetanije u BiH*, Svjetlost, Sarajevo, 1953.
- Hamdija** Kreševljaković: “Stari bosanski gradovi”, *Naše starine*, 1953.
- Klaus** Kastberger: “Einübung ins Schweben” (“Uvod u lebdenje”), interview, *Die Presse (Bečke novine)* 7. 1. 23
- Milena** Preindlsberger Mrazović: *Bosnisches Skizzenbuch, Druck von Person's Verlag, Dresden, 1900.*
- Redakcijska vijest: “Inicijativa za izgradnju kiraethane u Otoci”, *Zeman*, br. 3, 1911.
- Redakcijska vijest: “Zašto nam vjerskoprosvjetne ustanove propadaju”, *Islamski svijet*, br. 42, 1933.
- Stjepan** Župančić: “Kulturni napredak Bišća”, *Sarajevski list*, br. 89, 29. 7.1898.
- Vjenceslav** Radimsky: “Prehistorička sojenica kod Ripča u Bihaću”, *Glasnik Zemaljskog muzeja u BiH*, Sarajevo, juli-septembar 1895.
- Zijad** Šehić, Ibrahim Tepić: *Povijesni atlas BiH*, ID Sejtarija, Sarajevo, 2002.

Web

- www.dwelle.de; “Kuće na dnu Đerdapskog jezera”, 2013.
- <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001429/14291e.pdf>
- UNESCO (2005): Convention on the Protection and Promotion of the Diversity off Cultural Expresions,

Fotografije:

- Bosnisches Skizzenbuch, Druck von Person's Verlag, Dresden, 1900.*
- Privatni fotoarhiv: Asmir Crnkčić
- Intervju: Razgovor s Mujo-ef. Čehićem, imamom gradske džamije u Bosanskoj Otoci, 26. januara 2023. godine

أسمير تسرنكيتش

Asmir Crnkic

التراث الثقافي الإسلامي في جزر نهر أوننا

Islamic Cultural Heritage on the Una Islands

إن البوسنة والهرسك دولة تعرف بوفرة المعالم الطبيعية والتراث الثقافي والتاريخي. أما هذه المقالة فهي متركزة على التراث الثقافي الإسلامي الموجود منذ قرون كثيرة في منطقة ما حول نهر أوننا وذلك في المواقع المختارة اختيارا دقيقا في جزر النهر ذاته.

Summary: Bosnia and Herzegovina is a country already recognizable for its richness of natural and cultural-historical heritage. The paper focuses on the Islamic cultural heritage from the Pounje area, which has been present for centuries in specially selected places - river islands.

Islam i temelji političke moći

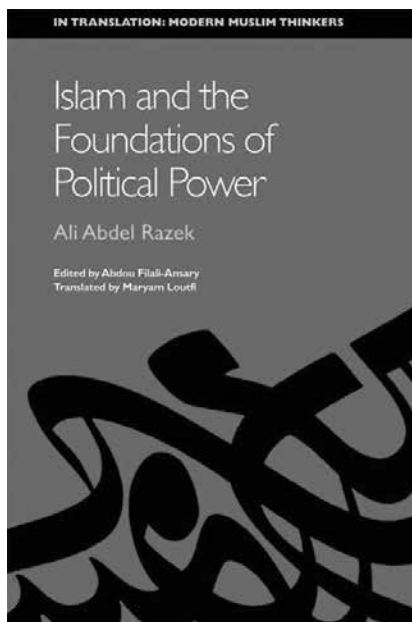
ILMA DELIĆ

priredila i prevela
doktorandica na fakultetu islamskih nauka u sarajevu
ilmadelic.19@gmail.com

Donosimo prijevod pasaža iz knjige egipatskog islamskog mislioca Alija Abdurrazika *Islam i načela vlasti* (El-Islam ve usulul-hukmi), koji su prije deset godina prevedeni i objavljeni na engleskom jeziku; u engleskom prijevodu: *Islam i temelji političke moći* (Islam and the Foundations of Political Power), koja se pojavila 1925. – godinu dana nakon ukidanja hilafeta, događaja koji je uzdrmao ondašnji muslimanski svijet i u njemu izazvao šok, a u kojoj je iznesen stav da hilafet nije sastavnica islamskog vjerovanja, te da muslimani mogu biti muslimanima i bez halife. Autor je zbog tog stava praktično prognan iz ulemanskog kruga, usljed čega se povukao iz javnosti. Odlomke objavljujemo godinu dana pred stogodišnjicu tog velikog događaja. (Uredništvo *Glasnika*)

Ali Abdel Razek, *Islam i temelji političke moći*. Prijevod s arapskoga: Maryam Loutfi. Urednik: Abdou Filali Ensary. Edinburgh University Press & The Aga Khan University, 2013.

U nastavku donosimo dijelove iz prolegomene ove publikacije.* Prijevod na bosanski jezik inspiriran je dojmovima nakon čitanja one muslimanske preporodne literature koja i počinje i završava markiranjem konzervativne uleme kao glavnog krivca muslimanske dekadencije. Imajući u vidu multidimensionalnost sintagme “konzervativna ulema”, ovdje prvenstveno mislimo na “hodže”, “mule”, “hodžinski stalež”. Ne reducirajući, ni u najdaljim primislima, pogubnost konzervativnog shvaćanja islama i monopoliziranja njegova tumačenja, ovim prijevodom želimo, ipak, odati priznanje “hodžinskom staležu” iz perioda bosanskohercegovačkog islamskog modernizma. Možda se i jeste “naša ulema slabo brinula da budne načitana i da svoju izobrazbu usavrši svestrano, pa je morala ostati plitkoumna i stoga neplodna”,¹ ali, ipak, treba biti korektan i bez uvijanja reći da je prvenstveno ta “ulema” svojim kasnijim kritičarima otvarala vrata općenito u svijet islama. Zvuči paradoksalno, ali upravo je “cjepidlačarenje u obrednim pitanjima” i “neznanje druge znanosti osim vjerske”² ona adresa na kojoj je obični muslimanski svijet bio najslobodniji potražiti duhovno utočište i usvojiti islamske temelje. Kasnije će na tim istim temeljima odrasli ultraantikonzervativistički muslimanski intelektualci graditi svoje bezobzirne kritike “hodžinskog staleža” i “nadiuleme”. Kritike, koje najčešće ne nude nikakve planove a kamoli strategije, nego im je i polazna i završna tačka ista: vilifikacija tradicionalne uleme.

1 * Nap. prev. na bosanski Hafiz Ajni Bušatlić, *Pitanje muslimanskog napretka u Bosni i Hercegovini*, Islamska dionička štamparija, Sarajevo, 1928, str. 8.

2 Faik Zeki, “Zašto islamski narodi ne napreduju”, *Behar*, 1907, god. VIII, br. 2, str. 26.

(...) Neki su stali dokazivati kako pod ahmedijom apsolutno nije moguće biti učen, pametan i razuman! (...) Po mišljenju, opet, neke naše aristocracije, hodža opstoji za to da begu i agi, kad uzima abdest, imade ko pridržati peškir, ili da kod kuće malu djecu bega ili age imade ko zabavljati, dok se beg iz lova povrati! Kod predstavnika državne oblasti, koji baš najviše trebaju biti zahvalni ilmijji za svoje zlatne lance, ugojene podvoljke, udobna, pernata odmarališta, po zidovima razapete suvišne, a skupo plaćene perzijske ćilime, te još nebrojene ugodnosti i uživanja, jer ih ilmijja vazda i svugdje brani vazeci neobaviještenoj masi i dokazujući, kako je sveta vjerska dužnost "ulil emru" biti vazda u itaatu, pa i "velev kjanu zalimin" – kod tih eto ilmijja se smatra onim staležem, o kojem nije vrijedno nikakve brige ni računa voditi.³

O AUTORU

Ali Abdurrazik rođen je 1888. godine u mjestu Abu Jirj, srednji Egipat, u porodici bogatih, politički aktivnih zemljoposjednika. Njegov otac i brat bili su poznati kao liberali koji su se protivili nacionalističkoj stranci *Wafd*, koja se borila protiv britanske vladavine u Egiptu, kao i konzervativcima, koji su uglavnom bili saveznici Monarhije. Abdurrazik se školovao prema tradicionalnom islamskom kurikulumu i diplomirao kao alim⁴ na Univerzitetu El-Azhar 1915. godine.

Nakon što je diplomirao na Azharu, Abdurrazik se površno upoznao s modernim univerzitetskim obrazovanjem, upisavši se na kurseve na novoosnovanom Univerzitetu u Egiptu. Također je proveo nekoliko mjeseci na Univerzitetu Oxford, gdje je studirao politiku i ekonomiju. Njegov boravak u Engleskoj prekinut je izbijanjem Prvog svjetskog rata. Kasnije je postao učitelj arapskog jezika i kadija na tradicionalnim islamskim sudovima u Aleksandriji. Dok je služio kao kadija, počeo je istraživati osnivače islamskog pravosudnog sistema. Nastavio je ispitivati hilafet kao instituciju koja leži u korijenu "islamskog" društvenog poretka i čiji je instrument pravosudni sistem. Ovdje se mora dodati to da je cjelokupni onovremeni kontekst omogućavao hitnu inicijativu za takve refleksije, pogotovo kada je riječ o ukidanju hilafeta i zebnji unutar muslimanskog svijeta koju je ono stvorilo.

3 "Diži nas", *Misbab*, 1914, god. II, br. 22, str. 8.

4 Tradicionalni učenjak ili teolog.

Nakon što mu je oduzeta titula alima i zabranjeno obavljanje bilo kakvih alimskih funkcija, spominjalo se kako je Abdurrazik netom promijenio način odijevanja, prihvativši evropsku odjeću i pokazavši zanemarivanje tradicionalnog stila, navika i općenito pojave. Nakon bure kritika izazvanih njegovim esejom, samo je nakratko obnašao javnu funkciju (kao ministar islamskih poslova). Abdurrazik se na kraju povukao s intelektualne scene, našavši utočište u tvrdoglavoj tišini i sagrađivši sebi prostoriju u utvrdi, gdje je ostatak života posvetio učenju.

OMAŽ ABDURRAZIKU OD NJEGOVA UNUKA AMR HAMEDA

Napolju je još svitalo kada mi je zvuk ezana preplavio sluh, probudivši me u zoru ledene zime u Kairu. Kao dječaku od devet ili deset godina, moj dnevni ritual podrazumijevao je iskakanje iz toplog kreveta sobe na gornjem spratu naše porodične, stare plemićke kuće. Slijedio bih glas svoga djeda Alija Abdurrazika u njegovu smirenom učenju Kur'ana, sve dok ne bih došao do njegovih odaja u prizemlju. On bi odgovarao na selam nasmiješeno klimajući glavom, nastavljajući učenje svete Knjige bez prekidanja.

Kada bi završio s učenjem, upadali bismo u razigrano zadirkivanje i škakljanje jedan drugog onako kako to čine školarci, pri čemu se činilo da je moj djed magično prekoračio dobnu razliku od sedamdeset godina. Tada bih sjedao u čošak i šutljivo ga posmatrao dok korača naprijed-nazad između svoje sobe i kupatila dotjerujući se za sabah-namaz, dok istovremeno uči napamet svoj redovni zikr.

Polu stoljeća kasnije, ova slika moga djeda, šejha Alija Abdurrazika, ili Ali-paše Abdurrazika, ostaje neizbrisiva u mom sjećanju. Do danas nisam sreo nikoga ko klanja i priprema se za namaz s posebnom posvećenošću kakvu je imao moj djed. Činilo mi se da je išao na neki blagoslovljeni dnevni sastanak sa svojim voljenim Allahom. Sjećam se Alija Abdurrazika kao čovjeka koji je bio obdaren svime: istinskim i čvrstim uvjerenjem; prosvijetljenim umom; mudrošću; srdačnošću i velikodušnošću; samopoštovanjem; profesionalnim ugledom i priznanjem; i, možda ponajviše, duhovnim bogatstvom. Ipak, uprkos ovim urođenim darovima, bio je toliko skroman. Živio je život zaokupljen vlastitim odnosom prema Bogu.

Naša tradicionalna svakidašnja večera nije bila kao kod drugih porodica u Kairu. U domaćinstvu Abdurrazika stol se sastojao od tanjira punih dinstanog povrća i salata, što bi moje amidže sarkastično nazivali «dnevnom dozom trave». Povremeno bi ovo bilo popraćeno šoljicama svježeg jogurta ili kockicama

Ali Abdurrazik (1888–1966), egipatski islamski učenjak, sudija i vladin ministar. Zbog djela *Islam i temelji političke moći* (1925) smatra se “intelektualnim ocem islamskog sekularizma”, pri čemu se pod sekularizmom misli na razdvajanje države i religije, a ne na sekularizaciju društva.

bijelog domaćeg sira zvanog *gareesh*. Uz obrok bi se posluživao i lokalni sušeni hljeb, koji se svakodnevno donosio iz Abdurrazikova rodnog sela Abu Jirj u srednjem Egiptu.

Ovako se ja sjećam svoga djeda Alija Abdurrazika, ljubaznog i punog ljubavi, duboko pobožnog i religioznog čovjeka.

Kada razmišljam o njegovoj sada poznatoj knjizi *Al-Islām wa Uṣūl al-Ḥukm* ili *Islam i temelji političke moći*, uvijek budem zadivljen time da čak i danas, gotovo stoljeće nakon objavljivanja, ovaj dragocjeni esej i dalje podstiče žestoke debate te izaziva energične reakcije. Za mene su svaka riječ i svaka fraza knjige poput oružja koje se suprotstavlja i razotkriva beskompromisne vjerske zablude prihvaćene od ekstremističkih političkih grupa koje se kriju iza plašta vjere. Ova pogrešna shvatanja dovela su do velikih previranja i nepomirljivih političkih frakcija u gotovo cijelom arapskom i muslimanskom svijetu.

Ova knjiga, posebno u posljednjim paragrafima, upućuje poziv sugrađanima muslimanima:

Ne postoji niti jedan vjerski princip koji zabranjuje muslimanima da sarađuju s drugim narodima u ukupnom poduhvatu društvenih i političkih nauka. Ne postoji princip koji ih sprečava da demontiraju ovaj zastarjeli sistem, sistem koji ih je ponizio i potčinio, zgnječivši ih svojom gvozdenom šakom. Ništa ih ne sprečava da izgrade vlastitu državu i vlastiti sistem vlasti na osnovu prošlih konstrukcija ljudskog razuma, sistem čija je čvrstoća izdržala test vremena, za koje se iskustvo nacija pokazalo efikasnim.

Mnogi pogrešni zaključci o eseju su još uvijek prisutni, od kojih jedan poručuje kako je esej upućen konkretno kralju Fuadu, zbog slučajnog objavljivanja knjige u vrijeme kada je kralj pokušavao da povрати egipatsko prijestolje i sjedište hilafeta. Međutim, u uvodu, Abdurrazik navodi da je njegovo istraživanje za ovu knjigu započelo 1915. godine, prije nego je Fuad postao kralj i preuzeo prijestolje 1917. godine. Zaista, činjenica da ovaj esej i dalje ostaje predmet velikih diskusija i debata daje mu, čini se, gotovo univerzalnu relevantnost, izvlačeći ga iz specifičnog i strogo lokalnog egipatskog konteksta za vrijeme kralja Fuada.

Riječ *sekularno* postala je dijelom arapskog leksikona na početku 20. stoljeća, donoseći sa sobom mnoštvo značenja i tumačenja. Prvi put je uvedena u arapske debate kao termin *dariya*, koji je označavao *razdvajanje između religije i države*. Kasnije je evoluirala u *la dini*, kada je značila *nereligiozno*. U današnjim krugovima sekularizam se često razumijeva kao *ilmaniya* i povezuje se s nemoralom ili manjkom etike. Mnogi savremeni učenjaci koji su vjerovatno pobrkali različite pojmove i značenja ideje sekularizma tvrdili su da je Abdurrazik bio zagovornik sekularizma u njegovu najnegativnijem smislu, što implicira da je bio amoralan. To nipošto nije slučaj. Moj djed se zalagao za odvajanje religije od države, kao što jasno navodi u svome eseju. On se nikada ne bi mogao zalagati za nereligioznost ili slabljenje moralnih vrijednosti. Bio je čovjek najvišeg integriteta i odgajao je nas, svoju porodicu, s velikom moralnom ispravnošću i dubokom i istinskom sviješću o važnosti svetog i vjere u Boga. Ukoliko bi se htjelo imenovati ili klasificirati njegovo prakticiranje islama, tada bismo mogli reći da je njegov *tariqab*, ili način vjerovanja, bio taj da slijedi sunnet poslanika Muhammeda na jednostavan i umjeren način. Možda bismo ga čak mogli nazvati i sufijom, iako on nikada ne bi bio toliko odvažan da samoga sebe tako oslovi.

Abdurrazikova knjiga je prosvijećeno, naučno čitanje Kur'ana – ni manje ni više. Koristio je kur'anski sveti tekst kao glavnu referentnu tačku. Zapravo, većina poglavlja sadrži kontinuirani niz ajeta izvučenih iz Kur'ana a koji se tiču glavne teme knjige: vladanje u islamu. Jednako tako, dosljedno se referira na niz

vjerodostojnih (*sahih*) hadisa. U stvari, Ali Abdurrazik, čovjek i mislilac, udaljava se od sekularizma – shvaćenog kao oblik amoralizma – i radije ostaje itekako blizak učenjima Muhammedova sunneta. Ovako je odgajao nas, svoju porodicu. Učili smo umjereni islam pod njegovim vodstvom, onaj koji je zasnovan na lahkoći, milosti i asketizmu, ili zuhdu.

Još jedna prisutna, užasna optužba tiče se navoda kako Ali Abdurrazik nije sâm napisao knjigu *Islam i temelji političke moći*. Navodno, knjigu je napisao neko drugi, a zatim dao da je Abdurrazik objavi kao svoju. Ono što su zagovornici ove teorije previdjeli jest činjenica da je u mom posjedu originalni rukopis knjige koji sadrži dosta ispravki, marginalnih napomena i fusnota koje je načinio sam Abdurrazik. Ovi rukopisi dostupni su kao originalna referenca za sve one koji su za njih zainteresirani.

U tekućoj postglobalizacijskoj eri, usred svih turbulencija i revolucija, ako zagovaramo političke reforme u modernom muslimanskom svijetu, trebali bismo početi čitanjem i razumijevanjem djela *Islam i temelji političke moći*. Ova knjiga može činiti okosnicu zdravog, logičkog i naučnog istraživanja pitanja političke moći koja se odnosi na muslimanska društva.

Uvjeren sam da je svaka osoba stvorena sa životnom misijom. I niko ne umire prije negoli ostvari ovu misiju i na taj način postigne svoju božansku sudbinu. *Islam i temelji političke moći* bila je Abdurrazikova teška misija u ime islama i čovječnosti. Ispunio ju je perfektno. Povrh toga, kasnije je živio dugo, uvjeren u to da je svoju misiju okončao, bez ikada u knjizi promijenjene ijedne riječi.

Neka Bog blagoslovi dušu moga voljenog djeda, i neka blagoslovi čitaoce i proučavaoce njegova djela.

S poštovanjem
Amr K. Hamed

PREDGOVOR

Mnogi učenjaci smatraju kako objavljivanje eseja *Islam i temelji političke moći: pitanje hilafeta i vlasti u islamu* iz pera Alija Abdurrazika⁵ 1925. godine označava važan događaj u savremenoj historiji muslimana. Ne misli se samo na intelektualni ili književni izuzetak, nego je objavljivanje ove knjige signaliziralo stvarnu historijsku prekretnicu, onu koja je imala formativni, dugotrajni utjecaj na razvoj muslimanskih društava tokom 20. stoljeća.⁶

Početakom 1990-ih, na svoje veliko iznenađenje, saznao sam da ono što je u Abdurrazikovo vrijeme bilo revolucionarno djelo, još uvijek čeka svoj prijevod na bilo koji od glavnih evropskih jezika. Do tada, islam je zauzeo centralno mjesto svjetske pozornosti. Pored medija, i intelektualci su se zanimali za savremenu misao jednako kao i za političke pokrete u onome što se naziva “muslimanskim svijetom”. Brojna djela muslimanskih mislilaca, prevedena na evropske jezike, postala su predmet opsežnog proučavanja u specijaliziranim krugovima. Bilo je iznenađujuće otkriti da je većina ovih djela predstavljala konzervativne, fundamentalističke trendove u islamu. Izuzetna pažnja bila je posvećena, između ostalog, trendovima koji će se kasnije svrstati pod naslov “islamski fundamentalizam”.

Ovaj interes bio je značajan izvan akademskih krugova. Osnažila se ideja kako su ovi mislioci, na jedan ili drugi način, “autentični” glasnogovornici muslimana i islama u modernom svijetu. Također se stekao utisak kako su ova djela bila reprezentativna za dominantne, ako ne i za ekskluzivne pokrete kada je riječ o mišljenju u muslimanskom kontekstu. Taj utisak je imao povratni učinak na muslimanske umove. Posljedična distorzija i pogrešno predstavljanje evidentno je svakom onom ko je svjestan akutnih intelektualnih kontraverzi koje su bile raširene u modernim muslimanskim kontekstima, kao i intenzivnih debata potaknutih publikacijama koje nisu bile ni konzervativne ni fundamentalističke, nego, prije, kritičke i progresivne. Bilo je to duboko nezadovoljavajuće stanje stvari u kome su esencijalistička i statično nastrojena djela reformatora kao što su Hasan el-Bena i Sejjid Kutb bila dostupna (neka od njih u više izdanja i jezika), naširoko čitana i komentarisana, dok su drugi radovi od jednake, pa ako ne

5 Potpuni prijevod eseja na engleski još uvijek nije objavljen. Izabrani odlomci se mogu naći u: Charles Kurzman (ed.), *Liberal Islam: A Sourcebook*, New York: Oxford University Press, 1998. Moj vlastiti prijevod na francuski objavljen je kao: Ali Abdel Razek, *L'Islam et les fondements du pouvoir*, Paris: Éditions la Découverte, 1994.

6 Za raspravu o utjecaju Abdurrazikova eseja, vidi: Mohammad 'Amara, *Al-Islam wa Uṣūl al-Ḥukm: dirassab wa watḥā'iq* [“Islam and the Foundations of Political Power: The Study and Documents”], Beirut: Al Mu'assasa al-'Arabiya li al Dirasat wa al Nahr, 1972.

i veće važnosti i utjecaja po moderni muslimanski svijet, potpuno zanemareni. To što knjiga *Islam i temelji političke moći* Alija Abdurrazika nije bila dostupna na engleskom jeziku (osim kratkih ekscerpata objavljenih u raznim antologijama) svojevrsni je indikator ove čudne situacije koja je utjecala na tekuće debate o muslimanima i prakticiranju islama.

Sadašnji prijevod nastao je ubrzo nakon objavljivanja moga francuskog prijevoda ovog Abdurrazikova eseja 1994. godine. Trajalo je predugo usljed mnogih prekida proizašlih iz administrativnih obaveza (ovdje bih mogao ponoviti ono što Abdurrazik kaže o okolnostima pisanja svoje knjige). Gospođa Merjem Lutfi (Maryam Loutfi) dobrovoljno je uradila prvi set prijevoda s arapskog na engleski. Ubrzo nakon toga, imao sam sreću stupiti u bliski kontakt s dr. Azi-zom Esmailom, bivšim dekanom i trenutnim direktorom Instituta za ismailijske studije, koji je ljubazno pristao preuzeti kompletan prijepis s ciljem prevođenja na jednostavan i čitljiv engleski. Koristeći moj francuski prijevod kao uzorak i pozivajući se tamo gdje je potrebno na arapski original, izvršio je težak zadatak novog prijevoda na engleski jezik.

Rezultat je, prema mome mišljenju, vjeran prikaz teksta koji, na kraju, ne predstavlja naučnu raspravu u tehničkom smislu (iako se minuciozno temelji na izvorima). Ovo Abdurrazikovo djelo je esej u najboljem smislu te riječi. Ovaj esej propituje i nudi perspektivu o prevladavajućim tumačenjima islamske prošlosti te stavova o odnosu politike i religije koji su postali široko rasprostranjeni u savremenim kontekstima. On je jedno "historijsko" remek-djelo. U ovom svome uvodu, tvrdim da je ovaj esej odigrao značajnu ulogu u oblikovanju novonastalih debata o islamu i politici u muslimanskom kontekstu.

Želio bih se zahvaliti Sikenii Karmalii Ahmed (Sikeena Karmalii Ahmed), Raahat Currim, Chloe Greenwood, Ashleigh Young, Charlotte Whiting, Muhammedu Mekdadu (Mohamad Meqdad) i Veri Pestell za njihov predani trud u pripremi rukopisa za objavljivanje.

Na kraju, mora se istaći da samo ja snosim odgovornost za eventualne propuste ili greške u tekstu.

Abdou Filali-Ansary

UVOD

HISTORIJSKA POZADINA

Nanovo aktualizirano pitanje hilafeta dvadesetih godina prodrimalo je šire krugove ljudi čiju je većinu predstavljala učena muslimanska elita. Kao institucija, hilafet je dotad iskusio prilično burnu trinaestovjekovnu historiju. Nastao je odmah nakon smrti poslanika Muhammeda, kako bi se vodila zajednica koju je Poslanik osnovao i održao impuls kreiran tada novom religijskom porukom. Titula halife, u značenju “zamjenik” ili “nasljednik”, također je nastala ubrzo nakon Poslanikove smrti. Prvobitno se davala nekima od Poslanikovih istaknutih ashaba imenovanih od strane utjecajnih krugova da vode zajednicu. Svaki od prvih četverice halifa koje je sunijska većina kasnije smatrala legitimnim imenovan je na drukčiji način.⁷

Konačno, hilafet je preuzet od vladajućih porodica, Emevija na početku i Osmanlija na kraju. Promjenu od izabranih i vjerski inspiriranih vladara, kako su kasnije percipirani, u monarhijski hilafet, mnogi su u zajednici smatrali a kasnije i historičari zabilježili kao svojevrsni *coup d'état* (državni udar), kojim se krše principi povezani s islamom i integritetom te slobodom umme, ili muslimanske zajednice. Ovi monarhijski sistemi u muslimanskim zajednicama bili su generalno prihvaćani kao manje-više neizbježni. Međutim, nisu smatrani potpuno legitimnim. Kako su stoljeća prolazila, titula halife je izgubila svoj prestiž. Osmanski vladari, ugledajući se na druge, u početku su za sebe prisvajali titulu sultana ili kralja prije negoli halife. Tokom 18. stoljeća, u vrijeme kada je njihov autoritet bio ozbiljno doveden u pitanje, Osmanlije su osjetili potrebu da povrate titulu halife. Početkom 20. stoljeća, kada je Mustafa Kemal Atatürk preuzeo vlast nad onim što je preostalo od nekada velikog Osmanskog Carstva, prvo je lišio halifu svjetovne moći (1922), a zatim abolicirao samu instituciju (1923).

Ukidanje hilafeta prouzrokovalo je bujajuću napetost u muslimanskom svijetu. Već izbačene iz kolosijeka kao rezultat utjecaja evropskog kolonijalizma na tradicionalni društveni i politički poredak, muslimane je obuzeo veliki strah od budućnosti. Nisu imali predstavu o tome kamo usmjeriti ummet nakon što je lišen institucije koja je stoljećima simbolizirala njegov kontinuitet. Kraj hilafeta,

7 Historijski pregledi “osnivačkih momenata” islama su brojni. Od naučnih radova kojima se pokušao ponuditi sveobuhvatan pregled i razumijevanje dubokih procesa promjene, treba spomenuti one na engleskom jeziku: Marshall G. S. Hodgson, *The Venture of Islam: Conscience and History in a World Civilization*, Chicago, IL: University of Chicago Press, 1975. and Ira Lapidus, *A History of Islamic Societies*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002. See also J. P. Berkey, *The Formation of Islam: Religion and Society in the Near East, 600–1800*, Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

koji je postao simbol “islamske vladavine” – iako često daleke, slabe i razočaravajuće – označio je za većinu muslimana završetak svijeta u kojem su živjeli stoljećima. Kako religijske ili političke alternative hilafetu nije bilo na vidiku, uslijedio je preplavljujući osjećaj gubitka.

Na neki način, gubitak hilafeta vratio je ummet u raspravu koja datira još od početka njegove historije. Pitanja koja su manje-više bila zaboravljena tokom proteklih trinaest stoljeća ponovo su bila aktuelna: kako se muslimani trebaju organizirati kao zajednica? Kakav sistem vladanja trebaju usvojiti? Da li je hilafet jedini prikladan način za izgradnju i održavanje “islamskog poretka”? Da li je hilafet institucija utemeljena u vjerskim načelima? Može li prvobitni, autentični i legitimni hilafet biti nanovo uspostavljen? Od ranog 19. stoljeća, rasprave o modernizaciji društvenih i političkih institucija dobijale su na zamahu i moderni učenjaci su posvećivali veliku pažnju ovim raspravama. Oni su se, međutim, umjesto na propitivanje obujmljujućeg okvira javnog života u muslimanskoj zajednici, fokusirali na reformske procese. Esej *Islam i temelji političke moći* Alija Abdurrazika vratio je diskusiju na goruće pitanje: Kako bi se muslimani trebali organizirati kao zajednica?

U to vrijeme odvijale su se duboke promjene u svijetu. Egipat, koji je stoljećima prije postao autonomni entitet unutar muslimanskog svijeta, svjedočio je ulasku u novu eru svoje historije. Konfrontacija između stranih kolonijalnih sila, Velike Britanije i snažnog nacionalističkog pokreta signalizirala je rođenje prve moderne, liberalne politike na Bliskom istoku. Slijedeći već poznati scenarij u regiji, kralj je vršio pritisak da ponovo uspostavi tradicionalne oblike političke moći, sistem u kojem monarh ima suštinsku vlast, dok vjerski učenjaci poznati kao *ulema* posreduju između njega i naroda. Ulema bi provodila vjerske zakone u građanskim poslovima i legitimizirala, u određenoj mjeri, politički sistem. S kraljeve tačke gledišta, porast masovnih političkih pokreta, modernih nacionalističkih ideologija i njihovih mogućih posljedica, kao što su suverenitet naroda i implementacija vladavine prava, bili su neprihvatljivi. Kao rezultat toga, kralj je nastojao okupiti tradicionalne vjerske vođe i predstavnike visoke buržoazije u nastojanju da se suprotstavi mobilizaciji masa od strane *Wafd* stranke.⁸

Ali Abdurrazikov esej bio je direktan udar kraljevim nastojanjima i istovremeno veliki izazov za *Wafd*. Iz perspektive egipatskih nacionalista, Abdurrazikove

8 Nacionalistička politička stranka nastala nakon Prvoga svjetskog rata, a raspala se 1952. godine. Decenijama je igrala važnu ulogu u političkom životu Egipta, djelujući kao “delegati” (značenje arapske riječi *Wafd*) a da se povrati suverenitet od stranih sila.

Ukidanje hilafeta
prouzrokovalo je
bujajuću napetost
u muslimanskom
svijetu.

ideje poremetile su političku igru oživljavanjem temeljnih pitanja za koja se mislilo da su riješena ili barem ostavljena postrani. U suštini, ovaj esej dao je glas iznenadnoj novoj raspravi u političkoj debati koja je uglavnom bila ograničena na monarhiju i *Wafd*.

Shodno tome, moderni politički aktivisti koji teže nezavisnosti, modernizaciji i demokratizaciji – koji su trebali biti najentuzijastičnije pristalice Abdurrazika – bili su začešeni njegovom knjigom. *Wafd* je vodio politiku na sekularnom frontu, dok mu je, s druge strane, koristila prilično povoljna ravnodušnost religijskih autoriteta. Egipatski nacionalistički projekat smatrao je potencijalno opasnim u smislu da će tekuća politička evolucija zemlje reaktivirati političke debate o religijskim pojmovima te perspektivama i njihovim implikacijama, ma koliko nove ideje bile pozitivne.

U isto vrijeme odigravale su se dvije političke utakmice. Prva se fokusirala na odbacivanje stranog podjarmljivanja a time i na likvidaciju tradicionalnih političkih formi koje su ovo podjarmljivanje prvobitno učinile mogućim.

Druga je kao ulog stavila usvajanje modernih političkih oblika spram ideje obnavljanja tradicionalnih. Liberalni mislioci, poput Alija Abdurrazika, našli su se u delikatnoj poziciji. Suprotstavljali su se tradicionalnim pogledima i praksama koje su monarhija i teolozi branili a ujedno su se odvajali od narodnog pokreta koji je mobilizirao mase u korist populističkih ideologija, koje su uglavnom proklamirale slogane o nezavisnosti i emancipaciji.

Ono što je bilo važno u vezi s ovom dilemom jest to što je u prvi plan iznijela gledišta koja su se duboko razlikovala od onoga što je stoljećima bilo poznato i priznato u tradicionalnim muslimanskim društvima. Kao što je tvrdio André Raymond,⁹ čak i tokom perioda neposredne

⁹ *Egyptiens et français au Caire 1798–1801* [“The Egyptians and French in

blizine, kao što je to bilo tokom francuske okupacije Kaira, nakon Napoleonove ekspedicije na Egipat 1898. godine, nije bilo efektivne razmjene ideja između evropskih osvajača i lokalnih intelektualaca. Ovaj autor dodaje da se ništa, ili skoro ništa, nije promijenilo u načinu na koji su autohtona društva gledala na prirodni i historijski svjetski poredak. S izuzetkom vrlo malog broja elite, kao što je hroničar Abdelrahman al-Jabarti,¹⁰ lokalni mislioci nisu bili u mogućnosti pristupiti intelektualnom svijetu Levanta koji su pratili okupatorske snage.

Međutim, otprilike stoljeće kasnije, muslimani su postajali svjesni drugih načina gledanja na svijet koji su uključivali bolje poznavanje fizičkog svijeta, nauke i filozofije. Pojavili su se printani mediji na arapskom jeziku. Kreiran je novi “prostor javne komunikacije” za izražavanje ideologija, ambicija i težnji koje su vodile porijeklo iz moderne Evrope, ali su bili prožeti novim životom u vanevropskim kontekstima. Debate o islamu i modernosti oblikovale su novu svijest koju su artikulirali vodeći mislioci kao što su Džemaluddin Afgani i Muhammed Abduhu.¹¹ Muslimanska društva više nisu bila vezana svojim tradicionalnim pogledima na svijet. Početne pomake ka evoluciji ovih novih ideja napravili su arapski kršćani koji su prvi bili prijemčivi za moderne evropske trendove i prenijeli ih širim krugovima unutar arapskog svijeta.

U tom svjetlu, prvi put u modernoj historiji muslimana, Ali Abdurrazik je artikulirao perspektivu koja je omogućila ispitivanje islamskih vjerskih tradicija s eksternih, historijskih i kritičkih tački gledišta. [Muhammed Arkun je izveo cijeli “princip historičnosti” u tumačenju Kur’ana i islama (nap. prev. na bos.)] To je trebalo ostaviti značajne posljedice. Prva je bila povratak racionalnosti kao stožeru oko kojeg bi se rasprave o politici i religiji odvijale na načine koji su se razlikovali od racionalnih pristupa ranije usvojenih u historiji muslimanske misli. U ranoj muslimanskoj zajednici, racionalna analiza vjerskih pitanja bila je, na neki način, uobičajena praksa. Vjerski stavovi i poslušnost božanskim zapovijedima u početku su shvaćeni kao “zahtjevi” racionalnosti u društvima koja su ranije bila vezana uskim tradicijama.

Racionalno mišljenje u ranoj teologiji dostiglo je svoj vrhunac s mu’tezilijama i nizom drugih obrazovanih elita koje su pokušavale skicirati racionalne perspektive o vjerskim sistemima koji bi mogli poslužiti kao nacrti muslimanskih formi razumijevanja i društvenog uređenja. Međutim, tokom generacija, kada

Cairo”], Paris: Institut français d’archéologie orientale, 1998.

10 1753–1825.

11 1849–1905.

se impresivan korpus teologije i prava opteretio autoritetom, primjena razuma u vjerskim pitanjima postajala je sve više neprihvatljiva i nedopustiva. Otuda je Abdurrazik bio predvodnik poziva na povratak razumu u religijskopolitičkim pitanjima. Implicitno, on je izazvao reformističke i apologetske grupe za koje je racionalni diskurs morao ostati unutar granica etabliranih istina formuliranih u domenu “tradicije” i, tim više, ograničen na odbranu vjere od kritičara.

U narednim decenijama, ponovno uvođenje razuma u religijske rasprave nastupilo je posredstvom novih disciplina kao što su humanističke i društvene nauke. Ovi novi naučni pristupi uključivali bi historijsku kritiku kanonskih tekstova, kritičko proučavanje političkih i vjerskih institucija, kao i proučavanje uobičajenih percepcija i mitova. Oni bi funkcionirali ne obraćajući pažnju na autoritet starijih i na autoritativna tumačenja. Sekularizacija svjetonazora i oblik razočarenja dogodio se kroz razradu novih oblika znanja.

U diskusiji koju je pokrenuo Ali Abdurrazik krajnji kriteriji istine postali su stavovi koji imaju racionalnu podršku, umjesto do tada ustaljenih tumačenja Objave potkrijepljenih autoritetom. Ovo je postalo temeljni zalag u borbi u kojoj su muslimani bili na ivici, suprotstavljajući razum, sekularnu i slobodnu misao autoritetu tradicije. Iako je Muhammed Abduhu nastojao pokazati racionalnost vjerovanja i obreda koji se povezuju s islamom, njegov pokušaj je u velikoj mjeri bio apologetski i ograničen potrebom da se povrati povjerenje i ponos muslimana u njihovo vlastito vjersko naslijeđe. Ali Abdurrazik je bio taj koji je napravio prve pomake u pravcu primjene procesa kritičkog rasuđivanja onoga što se smatralo vjerskim pitanjima koja su bila riješena autoritativnom tradicijom. Kritičkim ispitivanjem pokušao je riješiti staru dilemu koja je kreirala najintenzivniju dramu u davnoj prošlosti muslimanske zajednice i koja je oživjela restauracijom i ukidanjem hilafeta.

ABDURRAZIKOV ESEJ I NJEGOV NEPOSREDNI UTJECAJ

Revolucionarni esej Alija Abdurrazika *Islam i temelji političke moći* uveliko je zaslužan za veliki utjecaj na kasnija društvenopolitička dešavanja širom muslimanskog svijeta, proizvodeći ono što neki smatraju najvećom kontraverzom u modernoj historiji muslimanskih društava. To je kreiralo neku vrstu intelektualne razmjene koja nije postojala u tradicionalnim društvima, uključujući polemiku šire, javne scene te dopiranje do javnog mnijenja putem pisane štampe. Moglo bi se tvrditi kako je intenzivan sukob interpretacija koje je proizvela ova knjiga oživio nešto slično onome što su muslimani iskusili u svojoj ranoj historiji: *Fitna al-Kubra*, ili Velika smutnja, što je “razbilo” zajednicu na denominacije

– sunije, šiije i haridžije – koja traje do danas. Trauma tog vjekovnog sukoba koji je proizveo duboke i dugotrajne linije podjela među muslimanima i dalje je živjela u kolektivnom sjećanju.

Ova knjiga dovela je do prvog suđenja nekom intelektualcu zbog njegovih ideja u modernom dobu. Borba oko knjige bjesnila je u štampi i dovedena je pred sud odlukom egipatskog kralja Fuada, koji je njome bio uvrijeđen. Zaista, neki dijelovi knjige bili su vrlo kritični prema despotizmu i općenito monarhijskom sistemu. Štaviše, razumijevalo se kako je Abdurrazik ismijao ambiciju oživljavanja titule halife, ambiciju koja se gajila na mnogim bliskoistočnim kraljevskim dvorovima toga vremena, uključujući i onaj u Egiptu.

Sud pred kojim je suđeno Aliju Abdurraziku prvobitno je bila Disciplinska komisija Univerziteta El-Azhar za nadzor ponašanja njegovih profesora. Slučaj Alija Abdurrazika bio je prvi koji je doveden pred ovo institucionalno tijelo koje je za ovu priliku pozvalo eminentne tradicionalne učenjake i članove El-Azhara. Od njih je zatraženo da utvrde da li su ideje prezentirane u knjizi prihvatljive s ortodoksne tačke gledišta i da li autor i dalje može zadržati svoju titulu alima. Činjenica da je Ali Abdurrazik bio tradicionalni učenjak čija je uloga shvaćena kao čuvar ortodoksije, jasno je bila izvor nelagode za autoritete toga vremena. Ne samo da su duboko uvriježena uvjerenja i preskripcije bili osporavani, nego ih je osporio i tadašnji propisno akreditirani član Univerziteta El-Azhar. Kasnije mu je oduzeta titula alima i nametnuta stroga zabrana. Ustvari, čini se da je obustavio sva istraživanja na tu temu.

Knjiga *Islam i temelji političke moći* dodatno je izazvala duboku političku krizu u Egiptu. U to vrijeme, egipatsku vladu činila je koalicija dviju stranaka. Liberali konstitucionalisti uglavnom su predstavljali zemljoposjednike i više slojeve, među kojima je bilo mnogo rođaka i prijatelja Alija Abdurrazika. Drugu stranku u vladi osnovao je kralj kako bi se mogao oduprijeti nadmoćnom utjecaju nacionalističkog i populističkog pokreta *Wafd*, koji je uživao snažnu podršku među stanovništvom. Knjiga je izazvala duboko neslaganje između dvaju koalicionih partnera. Liberalno-konstitucionalistička stranka, zauzimajući stranu Abdurrazika, izjasnila se za slobodu mišljenja. Druga stranka stala je na stranu kralja i tradicionalista, odbacujući stavove Abdurrazika i pozivajući na njegovo isključenje iz svih zvaničnih funkcija. Slučaj Ali Abdurrazik doveo je do konačnog pada vlade i neuspjeha konzervativne, monarhističke koalicije. Postalo je jasno da savez konzervativnih i liberalnih ideologija nije u stanju ponuditi solidnu alternativu nacionalističkim i populističkim pokretima koje predstavlja *Wafd* stranka.

Nadalje, knjiga je negativno utjecala na tadašnje pokušaje da se oživi institucija hilafeta. Nakon što je Mustafa Kemal Atatürk u Turskoj 1923. godine ukinuo hilafet, istaknuti muslimanski učenjaci i politički aktivisti počeli su pozivati na oživljavanje hilafeta koji je razumijevan kao suštinska institucija za muslimane te simbol jedinstva i kontinuiteta njihove zajednice. Uglavnom se na “periferijama” muslimanskog svijeta, u zemljama u kojima su muslimani bili manjina, poput Indije ili istočne Afrike, najintenzivnije osjećala potreba za povratom hilafeta. Međutim, moralne i političke koristi od posjedovanja titule uočene su, najvećim dijelom, u “centralnim” područjima, poput Bliskog istoka. Tadašnji kraljevi Hidžaza i Egipta nadmetali su se za titulu, a sporazum o tome ko će sljedeći nositi titulu halife nije mogao biti postignut. Ali Abdurrazik, s druge strane, govoreći kao azharovski učenjak, tvrdio je da hilafet nije vjerska naredba muslimanima i da je, budući da su ga preuzeli despoti, zapravo nanio žestoku patnju i unutar zajednice proizveo duboko i razarajuće razilaženje. Mnogi smatraju kako je ova Abdurrazikova osuda omela oživljavanje hilafeta i diskreditirala argumente pristalica takvog mišljenja.

Možda je jedan od najbitnijih argumenata u pogledu njegova utjecaja na moderna historijska dešavanja to da je Abdurrazikov esej podstaknuo rađanje islamističkih pokreta u muslimanskim društvima kao reakciju na tekuće događaje i način na koji su oni interpretirani u njegovu eseju. Posmatrači su istaknuli “problematičnu slučajnost” povezujući objavljivanje knjige 1925. godine sa osnivanjem Muslimanske braće, prve islamističke organizacije modernog muslimanskog svijeta, tri godine kasnije u Egiptu.¹² Da li je postojala “uzročno-posljedična” veza između ova dva događaja? Fundamentalizam se smatra ogorčenom reakcijom pobožnih muslimana na “zapadnoinspirirane” sekulariste koji promoviraju strani sistem mišljenja, onaj koji bi muslimanima oduzeo njihov identitet, njihovu vjeru i sami temelj njihova svjetonazora i društvenog poretka.¹³ Pretpostavku o historijskoj poveznici između objavljivanja Abdurrazikove knjige i rađanja islamskog fundamentalizma postavljaju neki koji fundamentalizam smatraju reakcijom i odbranom od tuđih pokušaja prodora i subverzije autohtonih institucija i tradicionalnog izražavanja misli, vjere itd.

12 Vidi Mohammad ‘Amara, *Al-Islam wa Uṣūl al-Ḥukm: dirassab wa wathā’iq* [“Islam i temelji političke moći: studija i dokumenti”], Bejrut: Al-Mu’assasa al-‘Arabiya li al-Dirasat wa al-Nahr, 1972.

13 Za detalje o ovom pogledu na fundamentalizam, vidjeti Hamid Enayat, *Modern Islamic Political Thought* [“Moderna islamska politička misao”], New York: ACLS Humanities, 2008 i Leonard Binder, “Ali Abdel Razek and Islamic liberalism” [“Ali Abdel Razek i islamski liberalizam”], *Asian and African Studies*, 6 (1), mart 1982.

Usko povezana s prethodnim tačkama jest ideja da je Ali Abdurrazik bio preteča sekularističkih pokreta unutar muslimanskih društava. Ustvari, prije 1925. godine, tokom 19. i ranog 20. stoljeća, pokrenuti su mnogi naponi za reformu ili modernizaciju tradicionalnih institucija unutar muslimanskih društava. Predlagali su, na ovaj ili onaj način, preoblikovanje društvenih i političkih institucija koje su bile pod kontrolom vjerskih klerika, čime bi se zapravo uveo određeni stepen sekularizacije. Dok je značajan broj muslimanskih intelektualaca podržao ovu ideju, prva jasna odbrana sekularizma kroz svježe čitanje naslijeđa došla je s esejem Alija Abdurrazika. Njegovu tezu je naknadno usvojila i podržala linija mislilaca koji su, iako su formulirali različite odgovore na pitanje odnosa religije i politike, smatrali Abdurrazika inicijatorom nove i obećavajuće metodologije historijskog mišljenja u istraživanju pitanja za koja se dosad pretpostavljalo kako su riješena sunijskom dogmom. Ostalo je za vidjeti kako će se takvo radikalno preispitivanje razvijati i kakav će biti njegov utjecaj na muslimanska društva.

الإسلام وأصول الحكم

ملخص: كان علي عبد الرزاق (1888-1966م) عالما إسلاميا مصرياً عمل قاضياً ووزيراً في الحكومة. وبفضل كتابه «الإسلام وأصول الحكم» يعتبر علي عبد الرزاق أباً فكرياً للعلمانية الإسلامية ولكن ذلك لا يعني علمنة المجتمع وإنما معناه الفصل بين الدولة والدين.

ونورد هنا ترجمة بعض الفقرات الافتتاحية من كتابه «الإسلام وأصول الحكم» المترجم إلى الإنجليزية بعنوان Islam and the Foundations of Political Power. وقد ظهر هذا الكتاب عام 1925م، أي بعد سنة واحدة مضت على إلغاء الخلافة الإسلامية، الأمر الذي هز العالم الإسلامي آنذاك وأثار فيه صدمة قوية. ومن المواقف التي وقف عليها في هذا الكتاب أن الخلافة ليست من القوميات الضرورية للعقيدة الإسلامية وأن المسلمين في مقدورهم أن يكونوا مسلمين بدون الخليفة. ولموقفه هذا فقد أصبح المؤلف منفياً بصورة عملية من أوساط علماء المسلمين مما أدى إلى انسحابه من الحياة العامة.

ومن بين الفقرات المترجمة المذكورة المقالة الافتتاحية التي كتبها حفيده عمرو حامد والتي أتى فيها ببعض ذكرياته على جده المشهور، مما قرب به من قرائنا تقريبا إضافيا هذا العالم الذي امتد تأثيره حتى يصل إلى أُنحائنا وأيامنا هذه.

وهذه الفقرات المترجمة ننشرها بسنة قبل عام واحد على الذكرى المائة لهذه الواقعة المهمة.

Islam and the Foundations of Political Power

Summary: 'Alī 'Abd al-Rāziq (1888–1966), was an Egyptian Islamic scholar, judge and government minister. Because of the work Islam and the principles of government, he is considered the "intellectual father of Islamic secularism", whereby secularism refers to the separation of state and religion, not the secularization of society.

Here we provide translations of the introductory and opening passages from the English version of 'Alī 'Abd al-Rāziq's book under the title Islam and the Foundations of Political Power, published ten years ago. The original book was published in 1925 - a year after the abolition of the caliphate, an event that shook the Muslim world at the time and caused shock in it. The book states that the caliphate is not part of the Islamic faith, and that Muslims can be Muslims without a caliph. Because of this attitude, the author was practically exiled from the circle of 'ulamā', as a result of which he withdrew from the public.

Among the translated passages, there is also a foreword by the author's grandson, Amr Hammed, who shares some of his memories of his famous grandfather, which brings our readership even closer to this 'ālim, whose influence has extended all the way to our region and to the present day.

We publish the passages one year before the centenary of that great event.

NOVE KNJIGE

STIHOVI ISKRENE, NEPOSREDNE SVAKODNEVNOSTI

Bilješka o knjizi pjesama Mirsada Dedića
Ne volim kratke snove ("Dobra knjiga", Sarajevo, 2023.)

Format: 120x200mm

Br. stranica: 116

ISBN 978-9926-25-016-4

Godina: 2023

Često sam se pitao u kojemu životnom trenutku *nadođe* čovjekova potreba da počne oblikovati svoju prvu pjesmu. Je li to bude onda kad se počele *postaviti* neka fundamentalna pitanja o svijetu i vlastitoj prisutnosti u njemu te istovremeno pokušaju *ponuditi* odgovori na ista ta složena i zagonetna pitanja? Je li svaka napisana pjesma još jedno čovjekovo "pismo Bogu"? Onako kako je, naprimjer, veliki perzijski klasik Feriduddin Attar, na prijelomnici XII i XIII stoljeća, pisao, u svome spjevu *Ilahinama*, svoja osobna "pisma Bogu"... Pisanje se, nakon prve napisane pjesme, pretvara u otvoreni, živi dijalog sa svjetovima koji se nose u sebi, te sa životnim okolnostima i izazovima s kojima se neposredno susreće onaj koji *stvara* određenu pjesničku cjelinu. U oblikovanju stihova nije, dakako, važno samo osobno životno iskustvo, jednako je važan odnos prema svemu onome u čemu intenzivno sudjeluje čovjekova mašta, uz što se nadovezuje odnos prema onostranosti i slojevitim

Nema pjesnika
čiji stihovi
nisu povezani
sa sviješću o
sveukupnoj životnoj
prolaznosti,
pa o sudbini,
zagonetnosti smrti,
trpnji, kategoriji
bola, ali i o ljubavi,
prepoznatim
prostranstvima
unutarnjih radosti,
o Božijoj milosti
i okrijepljujućoj
čovjekovoj nadi...

tajnovitostima ljudske svakodnevice, te pokrenute svijesti o neumitnoj ovozemaljskoj prolaznosti. Svaki napisani stih pretvara se, dakle, u pokušaj ostavljanja jasnijega traga za sobom, a za to nema podesnijega “materijala” od izražajnih mogućnosti maternjeg jezika.

Svakom je čovjeku time ostavljeno “puno pravo”, ponuđena mu je Bogom darovana sloboda da se pismeno izražava, pa da u formi pjesme, proznog zapisa, ili kakve

najobičnije bilješke o nekom događaju ili zemaljskom fenomenu iznese vlastite impresije, razmišljanja, radosti, poruke onima za koje se nada da će jednom, kao čitaoci, doći do njegova teksta... Pa, ako prihvatimo ovu moguću istinu da je pisanje pjesama ostvarivanje neposrednog dijaloga sa svijetom u kojemu se živi i sa znanjima i iskusovima koja su stečena u vlastitom životu, onda bismo, kao neposredni čitaoci, recipijenti, zahvalni “korisnici”, često i kao tumači, morali znati da je svako sudjelovanje u književnosti, kako god ona bila *ostvarivana* i koliko god bila književnoestetski *uspješna*, jedno neponovljivo stupanje u beskrajni (*su*)*stvaralački* mozaik koji nema ni svojih rubova, ni obala, ni ikojih ovozemaljskih konačnosti, nego se svjetlosnokaledioskopski *prelijeva* u onu životnost koja nam svakodnevni život čini ljepšim i podnošljivijim... Ne pripadam onima koji se u prvom dodiru s tekstem pretvaraju u stroge

književnokritičke suce, sami čin pisanja, sama potreba da se piše, tj. *stvara*, ukoliko je, naravno, ta potreba iskrena i nepatvorena, nesporedna je stvaralačka manifestacija da se na svoj vlastiti način *postavljaju* pitanja i na njih *otkrivaju* potencijalni odgovori. Samim tim poezija postaje vrlo ozbiljan i odgovoran posao.

Iz tog je razloga svako poetiziranje stvarnosti i akumulirana sjećanja sasvim lično, sasvim pojedinačno, koliko

god da su teme i inspirirajući *stvaralački* motivi opće naravi. Nema pjesnika čiji stihovi nisu povezani sa sviješću o sveukupnoj životnoj prolaznosti, pa o sudbini, zagonetnosti smrti, trpnji, kategoriji bola, ali i o ljubavi, prepoznatim prostranstvima unutarnjih radosti, o Božijoj milosti i okrijepljujućoj čovjekovoj nadi... Poezija se redovno pokazuje kao onaj naročiti čin jezičkoizražajnog “vrtlarstva” gdje se i onaj koji *piše* i onaj koji *čita* susreću u istim “lijevama” *zasadenim* vječnim i nikada dokraja odgovorljivim pitanjima. Što su ta *susretanja* bliskija i međusobno povezaniya, utoliko se za neku pjesničku dionicu može reći da je književno uspjelija i ostvarenija.

Pjesnički rukopis Mirsada Dedića *Ne volim kratke snove* čitao sam i razumijevao kao jednu autentičnu i sasvim osobnu pomirenost s osjećanjem prolaznosti. Već od prve pjesme, “Uzdah pjesnika”, koja je postavljena kao pjesma uvodnica, pa sve do posljednje pjesme u ovoj knjizi, “Nisam znao”, prostire se cijeli čovjekov život koji više liči na nepredvidivi labirint negoli na utrtu stazu koja treba voditi nekom sigurnijem izlazu. Prvi je ciklus, nimalo slučajno, naslovljen kao “Kazaljke ne stoje”. Životni put okrznut je traumatičnim iskustvom rata, tu su i svjetovi o kojima se snijevalo u djetinjstvu pa su ti nekadašnji svjetloviti svjetovi zauvijek otišli. Ono što ostaje lirskom subjektu jest dijeljenje samome sebi “lekcija iz života”, ostaju vječna pitanja “živote, gdje ćemo”, pa “strah od smrti”, zapitanost koliko se u svakodnevici biva “normalnim bićem”... Slijede pjesničke dionice: “Optičke varke”, “Grad je kolijevka”, “Vjetar u visokim brezama”, “Djetelka sa četiri lista”. Iz pjesme u pjesmu, lirski subjekt je najviše zabavljen ličnom sviješću o vremenu i čovjekovu odnosu prema kategoriji vremena... Ljubav je više miris što ga, u atmosferi nostalgije i rastuženosti, snosi “vjetar u visokim brezama” negoli što je postojeća stvarnost, sve je prvenstveno očuvano u sjećanju i u takvom ga stanju i raspoloženju valja blagovremenu privedi stihu.

Imam najviše poštovanje prema pojedincima koji su u vrijeme agresorskog rata od 1992. do 1995. godine smogli lične hrabrosti i povijesne društvene odgovornosti da budu pripadnici Armije RBiH, jedine vojske koja je u jednome haotičnom, kleronacionalističkom, barbarskom agresorskom dobu bila antifašistička vojna sila u zemlji Bosni, moje poštovanje biva još izrazitije prema onim pojedincima koji su se odvažili da pišu i na svoj vlastiti način da *svjedoče* i vlastito vrijeme i vrijeme u kojemu mi živimo... Dosta je pjesama u stihozbirci *Ne volim kratke snove* naslonjeno na autentično iskustvo rata. Najdirektnije se to vidi u pjesmama okupljenim u ciklusu “Grad je kolijevka”. Taj grad je Olovo, jedan od najherojskijih gradova u bosanskohercegovačkome odbrambenom ratu devedesetih godina prošloga vijeka. Pa i one pjesme koje se mogu okarakterizirati

ljubavnima, deskriptivnima, misaonima, ili pjesmama koje se mogu razumjeti kao poezija za djecu, sadržano je izvjesno osjećanje rata. Najbolje to posvjedočuje pjesma “Optička varka”, koja je naslovni nosilac cijeloga jednog ciklusa u ovoj knjizi:

*Teško je kada okove ti stave,
pa čelični lanci zazveku vrh glave,
priprave i omču, zaključaju brave,
zarobljenost tvoju i hvale i slave...
U pijesku živom oslonca i nema,
što više se trzaš to i brže toneš,
pa nisi ni svjestan šta ti se sve sprema,
čekaju, što prije, i duhom da kloneš.
Iza svakog ćoska zloba ti se ruga,
dok mreža te steže, isuviše jaka...
Život tako biva ko prostrana duga
– kao najobičnija optička varka?*

Život za mnoge i jest tajnovita “optička varka” u koliko se ne poželi vlastitim “plamenom u grudima” zagrijati sve viđene nadošle suze, agresivne boli, pa trpnje, nevolje, nesreće, a što sve to doživljavaju oni koji takvo osobno iskustvo najmanje zaslužuju... Ipak, koliko god u Dedićevim stihovima ima intenzivnih rastuženosti, potom nostalgija i zabrinutosti za svijet i nepredvidive mijene u njemu, u znatnoj je mjeri u ovim pjesmama prisutno i posvemašnje životne radosti, nade i vjere u vlastite spasonosne mogućnosti... Pa, ako se kadikad “nesretno i prazno”, kako je naslovljena jedna od Dedićevih pjesama, uvijek iz nutrine pjesničke slike i pjesničkog doživljaja određenoga životnog trenutka prosine jasna i ohrabrujuća svjetlica nade. Jer, “šta je život bez sjaja i bez ljubavi”, kako bi se upitao Friedrich von Schiller.

Uz to, Dedićev lirski subjekt se, počesto, ne libi *donijeti* neke vlastite istine o svijetu i životu, ne susteže se da opominje na svoj naglašeniji pjesničkoetički način... I ovdje se potvrđuje ona univerzalna istina kako pjesnici često nisu svjesni svega onoga što nose u vlastitim obrazovnim, iskustvenim, ljudskim-sasvim-ljudskim intuitivskim dubinama, od čijega izražajnog “materijala” ovisi koliko će neka pjesma zaista biti pjesma a koliko će se pokazati samo kao nasumična zvonjavina netom upotrijebljenih riječi. Vidno je da je do otvorene konstatacije “Ne volim kratke snove” valjalo proteći mnogo osobnog vremena i impregnirana životnog iskustva!

Dedićeve pjesme doživio sam sasvim neposrednim i iskrenim lirskim “isповјednicama”. Sve što vidi, osjeti, čuje, sve čega se sjeća i što voli, Dedićev pjesnički subjekt promatra okom ili obradovana ili zabrinuta dječaka. Takvim mi se doima i katren “Ne volim kratke snove”, čiji se naslov *proširio* na cijelu knjigu pjesama:

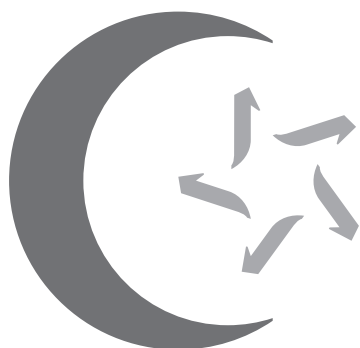
*Odlazim ti, nemiru moj slatki,
Ne mogu više da patim zbog tebe,
snovi su naši ko uzdasi kratki,
ne želim da srce u osami zebe.*

Ovaj četverostih govori, između ostaloga, da je autor povremeno posezao za rimmom. Rima je u mnogim pjesmama gotovo pa spontana. Autor se, očito, trudio da ne robuje rimi ali ni da je odbija ako se rima sama sobom “namjestila”.

Knjigu pjesama *Ne volim kratke snove* Mirsada Dedića treba čitati kao jedinstvenu pjesničku cjelinu autora koji se u nešto poznijemu životnom dobu *odvažio* ponuditi čitalačkoj javnosti svoje vlastito poetskotvorno “osjećanje svijeta i života”. Stihovi su oprezno poredani na razmeđima jednoga sasvim iskrena dijaloškog suočenja sa svijetom oko sebe, a uvijek je na čitaocima, kao neposrednim (*su*)*stvaralačkim* recipijentima da se i sami *uključe* u ponuđeni dijalog, čime svako književno djelo jedino može i doživjeti svoju potpuniju književnoperceptivsku ostvarenost.

Iskreno govoreći, što sam i sâm u sve dubljim godinama, i ja, sve otvorenije, sve izrazitije, “ne volim kratke snove”.

Hadžem Hajdarević

Službeni dio

Aktivnosti Rijaseta

Broj: 02-03-2-714-3/23

Datum: 10. ša'ban 1444. god. po H.
02. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 03. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. ša'bana 1444. god. po H., odnosno 02. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Vijeća Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu broj: 03-03-2 red. sjed.-165/23 od 08.02.2023. godine o izboru doc. dr. Amine Arnautović, u zvanje vanrednog profesora za naučnu oblast humanističke nauke, polje: jezici i književnost (Filologija), grana anglistika-lingvistika, engleski jezik, bez prihvatanja finansijskih obaveza proisteklih iz navedenog izbora mimo usvojenog budžeta.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-912-3/23

Datum: 10. ša'ban 1444. god. po H.
02. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 03. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. ša'bana 1444. god. po H., odnosno 02. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Vijeća Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu broj: 03-03-2 red. sjed.-164/23 od 08.02.2023. godine o izboru dr. Amrudina Hajrića, vanrednog profesora, u zvanje redovnog profesora za naučnu oblast Filologija Kur'ana – Kur'anski i hadiski arapski jezik, bez prihvatanja finansijskih obaveza proisteklih iz navedenog izbora mimo usvojenog budžeta.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-839-5/23

Datum: 10. ša'ban 1444. god. po H.

02. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 03. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. ša'bana 1444. god. po H., odnosno 02. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici na izbor dr. Elvira Duranovića u zvanje docenta za naučnu oblast Islamska kultura i civilizacija.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-839-6/23

Datum: 10. ša'ban 1444. god. po H.

02. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 03. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. ša'ban 1444. god. po H., odnosno 02. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

O D L U K U

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici na izbor dr. Saliha Indžića u zvanje docenta za naučnu oblast Hadis.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-839-7/23

Datum: 10. ša'ban 1444. god. po H.
02. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 03. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. ša'ban 1444. god. po H., odnosno 02. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

O D L U K U

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici na izbor Sabire Murtić u zvanje asistenta za naučnu oblast Religijska pedagogija.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-788-3/23

Datum: 10. ša'ban 1444. god. po H.
02. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 03. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. ša'ban 1444. god. po H., odnosno 02. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini potvrđuje Odluku Upravnog odbora Instituta za islamsku tradiciju Bošnjaka broj: 18-07-1-17/23 od 13.02.2023. godine o potvrđivanju izbora dr. Sumeje Ljevaković-Subašić u zvanje naučni saradnik za naučnu oblast „Doprinos Bošnjaka islamskim i drugim naukama“ na period od pet godina.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3546-13/22

Datum: 10. ša'ban 1444. god. po H.
02. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 03. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. ša'ban 1444. god. po H., odnosno 02. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

PRAVILNIK O DISCIPLINSKOJ I MATERIJALNOJ ODGOVORNOSTI UČENIKA MEDRESA ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet pravilnika)

(1) Pravilnikom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti učenika medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini uređuje se disciplinska i materijalna odgovornost učenika, vrste povreda obaveza i neispunjavanja obaveza, disciplinski postupak, odgojno-disciplinske mjere, žalbeni postupak, evidencija o izrečenim odgojno-disciplinskim mjerama i druga pitanja disciplinske odgo-

vornosti učenika medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: medresa).

(2) Na pitanja koja nisu uređena ovim pravilnikom primjenjuju se opći propisi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Islamska zajednica).

Član 2. **(Primjena i svrha)**

(1) Pravilnik se odnosi na sve učenike medresa neovisno od razreda, vrsti i načinu pohađanja nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada.

(2) Svrha izricanja odgojno-disciplinskih mjera je da se njihovim izricanjem utiče na promjenu ponašanja učenika kojem je mjera izrečena te da bude poticaj drugim učenicima na odgovorno i primjerno ponašanje. Odgojno-disciplinske mjere trebaju potaknuti učenike na preuzimanje odgovornosti i usvajanje pozitivnog odnosa prema školskim obvezama i okruženju.

(3) Kriteriji na osnovu kojih se izriče odgojno-disciplinska mjera trebaju biti takvi da potaknu učenika na odustajanje od neprihvatljivih oblika ponašanja i usvajanje prihvatljivih oblika ponašanja, u skladu s pravilima i kućnim redom medrese.

(4) Nakon stupanja na snagu ovog pravilnika medresa je obavezna upoznati učenike, a na roditeljskom sastanku, i roditelje/zakonske zastupnike učenika (u daljnjem tekstu: roditelje), o odredbama ovoga pravilnika.

(5) Medresa je obavezna da, na početku svake školske godine upozna učenike prvog razreda kao i njihove roditelje o odredbama ovog pravilnika.

Član 3. **(Gramatička terminologija)**

Izrazi koji se koriste u ovom pravilniku, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

II DISCIPLINSKA ODGOVORNOST

Član 4. **(Obaveze učenika)**

Učenici su obavezni poštovati pravila školovanja i opće akte medrese, pridržavati se kućnog reda medrese, pravila kulturnog i pristojnog ponašanja, etičkog kodeksa i kodeksa oblačenja, čuvati imovinu, ugled i dostojanstvo medrese i Islamske zajednice, drugih učenika, nastavnika, odgajatelja te uredno izvršavati svoje nastavne i druge obaveze.

Učenici su dužni ponašati se u skladu sa šerijatskim propisima i propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 5. **(Disciplinska odgovornost)**

Disciplinska odgovornost, u smislu ovog pravilnika, jeste odgovornost učenika za povredu obaveza i/ili neispunjavanje obaveza (u daljnjem tekstu: povreda discipline) iz člana 4. ovog pravilnika.

III VRSTE POVREDA DISCIPLINE

Član 6. **(Vrste povreda discipline)**

Povrede discipline mogu biti lakše i teže.

Član 7. **(Lakše povrede)**

U lakše povrede discipline učenika spadaju:

- a) neopravdano izostajanje sa nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u broju koji je propisan internim aktima medrese za koji se može izreći odgojno-disciplinska mjera „ukor razrednika“, „ukor odjeljenskog vijeća“ ili „ukor direktora“;
- b) neopravdano kašnjenje na nastavu i druge oblike odgojno-obrazovnog rada;
- c) samovoljno napuštanje nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada, prije završetka rada;
- d) nepoštivanje propisanih pravila ponašanja u skladu sa pravilnikom o kućnom redu;
- e) nepristojno odijevanje u skladu sa pravilnikom o kućnom redu;
- f) ometanje izvođenja nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u medresi;
- g) neobavještanje roditelja ili staratelja o rezultatima svog učenja i vladanja i neprenošenje poruka razrednika, odgajatelja, stručnih saradnika i ostalih nastavnika;
- h) neblagovremeno pravdanje izostanaka sa časova nastave;
- i) nenamjerno oštećenje imovine, prostorija, opreme i namještaja medrese i/ili druge organizacije u kojoj se izvodi nastava;
- j) oštećenje ili uništavanje ličnih stvari i pribora drugih učenika, nastavnika, odgajatelja i drugih zaposlenih u medresi;
- k) narušavanje estetskog izgleda medrese i školskog dvorišta (bacanje otpadaka, uništavanje sadnica i zelenih površina, pisanje po zidovima, školskom namještaju, opremi i učilima i sl.);

- l) skidanje s interneta bilo kakvog neprimjerenog, nedoličnog, nemoralnog materijala sa računara u vlasništvu medrese;
- m) upotreba mobilnog telefona ili drugih elektroničkih uređaja u toku nastave bez odobrenja nastavnika;
- n) neopravdano izostajanje sa korepeticija ili namaza u džematu medrese;
- o) povreda drugih obaveza koje se ne smatraju težom povredom discipline učenika,
- p) drugi slučajevi propisani kućnim redom i pravilima medrese.

Član 8. **(Teže povrede)**

U teže povrede discipline učenika spadaju:

- a) omalovažavanje islamskog učenja i blasfemija;
- b) krađa;
- c) unošenje, davanje ili upotreba alkohola, narkotika i drugih sredstava ovisnosti, kao i podstrekavanje na njihovu upotrebu;
- d) bludne radnje;
- e) nemoralno i drugo ponašanje za koje se utvrdi da šteti ugledu medrese i Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini;
- f) prepravka podataka u svjedodžbi, diplomi, ili drugim javnim ispravama;
- g) prepravka ili dopisivanje podataka u pedagoškoj evidenciji i dokumentaciji koju vodi medresa;
- h) nošenje oružja, hladnog oruđa i predmeta kojima se mogu nanijeti povrede;
- i) unošenje eksplozivnih ili zapaljivih sredstava, opreme i uređaja koji mogu uzrokovati požar ili eksploziju;
- j) lažne dojave o podmetnutim eksplozivnim sredstvima u prostoru medrese;
- k) neizvršavanje islamskih dužnosti;
- l) ponašanje koje odudara od obredoslovne prakse i učenja hanefijskog mezheba;
- m) nasilničko ponašanje i omalovažavanje učenika, nastavnika i ostalih radnika i saradnika medrese;
- n) neprimjereni ponašanje prema nastavnicima, odgajateljima, učenicima i zaposlenicima medrese;
- o) izazivanje nereda ili tuče ili sudjelovanje u neredu ili tuči;
- p) laž, potvora, vrijeđanje, kleveta i varanje;
- q) klađenje, kockanje i igre na sreću;
- r) političko organiziranje ili djelovanje učenika u medresi;

- s) nedopušteno snimanje i objavljivanje snimki (audio, video ili fotografija) učenika, nastavnika, odgajatelja ili drugih uposlenika medrese,
- t) neovlašteno fotografisanje ili snimanje ili objavljivanje povjerljivih dokumenata ili stvari koje su u vlasništvu medrese;
- u) korištenje interneta ili drugog medija radi iznošenja mišljenja kojima se vrijeđa nastavnik, drugi radnik medrese, medresa, osnivač medrese, učenci medrese, roditelji učenika medrese ili druge osobe,
- v) neopravdano izostajanje sa nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u broju koji je propisan internim aktima medrese za koji se može izreći odgojno-disciplinska mjera „ukor nastavničkog vijeća“ ili „isključenje iz medrese“;
- w) zloupotreba mobilnog telefona ili drugih elektronskih uređaja i medija (smart satova, slušalica i sličnih el. uređaja);
- x) namjerno oštećenje ili uništenje školske imovine;
- y) konzumiranje cigareta, duhana, nargile i el. cigareta u internatu ili školskoj zgradi,
- z) dovođenje trećih lica u prostorije medrese bez odobrenja ovlaštene osobe,
- aa) višekratno ponavljanje lakših povreda discipline;
- ab) drugi slučajevi propisani kućnim redom i pravilima medrese.

IV ODGOJNO-DISCIPLINSKE MJERE

Član 9.

(Odgojno-disciplinske mjere)

(1) Za lakše povrede discipline učeniku se mogu izreći sljedeće odgojno-disciplinske mjere:

- a) ukor razrednika,
- b) ukor odjeljenskog vijeća,
- c) ukor direktora.

(2) Za teže povrede discipline učeniku se mogu izreći sljedeće odgojno-disciplinske mjere:

- a) ukor nastavničkog vijeća,
- b) isključenje iz medrese.

(3) Odgojno-disciplinska mjera „isključenje iz medrese“ može se izreći kada izricanje ostalih odgojno-disciplinskih mjera nije pozitivno djelovalo ili kada teža povreda naročito ugrožava interese i ugled medrese.

(4) Odgojno-disciplinska mjera „isključenje iz medrese“ se obavezno izriče za teže povrede discipline iz člana 7. ovog pravilnika i to:

- a) omalovažavanje islamskog učenja i blasfemija;

- b) unošenje, davanje ili upotreba alkohola, narkotika i drugih sredstava ovisnosti, kao i podstrekavanje na njihovu upotrebu;
- c) bludne radnje;
- d) krađa.

(5) Za teže povrede discipline mogu se izreći i odgojno-disciplinske mjere predviđene ovim pravilnikom za lakše povrede discipline, ukoliko postoje naročito olakšavajuće okolnosti, ili je povreda učinjena iz nehata, ili ukoliko se i sa ovim mjerama može postići svrha izricanja odgojno-disciplinske mjere izuzev za povrede iz stava (4) ovog člana za koje se obavezno izriče odgojno-disciplinska mjera „isključenje iz medrese“.

(6) Odgojno-disciplinske mjere „ukor nastavničkog vijeća“ i „isključenje iz medrese“ učeniku izriče nastavničko vijeće posebnim rješenjem.

Član 10.

(Olakšavajuće i otežavajuće okolnosti)

(1) Prilikom odmjeravanja i izricanja odgojno-disciplinske mjere uzeće se u obzir sve okolnosti koje utiču da mjera bude blaža ili strožija (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti), a naročito: stepen odgovornosti, pobude iz kojih je povreda učinjena, posljedica učinjene povrede, okolnosti pod kojima je povreda učinjena, ranije ponašanje učenika, njegove lične prilike, ponašanje nakon učinjene povrede i druge okolnosti koje se odnose na ličnost učenika koji je učinio povredu discipline.

(2) Potrebno je obezbijediti da izrečena mjera ostvari cilj odgoja i odgojno utječe na učenika, kako bi svoje ponašanje uskladio s normama ponašanja utvrđenim općim normativnim aktima medrese.

Član 11.

(Odgojno-disciplinske mjere za neopravdano izostajanje s nastave)

(1) Učeniku koji neopravdano izostane sa nastave izriču se odgojno-disciplinske mjere iz člana 9. stav (1) i (2) ovog pravilnika u zavisnosti od broja neopravdanih izostanaka sa nastave koji je propisan internim aktima medrese.

(2) Zbog samovoljnog napuštanja nastave izrečena mjera može biti i strožija posebno ukoliko je učenik podstrekivao druge učenike da napuste nastavu, ili je svojim postupcima onemogućio održavanje nastave u odjeljenju ili medresi.

Član 12.

(Pojačane odgojne mjere)

Učeniku kojem je izrečena odgojno-disciplinska mjera „ukor odjelenskog vijeća“ medresa je dužna da, uz učešće roditelja, pojača odgojni rad sa učenikom u okviru odjeljenske zajednice, stručnim radom razrednika, odgajatelja, pedagoga, posebnih timova, a kada je to neophodno da sarađuje sa odgovarajućim

ustanovama socijalne odnosno zdravstvene zaštite na promjeni ponašanja učenika.

Član 13.

(Utjecaj odgojno-disciplinske mjere na ocjenu iz vladanja)

Izrečena odgojno-disciplinska mjera povlači snižavanje ocjene iz vladanja učenika:

- a) ukor razrednika, što povlači ocjenu iz vladanja "vrlodobro";
- b) ukor odjeljenskog vijeća, što povlači ocjenu iz vladanja "dobro";
- c) ukor direktora, što povlači ocjenu iz vladanja "zadovoljava";
- d) ukor nastavničkog vijeća, što povlači ocjenu iz vladanja "loše".

Član 14.

(Ublažavanje izrečene mjere)

(1) Odgojno-disciplinska mjera, osim mjere „isključenje iz medrese“, važi za školsku godinu u kojoj je izrečena, a može se u toku školske godine ublažiti ili ukinuti ukoliko učenik svojim ponašanjem pokaže da je došlo do prestanka razloga za izricanje mjere.

(2) Ublažavanje, odnosno ukidanje odgojno-disciplinske mjere vrši organ koji je mjeru izrekao, a na prijedlog razrednika i odgajatelja, pedagoškog odnosno odjeljenskog vijeća ili direktora u zavisnosti od toga koja je odgojno-disciplinska mjera izrečena.

(3) Izuzetno, učeniku kojem je izrečena odgojno-disciplinska mjera zbog neopravdanog izostajanja sa nastave, izrečena mjera se ne može u toku školske godine ukinuti niti ublažiti.

V ŽALBENI POSTUPAK

Član 15.

(Žalba)

(1) Na rješenje o izricanju odgojno-disciplinskih mjera „ukor nastavničkog vijeća“ i „isključenje iz medrese“, učenik odnosno njegov roditelj, može izjaviti žalbu školskom/upravnom odboru u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.

(2) Žalba na rješenje o izrečenoj odgojno-disciplinskoj mjeri „isključenje iz medrese“ ne odlaže njegovo izvršenje.

(3) U odlučivanju po žalbi iz stava (1) ovog člana, školski/upravni odbor u roku od osam dana može:

- a) odbaciti žalbu kao nedopuštenu, neurednu ili neblagovremenu;
- b) odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi odluku nastavničkog vijeća;

- c) prihvatiti žalbu kao osnovanu i vratiti predmet na ponovni postupak nastavničkom vijeću;
 - d) prihvatiti žalbu i preinačiti odluku nastavničkog vijeća.
- (4) Odluka školskog/upravnog odbora je konačna i protiv iste nije dozvoljena žalba.

VI POSTUPAK ZA UTVRĐIVANJE ODGOVORNOSTI UČENIKA

Član 16.

(Postupak za utvrđivanje odgovornosti učenika)

(1) Odgojno-disciplinske: „ukor razrednika“, „ukor odjeljenskog vijeća“ i „ukor direktora“ izriču se učeniku, u postupku za utvrđivanje odgovornosti učenika za povredu discipline, a bez vođenja disciplinskog postupka.

(2) Postupak za utvrđivanje odgovornosti učenika, na osnovu neposrednog saznanja ili prijave od strane drugih lica, pokreću i vode razrednik i odgajatelj i o istom obavještavaju učenika i roditelja.

(3) U postupku utvrđivanja odgovornosti za učinjenu lakšu povredu discipline razrednik i odgajatelj su dužni da uzmu izjavu od učenika te, ukoliko je to moguće, prikupe i druge izjave i dokaze radi utvrđivanja odgovornosti učenika za učinjenu povredu discipline.

(4) Nakon pribavljanja izjava učenika i drugih dokaza razrednik i odgajatelj su dužni sačiniti izvještaj sa prijedlogom za izricanje odgojno-disciplinske mjere i dostavljaju ga nadležnom organu na odlučivanje.

(5) Odgojno-disciplinsku mjeru „ukor razrednika“ izriče razrednik samostalno ili na prijedlog odgajatelja.

(6) Odluku o izricanju odgojno-disciplinske mjere „ukor odjeljenskog vijeća“ donosi odjeljensko vijeće, na prijedlog razrednika i odgajatelja/odnosno pedagoškog vijeća, većinom glasova od ukupnog broja članova.

(7) Odluku o izricanju odgojno-disciplinske mjere „ukor direktora“ donosi direktor na prijedlog pedagoškog odnosno odjeljenskog vijeća.

(8) Odluku o izricanju odgojno-disciplinske mjere „ukor nastavničkog vijeća“ ili „isključenje iz medrese“ donosi nastavničko vijeće, nakon provedenog disciplinskog postupka a na prijedlog pedagoškog odnosno odjeljenskog vijeća, većinom glasova od ukupnog broja članova.

(9) O izrečenoj odgojno-disciplinskoj mjeri razrednik je dužan da obavijesti učenika na prvom narednom času odjeljenske zajednice, a roditelja odmah nakon izricanja odgojno-disciplinske mjere, a najkasnije na prvom narednom roditeljskom sastanku.

Član 17. (Disciplinski postupak)

(1) Odgovornost učenika za počinjenu težu povredu discipline iz člana 8. tačka a) do c) ovog pravilnika obavezno se utvrđuje u disciplinskom postupku.

(2) Disciplinski postupak se vodi i u slučaju utvrđivanja odgovornosti učenika za druge teže povrede discipline iz člana 8. ovog pravilnika za koje se učeniku može izreći odgojno-disciplinska mjera „ukor nastavničkog vijeća“.

(3) Disciplinski postupak za utvrđivanje odgovornosti učenika za učinjenu težu povredu discipline iz stava (1) i (2) ovog člana iniciraju razrednik i odgajatelj podnošenjem prijave na osnovu neposrednog saznanja ili na osnovu prijave od strane drugih lica (u daljnjem tekstu: disciplinska prijava), u roku od 15 dana od dana saznanja za disciplinsko djelo, a najviše u roku od 3 mjeseca od učinjenog disciplinskog djela.

(4) Prijavu za učinjeno disciplinsko djelo može podnijeti svako lice.

(5) Disciplinska prijava obavezno mora biti u pismenoj formi i sadržavati naziv podnosioca, ime i prezime učenika, razred i odjeljenje koji učenik pohađa, mjesto, činjenični opis, vrijeme i način počinjenja povrede discipline, datum saznanja i potpis kao i dokaze, ako postoje.

(6) Nakon sačinjavanja ili zaprimanja disciplinske prijave, razrednik i odgajatelj su dužni istu dostaviti učeniku na izjašnjenje odnosno uzeti izjavu od učenika te, ukoliko je to moguće, prikupiti i druge izjave i dokaze radi utvrđivanja odgovornosti učenika za učinjenu povredu discipline.

(7) Nakon pribavljanja izjava učenika i drugih dokaza, razrednik i odgajatelj su dužni sačiniti izvještaj o učinjenoj teškoj povredi discipline i isti zajedno sa dokazima dostaviti pedagoškom odnosno odjeljenskom vijeću na postupanje.

(8) Nakon zaprimanja izvještaja iz prethodnog stava ovog člana pedagoško odnosno odjeljensko vijeće će istu razmotriti i, ukoliko utvrdi da postoji osnov sumnje da je učenik počinio težu povredu discipline iz člana 8. tačka a) do c) ovog pravilnika ili je počinio drugu težu povredu discipline iz člana 8. ovog pravilnika za koju mu se može izreći odgojno-disciplinska mjera „ukor nastavničkog vijeća“, predložiti će direktoru da donese odluku o pokretanju disciplinskog postupka.

(9) Istekom roka iz stava 3. ovog člana nastupa zastara za pokretanje postupka.

Član 18. (Odbacivanje disciplinske prijave)

(1) Kada direktor primi disciplinsku prijavu, provjerava da li ima smetnji za pokretanje disciplinskog postupka, pa će odbaciti disciplinsku prijavu u sljedećim slučajevima:

- a) ako radnja opisana u disciplinskoj prijavi nije propisana kao povreda discipline,
 - b) ako je nastupila zastara za pokretanje disciplinskog postupka,
 - c) ako je učenik prestao pohađati medresu.
- (2) Odbacivanje disciplinske prijave vrši se zaključkom.

Član 19.

(Pokretanje disciplinskog postupka)

- (1) Disciplinski postupak je hitan i provodi se bez odlaganja.
- (2) Ukoliko direktor iz disciplinske prijave i dostavljenih dokaza ocijeni da postoji osnovana sumnja da je učenik počinio težu povredu discipline iz člana 8. tačka a) do c) ovog pravilnika ili je počinio drugu težu povredu discipline iz člana 8. ovog pravilnika za koju mu se može izreći odgojno-disciplinska mjera „ukor nastavničkog vijeća“, donijet će rješenje o pokretanju disciplinskog postupka protiv učenika.
- (3) Rješenje o pokretanju disciplinskog postupka sadrži podatke o učeniku protiv kojeg je pokrenut postupak, činjenični opis povrede discipline, pravnu kvalifikaciju disciplinskog djela, prijedlog dokaza koji će se izvesti u postupku, obrazloženje, i ostale podatke potrebne za vođenje postupka.
- (4) Rješenje iz stava (3) ovog člana dostavlja se učeniku odnosno njegovim roditeljima ukoliko je učenik maloljetan.
- (5) Na rješenje o pokretanju disciplinskog postupka nije dopuštena žalba.

Član 20.

(Komisija za utvrđivanje disciplinske odgovornosti učenika)

- (1) Disciplinski postupak vodi tročlana komisija koju rješenjem imenuje direktor za svaki pojedinačni slučaj.
- (2) Komisija radi u punom sastavu, a svoje odluke donosi većinom glasova.
- (3) U postupku utvrđivanja disciplinske odgovornosti učenika predsjednik komisije pismenim putem obavještava učenika odnosno roditelja učenika, kao i ostale učesnike i svjedoke o datumu održavanja usmene rasprave.
- (4) Pismeno obavještenje dostavlja se učeniku odnosno roditelju učenika preporučenom poštom s povratnicom, ili preko zaposlenih u medresi najkasnije 3 dana prije dana određenog za održavanje usmene rasprave.

Član 21.

(Usmena rasprava i zapisnik o saslušanju)

- (1) Komisija je dužna da učenika sasluša, obavezno u prisustvu roditelja ako je učenik maloljetan i o tome sačini zapisnik.
- (2) Zapisnik treba da sadrži: datum, vrijeme i mjesto sačinjavanja zapisnika, ime i prezime članova komisije i zapisničara, ime i prezime učenika, odjeljenje i

razred koji pohađa, imena svjedoka, kratak opis povrede discipline, kratko formulisana pitanja i sažete odgovore na njih, kao i odbranu učenika.

(3) Zapisnik potpisuju svi članovi komisije, učenik, odnosno roditelj ako je učenik maloljetan, svjedoci i zapisničar.

(4) Komisija može saslušati i roditelja, ako smatra da je to potrebno.

(5) Pored saslušanja komisija može, po potrebi, da prikupi i druge dokaze ukoliko isti doprinose potpunijem utvrđivanju činjenica odnosno okolnosti pod kojima je povreda discipline učinjena.

(6) Zapisnik o saslušanju sa ostalim dokazima komisija će dostaviti pedagoškom odnosno odjeljenskom vijeću koje će utvrditi prijedlog za izricanje odgojno-disciplinske mjere i isti dostaviti nastavničkom vijeću na odlučivanje.

VII EVIDENCIJA O IZREČENIM ODGOJNO-DISCIPLINSKIM MJERAMA

Član 22.

(Evidencija o izrečenim odgojno-disciplinskim mjerama)

(1) Evidenciju o izrečenim odgojno-disciplinskim mjerama vodi razrednik.

(2) Izrečene odgojno-disciplinske mjere “ukor razrednika”, “ukor odjeljenskog vijeća”, “ukor direktora” i “ukor nastavničkog vijeća” upisuju se u odjeljensku knjigu u koju je učenik upisan.

(3) Izrečena odgojno-disciplinska mjera “isključenje iz medrese” upisuje se u matičnu knjigu u koju je učenik upisan.

(4) Za ispravnu evidenciju odgovoran je razrednik.

VIII MATERIJALNA ODGOVORNOST UČENIKA

Član 23.

(Materijalna odgovornost učenika)

(1) Učenik odnosno njegov roditelj odgovara za materijalnu štetu koju učenik nanese medresi, namjerno ili iz krajnje nepažnje.

(2) Ako štetu prouzrokuje više učenika, svaki učenik je odgovoran za dio štete koji je prouzrokovao.

(3) Ukoliko se ne može utvrditi dio štete koji je prouzrokovao svaki učenik, smatra se da su svi učenici podjednako odgovorni i štetu nadoknađuju u jednakim dijelovima.

(4) Za štetu odgovara i učenik koji je pomagao ili podstrekivao prouzrokovanje štete.

Član 24.

(Komisija za procjenu štete)

(1) Na osnovu podnijete prijave o prouzrokovanoj šteti ili na osnovu ličnog saznanja, direktor medrese pokreće postupak za utvrđivanje štete i odgovornosti učenika za prouzrokovanu štetu.

(2) Postojanje štete i okolnosti pod kojima je nastala, procjenu štete i odgovornost učenika koji je štetu prouzrokovao utvrđuje Komisija za procjenu štete koju za svaki pojedinačni slučaj imenuje direktor.

(3) Komisiju čine tri člana i to pomoćnik direktora za internat koji je ujedno i predsjednik komisije, odgajatelj i razrednik učenika.

(4) Komisija radi u punom sastavu i o svom radu vodi zapisnik.

(5) Dužnost komisije je da utvrdi materijalnu štetu i da procijeni iznos nadoknade.

(6) Visina štete utvrđuje se na osnovu cjenovnika i knjigovodstvene vrijednosti oštećene stvari, a ako to nije moguće komisija procjenjuje visinu štete uz pomoć stručnih lica.

(7) Na osnovu procjene razrednika, odnosno Komisije direktor donosi rješenje o materijalnoj odgovornosti učenika, visini štete i roku za naknadu štete.

(8) Ne može se odrediti veća šteta od stvarne cijene, niti se može odrediti plaćanje nadoknade na štetu zgrade i inventara koja je nastala zbog redovne upotrebe.

(9) Direktor može odlučiti da učenik ili njegov roditelj bude djelimično ili u potpunosti oslobođen obaveze naknade štete u slučaju kada bi nadoknada dovela učenika i njegovu porodicu u tešku materijalnu situaciju.

Član 25.

(Prigovor na odluku o nadoknadi štete)

Na utvrđeni iznos nadoknade štete, roditelj ima pravo prigovora školskom/upravnom odboru u roku od 8 dana od dana prijema odluke o naknadi štete.

Odluka školskog/upravnog odbora je konačna.

Član 26.

(Sudski postupak)

Ukoliko roditelj u određenom roku ne nadoknadi štetu, medresa je dužna putem nadležnog suda tražiti nadoknadu štete.

IX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 27.

(Obaveza usklađivanja pravila)

(1) Medrese su dužne da usklade svoja akta s odredbama ovog pravilnika, u roku od 60 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

(2) Izuzetno, pojedina pitanja iz ovog pravilnika medrese mogu, se u opravdanim slučajevima, i drugačije regulisati uz prethodnu saglasnost Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 28.

(Stupanje na snagu Pravilnika)

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1141-3/23

Datum: 01. ramazan 1444. god. po H.

23. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 04. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 01. ramazana 1444. god. po H., odnosno 23. marta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Formira se Savjet za monitoring nastavnog i odgojnog rada u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2023./24 i 2024/25 školsku godinu kojeg sačinjavaju sljedeći profesori po predmetima i oblastima:

1. prof. dr. Mejra Softić, Arapski jezik;
2. prof. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević, odgojni rad;
3. doc. dr. Abdulaziz Drkić, Kiraet;
4. dr. Rifet Šahinović, Akaid;
5. doc. dr. Senad Ćeman, Fikh;
6. prof. dr. Kenan Musić, Hadis;
7. prof.dr. Almir Fatić, Tefsir;
8. prof. Halim Husić, Povijest islama;
9. dr. Ahmed Hatunić, Ahlak;
10. Seid Eminović, koordinator Savjeta.

II

Zadužuje se Uprava za obrazovanje i nauku da organizira i podrži rad Savjeta.

III

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1125-2/23

Datum: 01. ramazan 1444. god. po H.

23. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 04. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 01. ramazana 1444. god. po H., odnosno 23. marta 2023. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva mostarskog za imenovanje povjereništva Medžlisa Islamske zajednice Bileća, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

o imenovanju Povjereništva Medžlisa Islamske zajednice Bileća

Član 1.

Imenuje se Povjereništvo Medžlisa Islamske zajednice Bileća u sastavu:

1. Fadil Kusturica
2. Fata Jaganjac
3. Nihad Avdić
4. Mirzada Bilalić

Član 2.

Glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Bileća član je povjereništva po položaju.

Član 3.

Povjereništvo Medžlisa Islamske zajednice Bileća imenuje se na mandat od 4 godine, za mandatni period 2023-2026.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1124-2/23

Datum: 01. ramazan 1444. god. po H.
23. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 04. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 01. ramazana 1444. god. po H., odnosno 23. marta 2023. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva mostarskog za imenovanje povjereništva Medžlisa Islamske zajednice Gacko, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

o imenovanju Povjereništva Medžlisa Islamske zajednice Gacko

Član 1.

Imenuje se Povjereništvo Medžlisa Islamske zajednice Gacko u sastavu:

1. Memić Dževad
2. Sarić Zahida
3. Zvizdić Goran
4. Čorbo Amir
5. Fazlagić Damir
6. Vukotić Fehim

Član 2.

Glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Gacko član je povjereništva po položaju.

Član 3.

Povjereništvo Medžlisa Islamske zajednice Gacko imenuje se na mandat od 4 godine, za mandatni period 2023-2026.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-691-4/23

Datum: 01. ramazan 1444. god. po H.
23. mart 2023. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravil-

nika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 04. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 01. ramazana 1444. god. po H., odnosno 23. marta 2023. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva mostarskog za formiranje džemata Neum, MIZ Stolac, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU **o reaktiviranju Džemata Neum-Rabrani**

Član 1.

Ovom Odlukom reaktivira se Džemat Neum-Rabrani u Medžlisu Islamske zajednice Stolac.

Član 2.

Na temelju ove Odluke Medžlis Islamske zajednice Stolac će definirati granice Džemata Neum-Rabrani, te dostaviti prijedlog Upravi za vjerske poslove za upis u Registar džemata pod nazivom Džemat Neum-Rabrani.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Stolac će u skladu sa ovom Odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematski odbor Džemata Neum-Rabrani, te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove Odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1491-3/23

Datum: 22. ramazan 1444. god. po H.

13. april 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 05. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 22. ramazana 1444. god. po H., odnosno 13. aprila 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Školskog odbora JU Gazi Husrev-begove medrese o izboru direktora, broj: 03-79-3/23 od 27.03.2023. godine, i za imenovanje mr. Dževada Pleha na mjesto direktora JU Gazi Husrev-begove medrese, na mandat od 4 godine, počev od dana donošenja odluke o imenovanju.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i biće objavljena u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1395-3/23

Datum: 22. ramazan 1444. god. po H.

13. april 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 05. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 22. ramazana 1444. god. po H., odnosno 13. aprila 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje saglasnost na Odluku Upravnog odbora Islamskog pedagoškog fakulteta u Bihaću, broj: 03-148-O-10/23 od 06.03.2023. godine, o izboru i imenovanju prof. dr. Hajrudina Hodžića na dužnost dekana Islamskog pedagoškog fakulteta u Bihaću, na mandatni period od četiri godine, počevši od 23. maja 2023. godine.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1216-6/23

Datum: 22. ramazan 1444. god. po H.

13. april 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu i člana 21. Pravilnika o polaganju hifza i nostrifikaciji idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br: 3-4, mart-april 2021.), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 05. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 22. ramazana 1444. god po H., odnosno 13. aprila 2023. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E **o nostrifikaciji idžazetname**

ALMIRU (FUAD) KAPIĆU, rođenom 2. maja 1980. godine u Banovićima (Bosna i Hercegovina), nostrificira se Idžazetnama za učenje Kur'anil-kerima prema rivajetu koje prenosi Hafs od Asima, koju je stekao pred muhaffizom šejhom Abdul-Hadijem Muhammedom Šefikom Musvetijem u Siriji, te mu se priznaje zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim.

Na osnovu ovog Rješenja Rijaset će imenovanom izdati diplomu za zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim, te ga uvesti u evidenciju hafiza u Bosni i Hercegovini koji su stekli zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim pred Komisijom Rijasetu za polaganje hifza.

Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o Ź e n j e

Almir Kapić podnio je Upravi za vjerske poslove Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini zahtjev za priznavanje stečene idžazetname i zvanja Hafizul-Kur'anil-kerim.

Rješavajući po ovom zahtjevu, Komisija za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) je, uvidom u priloženu dokumentaciju Almira Kapića, utvrdila da je imenovani proučio cijeli Kur'an napamet pred muhaffizom šejhom Abdul-Hadijem Muhammedom Šefikom Musvetijem u Siriji, te je na osnovu toga, 2. maja 2008. godine, stekao idžazetnamu za učenje Kur'ani-kerima prema rivajetu koji prenosi Hafs od Asima.

Na osnovu iznesenog, Komisija je uvažila zahtjev za priznavanje idžazetname stečene pred navedenim muhaffizom i dostavila Izvještaj Upravi za vjerske poslove o ispunjenosti uslova za priznavanje zvanja Hafizul-Kur'anil-kerim kandidatu Almiru Kapiću.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osnovu podnesenog Izvještaja Komisije Rijasetu za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz

oblasti kiraeta (hifza) od 26. marta 2023. godine, a na prijedlog Uprave za vjerske poslove riješio je kao u dispozitivu.

Pouka o pravnom lijeku: *Žalba na ovo Rješenje može se uputiti Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u roku od 15 dana od dana prijema Rješenja.*

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 04-1-10-2/23

Datum: 04. ša'ban 1444. h. g.

14. februar 2023. godine

Na osnovu članova 10., 28. i 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, članovi Vijeća su na dvadesetoj telefonskoj sjednici, održanoj 4. ša'bana 1444. h.g., odnosno 24. februara 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijeli sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se suglasnost Medžlisu IZ Bugojno da može izvršiti transformaciju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 1323/3, u naravi gradilište, površine 1137 m², upisana u ZK uložak broj 4443, KO Bugojno, na način da se na istoj kroz partnerski odnos sa firmom Invest Nova d.o.o. izgradi stambeno-poslovni objekat pod sljedećim uvjetima:

Dozvole koje se odnose na gradnju urbanistička, građevinska, upotrebna i dr. glasit će zajedno na Medžlis IZ Bugojno sa procentom od 22,8% i Invest Nova d.o.o. sa procentom od 77,2%.

Invest Nova d.o.o. finansirat će kompletan projekat i to projektnu dokumentaciju, dobijanje adekvatnih dozvola, rente, tehnički prijem i upotrebnu dozvolu, izuzev dijela troškova projektne dokumentacije i dozvole koji je u obavezi Medžlisa IZ Bugojno;

Medžlis IZ Bugojno će finansirati troškove plaćanja izrade dijela projekta i dozvole za dio prostora koji pripada Medžlisu;

Invest Nova d.o.o. će finansirati i izvršiti kompletnu izgradnju objekta po sistemu ključ u ruke;

Nakon izgradnje objekta Medžlisu IZ Bugojno pripast će u vlasništvo 22,8% izgrađenog stambeno poslovnog prostora neto. Nakon izgradnje Medžlisu IZ Bugojno pripast će u vlasništvo kompletan poslovni prostor u prizemlju objekta minimalne površine 450 m², četiri stana u površini od po 70 m² koji se nalaze na svakoj etaži, pet parking mjesta i tri garažna mjesta;

Invest Nova d.o.o. se obavezuje da će pribaviti građevinsku dozvolu u roku od 6 mjeseci od dana potpisivanja ugovora o partnerstvu;

Invest Nova d.o.o. se obavezuje da će izgradnju i predaju u posjed stambeno-poslovnog prostora Medžlisu IZ Bugojno izvršiti u roku od 24 mjeseca od dana pravosnažnosti građevinske dozvole, uz mogućnost povećanja roka na 30 mjeseci;

Promjena vlasništva na zemljištu se ne može izvršiti i isto ostaje u vlasništvu Medžlisa, odnosno vakufa sve do etažiranja stambeno-poslovnih jedinica;

Izvršit će se zabilježba postojanja ugovora o partnerstvu u C teretnom listu i zabilježba pripadnosti stambeno-poslovnog prostora Medžlisu IZ Bugojno;

Zabranjuje se stavljanja vakufske nekretnine i stambeno-poslovnog prostora kojeg vakuf dobija pod hipoteku što će biti zabilježeno u C teretnom listu;

U slučaju kašnjenja sa predajom stambeno-poslovnog prostora, obavezuje se Invest Nova d.o.o. da Medžlisu IZ Bugojno plaća izgublenu dobit svakog mjeseca u vrijednosti zakupnog odnosa koji bi Medžlis IZ Bugojno ostvario od zakupnine i to 3.000,00 KM mjesečno za poslovni prostor i 1.200,00 KM za četiri stana;

Obavezuje se Invest Nova d.o.o. da na ime garancije obezbjeđenja izgradnje stambeno-poslovnog prostora potpiše i dostavi mjenicu na iznos od 1.348.000,00 KM;

Zadužuje se Vakufska direkcija da bude supotpisnik ugovora o partnerstvu.

Zadužuje se Medžlis IZ Bugojno da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bugojno i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-15-2/23

Datum: 5. ramazan 1444. h. g.

27. mart 2023. godine

Na osnovu članova 10., 28. i 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, članovi Vijeća su na dvadeset i prvoj telefonskoj sjednici, održanoj 5. ramazana 1444. h.g., odnosno 27. marta 2023. godine, razmatrajući prijedlog Vakufske direkcije, donijeli sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Sanski Most da može izvršiti transformaciju dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 83, KO Sanski Most III, u površini od 33 na način da se ista ustupi u korist Elektroprivrede BiH s ciljem

izgradnje transformatorske stanice uz naknadu u iznosu od 150,00 KM po m², što ukupno iznosi 4.950,00 KM.

S obzirom da Medžlis IZ Sanski Most nije predložio adekvatnu nekretninu koja bi se kupila za novčana sredstva, Obavezuje se Medžlis IZ Sanski Most da dobijena sredstva deponuje na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Sanski Most nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Obavezuje se Medžlis IZ Sanski Most da kupljenju nekretninu uknjiži na istoimeni vakuf.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Sanski Most i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-19-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Merdan Rešad sin Fadila, iz Sarajeva, može za potrebe Medžlisa IZ Busovača, uvakufiti svoju nekretninu upisanu u zk. ul. br. 3830 k.o. NP_BUSOVAČA u naravi stan na prvom spratu zgrade, koji se sastoji od hodnika površine 7,44 m², sobe 17,08 m², sobe 16,74 m², hodnika 3,56 m² i wc-a 2,97 m², ukupne površine 47,79 m², sa pripadajućim suvlasničkim dijelom 48/90 zajedničkih prostorija i uređaja zgrade, te dijela zemljišta ispod zgrade koja služi za redovnu upotrebu, i predstavlja etažnu jedinicu oznake 570/1EZ1U1J3, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Busovača – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Busovača.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Busovača i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-18-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Demirović Enis sin Hajre i Muratović Samija kći Osmana, iz Ilijaša, mogu uvakufiti za potrebe džemata Bratunac, Medžlis IZ Bratunac, svoje nekretnine označene k.č. br. 191/2, njiva 4. klase, površine 1.650 m², k.č. br. 191/11, njiva 4. klase, površine 2.450 m², ukupne površine 7.580 m², upisane u p.l. br. 116/2, K.O. Vitkovići, kao i nekretnine označene kao k.č. br. 35, voćnjak 2. klase, površine 300 m², k.č. br. 40/2, voćnjak 2. klase, površine 930 m², k.č. br. 41/1, njiva 3. klase, površine 1.150 m², k.č. br. 41/2, ostalo neplodno zemljište, površine 330 m², k.č. br. 76/4, njiva 3. klase, površine 1.750 m², k.č. br. 104/9, šuma 3. klase, površine 1.230 m², k.č. br. 104/14, njiva 3. klase, površine 550 m², k.č. br. 104/17, šuma 5. klase, površine 1.500 m², k.č. br. 104/23, njiva 3. klase, površine 1.500 m², k.č. br. 106, njiva 3. klase, površine 2.830 m², ukupne površine 12.070 m², upisane u p.l. br. 57/2, K.O. Krasanovići, što sveukupno iznosi 16.170 m², uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bratunac – vakuf džemata Bratunac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bratunac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-17-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Čolić Akif sa suprugom Elvirom i kćerkama, Bistrić Mirsad i Senija sa sinovima Emirom i Elvedinom i njihovim porodicama, Jašarević Mirsad i Mina sa djecom i unucima, mogu za potrebe proširenja mezarja u džematu Mionica Centar, uvakufiti po 2.333 m² zemljišnih parcela označenih kao k.č. br. 824 zv. „Leka” u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 4041 m² i oranica/njiva 5. klase površine 3550 m², koje su kupili od Omerčić Fatime kći Omera, a Omerčić Fatima uvakufljava preostali svoj dio u zemljišnim parcelama u površini od 591 m², upisanih u zk. ul. br. 2299 i p.l. br. 2213 K.O. Mionica II, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gradačac – vakuf džemata Mionica Centar.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gradačac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-20-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Alić Zijad sin Šahbaza, iz Repnika, može za potrebe mjesnog mezarja u Hrvatima (Kosica) džemata Repnik, Medžlis IZ Banovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 554/2 zv. „Kosica kod

groblja” u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 700 m², upisana u zk. ul. br. 1680 K.O. Repnik, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banovići – vakuf džemata Repnik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banovići i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-21-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Hadžialić Džehva kći Fehima, iz Banja Luke, može za potrebe vakufa Ferhat-pašine džamije, Medžlis IZ Banja Luka, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 2299/0, u naravi jednosoban stan, površine 46 m², upisan u p.l. br. 1576 K.O. BANJA LUKA 8, koji se nalazi u ulici Skendera Kulenovića 52, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Ferhat-pašine džamije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-22-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Mešinović Raifa kći Mehmeda, iz Banja Luke, može za potrebe vakufa Sefer-begove džamije, Medžlis IZ Banja Luka, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 524 zv. „Kućište” u naravi kuća i zgrada površine 135 m² i dvorište površine 258 m², upisane u p.l. br. 1190 K.O. BANJA LUKA 8, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Sefer-begove džamije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-23-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Balijagić Bećir sin Ejuba, iz Banja Luke, može za potrebe Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 2633 zv. „Kućište” u naravi kuća i zgrada, površine 125 m² i dvorište površine 260 m² i k.č. br. 2634/1 zv. „Bašča” u naravi njiva 2. klase, površine 372 m², upisane u p.l. br. 4013/7 K.O. BANJA LUKA 8, uz uvjet da se predmetne

nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-24-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Bahtijarević Zehra kći Saliha, iz Banja Luke, može za potrebe Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 171/1 u naravi oranica, kućište i dvorište ukupne površine 1306 m2, upisane u zk. ul. br. 1135 K.O. SP_BANJALUKA, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-25-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redov-

noj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Vajrača Zemka kći Osmana, iz Banja Luke, može za potrebe Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti svoje nekretnine i to suvlasnički dio od $\frac{1}{2}$ na nekretninama označenim kao k.č. br. 183/55 po starom premjeru i k.č. br. 375 po novom premjeru, koje u naravi predstavljaju stan na spratu zgrade u Banja Luci sa pripadajućim dijelom zemljišta, ukupne površine 247 m², što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 9013 k.o. Banja Luka, koje se nalaze u ulici Milovana Glišića broj 25a, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-26-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Kerić Hajrija kći Džemala, iz Banja Luke, može za potrebe Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti svoju nekretninu, označenu kao k.č. br. 560/0, u naravi stan-garsonjera, površine 28 m², upisan u p.l. broj 1226 i knjigu položenih ugovora 13897/3 K.O. Banja Luka 4, koji se nalazi u ulici Marka Kraljevića 22, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-27-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

Z A K L J U Č A K

Daje se naknadna saglasnost da Litrić Faik sin Fehima, iz Banja Luke, može za potrebe Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti svoju nekretninu, označenu kao k.č. br. 3419/1 u naravi dvosoban stan, površine 58 m², upisan u p.l. broj 2882 K.O. Banja Luka 7 i knjigu položenih ugovora broj 12288/2, koji se nalazi u ulici Vase Pelagića 13, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-28-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redov-

noj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Kurspahić Mustafa sin Safeta, iz Banja Luke, može za potrebe Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti svoje nekretnine, označene kao k.č. br. 441/4 zv. „BRDO”, u naravi stambena zgrada površine 42 m², dvorište površine 500 m² i njiva 6. klase površine 1458 m², upisane u list nepokretnosti broj 607/1 K.O. Glamočani, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-29-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Obradovac Ibrahim sin Ibrahima, iz Banja Luke, može za potrebe Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti svoje zemljišne parcele, označene kao k.č. br. 1543 zv. „OGRADA”, u naravi njiva 1. klase površine 1363 m² i njiva 2. klase površine 2535 m², upisane u list nepokretnosti broj 1113/1 K.O. Vrbanja 2, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-30-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Džematlije džemata Vrbanja, mogu za potrebe proširenja harema u džematu Vrbanja, Medžlisa IZ Banja Luka, uvakufiti zemljišne parcele koje su kupili, označene kao k.č. br. 1870/1, zv. „BAŠČA”, u naravi njiva 3. klase površine 44 m2, k.č. br. 1870/2, zv. „BAŠČA”, u naravi njiva 3. klase površine 337 m2, k.č. br. 1870/3, zv. „BAŠČA”, u naravi njiva 3. klase površine 111 m2, k.č. br. 1870/4, zv. „BAŠČA”, u naravi njiva 3. klase površine 252 m2, k.č. br. 1870/5, zv. „BAŠČA”, u naravi njiva 3. klase površine 691 m2, upisane u list nepokretnosti broj 113/1 K.O. Vrbanja 2, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banja Luka – vakuf džemata Vrbanja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-31-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redov-

noj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Dervišagić Devleta kći Emina, iz Gornje Tuzle, može za potrebe vakufa h. Husejnove – Poturmahalske džamije, Medžlis IZ Gornja Tuzla, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 1522 zv. „Bašča” u naravi kuća i zgrada, površine 56 m² i dvorište površine 211 m² i k.č. br. 1523/1 zv. „Bašča” u naravi oranica/njiva 4. klase površine 1363 m², upisane u p.l. br. 204 k.o Gornja Tuzla, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gornja Tuzla – vakuf h. Husejnove – Poturmahalske džamije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gornja Tuzla i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-32-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bešić Hasib sin Novalije, iz Srebrenika, može za potrebe džemata Brnjičani, Medžlis IZ Srebrenik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu k.č. br. 146/1 zv. „Brdo” u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 1263 m², upisana u p.l. br. 416 k.o Brnjičani, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenik – vakuf džemata Brnjičani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Srebrenik i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-33-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bešić Hasib sin Novalije, iz Srebrenika, može za potrebe džemata Bare, Medžlis IZ Srebrenik, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 666/2 zv. „Karaula”, u naravi kuća i zgrada, površine 72 m² i dvorište površine 347 m², upisane u p.l. br. 1273 K.O. Srebrenik Grad, svoj suvlasnički dio u udjelu ½ zemljišne parcele označene kao k.č. br. 666/7, zv. „Karaula” u naravi prilazni put, površine 86 m², upisane p.l. br. 1273 k.o. Srebrenik Grad i svoj suvlasnički dio u udjelu 1/3 zemljišne parcele označene kao k.č. br. 666/5 zv. „Karaula” u naravi prilazni put, površine 46 m², upisane u p.l. br. 2869 k.o. Srebrenik Grad, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenik – vakuf džemata Bare.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Srebrenik i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-34-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Đogić Ibro sin Ibrahima, iz Rujnice, može za potrebe mezarja u džematu Rujnica, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 255/2 zv. „Lučica”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 75 m², upisane u p.l. br. 83 K.O. Rujnica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Rujnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-35-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hozanović Izet sin Šerifa, iz Rujnice, može za potrebe mezarja u džematu Rujnica, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 265/2 zv. „Gajić”, u naravi šuma 3. klase, površine 144 m², upisane u p.l. br. 304 K.O. Rujnica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Rujnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-36-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujkić Senad sin Sulje, iz Rujnice, može za potrebe mezarja u džematu Rujnica, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 254/3 zv. „Brdo”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 299 m², upisane u p.l. br. 291 K.O. Rujnica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Rujnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-37-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Šarić Mehmed sin Hasana, iz Rujnice, može za potrebe mezarja u džematu Rujnica, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 264/3 zv. „Ograda”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 731 m² i groblje/mezarje, površine 401 m², upisane u p.l. br. 446 K.O. Rujnica, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Rujnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-38-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Jusufović Osman sin Mustafe, iz Gračanice, može za potrebe džemata Donja Lohinja, Medžlis IZ Gračanica, uvakufiti svoje zemljišne parcele, označene kao k.č. br. 2555/1, zv. „PARLOŠEVAC”, u naravi oranica/njiva 3. klase površine 2188 m² i oranica/njiva 4. klase površine 1570 m², ukupne površine 3758 m² i svoj suvlasnički dio u udjelu ¼ zemljišne parcele označene k.č. br. 2555/4 zv. „Parloševac” u naravi prilazni put, površine 605 m², upisane p.l. broj 348 K.O. D. Lohinja - Pribava, što po starom premjeru odgovara zk. ul. br. 2739 K.O. Donja Lohinja – Pribava, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – Vakuf džemata Donja Lohinja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-39-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Maličević Senad sin Muhameda, iz Tešnja, može za potrebe proširenja mezarja vakufa Avdipašine džamije, Medžlis IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1026/7 zv. „Dugalička”, u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 185 m², upisane u p.l. br. 603 K.O. Tešanj II, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf Avdipašine džamije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-40-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Jupić Hajrija kći Sulje, iz Lepenice, može za potrebe vakufa džamije Šije, Medžlis IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1682/1 zv. „Okruglica”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 2159 m², upisane u p.l. br. 280 K.O. Šije, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Šije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-41-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Smajić Redžo sin Mumina, iz Miljanovaca, može za potrebe vakufa džamije Miljanovci, Medžlis IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 611 zv. „Kalemik”, u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 5409 m², upisane u p.l. br. 499 K.O. Miljanovci Donji, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Miljanovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-42-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujkić Mührudin sin Begana, iz Zavidovića i Avdušić Zijad sin Hasana, iz Zavidovića, mogu pred dušu rahmetli hadži Šefike, hadži Begana, hadži Hasana i Šuhre Mujkić, za potrebe džemata Pašin Konak, Medžlis IZ Zavidovići, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/2 zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1134/1 zv. „Riplja”, u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 2748 m², upisane u p.l. br. 337 K.O. Perovići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zavidovići – vakuf džemata Pašin Konak.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Zavidovići i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-43-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa Gazi Ferhad begove džamije, Medžlis IZ Tešanj, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 963 zv. „Dućan”, u naravi kuća i zgrada, površine 13 m², upisanu u p.l. br. 2282 K.O. Tešanj I, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf Gazi Ferhad begove džamije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-44-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujkić Damir sin Kasima, iz Lukavca, može za potrebe džemata Modrac, Medžlis IZ Puračić, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 1210 zv. „Rosulja”, u naravi kuća i zgrada, površine 42 m2 i dvorište površine 136 m2, k.č. br. 1211/1 zv. „Rosulja” u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 254 m2, k.č. br. 1212/4, u naravi oranica/njiva 3. klase, površine 105 m2, upisane u p.l. br. 1368 k.o. Modrac i svoj suvlasnički dio u udjelu $\frac{1}{2}$ zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1211/3 zv. „Rosulja”, u naravi prilazni put, površine 128 m2, upisanu u p.l. br. 1359 K.O. Modrac, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Puračić – vakuf džemata Modrac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Puračić i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-45-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa džamije Trepče, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 206/1 zv. „Polje”, u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 3057 m2, upisanu u p.l. br. 1159 K.O.

Trepče i k.č. br. 206/4 zv. „Polje”, u naravi prilazni put, površine 129 m², upisanu u p.l. br. 1269 K.O. Trepče, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Trepče.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-46-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Alić Suad sin Omera, iz Repnika, može za potrebe pristupnog puta mezarju u naselju Hrvati, džemat Repnik, Medžlis IZ Banovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 554/3 zv. „Kosica kod groblja”, površine 200 m², upisanu u zk. ul. br. 24 K.O. Repnik, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banovići – vakuf džemata Repnik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banovići i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-47-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Čalija rođ. Adilović Behka kći Sulje, iz Goražda, može za potrebe izgradnje spomen obilježja na Orahovicama, Medžlis IZ Goražde, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1206/2 zv. „Prijekršće”, u naravi livada 6. klase, površine 84 m², upisane u p.l. br. 38 K.O. Orahovice, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Goražde – vakuf džemata Orahovice.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Goražde i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-48-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Efendić rođ. Osmanbegović Zakira kći Mehmedalije, iz Bratunca, može u svoje ime i pred duše svojih roditelja oca Mehmedalije i majke Zahe, brata Muhameda i sestara Razije, Hatidže i Hanumice, za potrebe džamije u Kozluku, Medžlis IZ Zvornik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 6667/1 zv. „Ada - njiva”, površine 10390 m², upisanu p.l. br. 143/2 K.O. Skočić, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – vakuf džamije Kozluk.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Zvornik i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-49-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

Z A K L J U Č A K

Daje se saglasnost da Džematlije džemata Urije, mogu za potrebe džemata Urije, Medžlis IZ Bosanski Novi, uvakufiti nekretnine koje su kupili od Kalender Fuada i Mustafe, označene kao k.č. br. 2372/1 zv. „Okučnica-Urije”, u naravi stambena zgrada površine 78 m², garaža površine 16 m² i dvorište površine 254 m² upisane u list nepokretnosti br. 1421 K.O. Novi Grad 1, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi – vakuf džemata Urije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bosanski Novi i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-50-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redov-

noj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Muminović Enes sin Mensura, iz Brčkog, može za potrebe džemata Brčko, Medžlis IZ Brčko, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 2492/17 PG, zv. „Okućnica”, u naravi dvorište površine 380 m2 i stambena zgrada na sprat u površini 38 m2, upisane u popisni list br. 4310 K.O. Brčko 4, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Brčko – vakuf Brčko.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Brčko i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-51-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Basarić Arzija kći Asima, iz Stoca i Hasanagić rođ. Basarić Nermana kći Asima iz Stoca, mogu za potrebe Medžlisa IZ Stolac, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/2 nekretnina označenih kao k.č. br. 2002/96, zv. „Dućan sa gradilištem”, u naravi poslovni objekat, površine 15 m2, k.č. br. 2002/97 „Dućan sa gradilištem”, u naravi poslovni objekat, površine 15 m2, k.č. br. 2003/36 zv. „Put”, u naravi put, površine 43 m2 i k.č. br. 2003/88 zv. „Put u vinograd”, u naravi put, površine 38 m2, upisane u p.l. br. 652 K.O. Stolac, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 2413 i 1469 k.o. SP_STOLAC, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Stolac – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Stolac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifama izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Stolac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-52-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

Z A K L J U Č A K

Daje se saglasnost da Ajdin Senaid sin Seada, iz Visokog, može u svoje ime i u ime sestre Senade Senaid a pred duše rahmetli oca Seada, majke Fate i brata Senada, za potrebe džemata Kalići, Medžlis IZ Visoko, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1946, zv. „Orašje”, u naravi livada 5. klase, površine 4289 m², upisane u z.k. ul. i p.l. br. 11 K.O. Radovlje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Visoko – vakuf džemata Kalići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Visoko i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-53-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mehić Sakib sin Emina, iz Žepča, može za potrebe džemata Vitlaci, Medžlis IZ Žepče, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 134/28, zv. „Selište”, u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 1238 i oranica/njiva 4. klase, površine 1237 m², upisane u p.l. br. 218 K.O. Vitlaci, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Žepče – vakuf džemata Vitlaci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Žepče i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-54-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mekić Mirzet sin Akifa, iz Gluhe Bukovice, može za potrebe džemata Gluha Bukovica, Medžlis IZ Travnik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 935, zv. „Dolac”, u naravi oranica/njiva 7. klase, površine 2543 m², upisanu u p.l. br. 680 K.O. Gluha Bukovica, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 895 k.o. SP_ORAHOVO-ZAGRAĐE, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Travnik – vakuf džemata Gluha Bukovica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Travnik i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-55-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Smajić Albin sin Mehe, iz Orašca, može za potrebe mezarja u džematu Orašac, Medžlis IZ Novi Travnik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1222, zv. „Dolac”, u naravi voćnjak 4. klase, površine 1266 m², upisanu u p.l. br. 584 K.O. Bistro, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik – vakuf džemata Orašac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Novi Travnik i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-56-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Efendić Vahid sin Osmana, iz Žepča i Efendić Fejzo sin Rame iz Žepča, mogu za potrebe izgradnje sportskog terena u džematu Balačići, Medžlis IZ Žepče, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$, nekretnina označenih kao k.č. br. 1176/3, zv. „Lipa”, u naravi poslovna zgrada u privredi, površine 35 m² i voćnjak 2. klase, površine 1715 m² i k.č. br. 1176/10 zv. „Lipa” u naravi šuma 3. klase, površine 2750 m², upisane u p.l. br. 2089 K.O. Željezno Polje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Žepče – vakuf džemata Balačići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Žepče i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-57-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Efendić Izet sin Osmana, iz Žepča, može za potrebe džemata Balačići, Medžlis IZ Žepče, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1252/1, zv. „Brijeg”, u naravi pašnjak 2. klase, površine 470 m², upisanu u p.l. br. 1759 K.O. Željezno Polje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Žepče – vakuf džemata Balačići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Žepče i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-58-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Efendić Ramo sin Huseina, iz Žepča, može za potrebe džemata Balačići, Medžlis IZ Žepče, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2742/1, zv. „Biljenica”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 1.050 m², upisanu u p.l. br. 985 K.O. Željezno Polje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Žepče – vakuf džemata Balačići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Žepče i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-59-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Efendić Mustafa sin Rame, iz Žepča, može za potrebe džemata Balačići, Medžlis IZ Žepče, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1562/21, zv. „Ružica”, u naravi oranica/njiva 7. klase, površine 1.372 m², upisanu u p.l. br. 2087 K.O. Željezno Polje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Žepče – vakuf džemata Balačići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Žepče i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-60-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

Z A K L J U Č A K

Daje se saglasnost da Bajramović Huse sin Husnije, iz Donje Koprivne, može za potrebe mezarja u džematu Bajramovići, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br.773/3, zv. „Brdo”, u naravi njiva 5. klase, površine 1055 m², upisanu u p.l. br. 49 K.O. Donja Koprivna, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Bajramovići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-61-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.
6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ovčina rođ. Šerak Samija kći Salke, iz Jablanice, Bijedić rođ. Ovčina Arza kći Šaćira, iz Mostara i Baraković rođ. Ovčina Remza kći Šaćira, iz Trebinja, mogu u svoje ime i u ime rahmetli roditelja Šaćira Ovčine i majke Mejre Ovčine rođ. Đapo, za potrebe Medžlisa IZ Bileća, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3 nekretnina označenih kao k.č. br. 10 zv. „Ograda” u naravi šuma 4. klase, površine 19981 m² i pašnjak 4. klase površine 7609 m², k.č. br. 11 zv. „Ograda” u naravi livada 6. klase površine 2055 m², k.č. br. 12 zv. „Ograda” u naravi livada 6. klase površine 1270 m², k.č. br. 13 zv. „Ograda” u naravi livada 6. klase površine 2246 m² i šuma 4. klase površine 542 m², k.č. br. 33/2 zv. „Bašča” u naravi livada 6. klase površine 288 m², k.č. br. 34/3 zv. „Bašča” u naravi livada 6. klase površine 162 m², k.č. br. 35 zv. „Kuća i dvorište” u naravi ruševina površine 50 m², u naravi ruševina površine 49 m², u naravi ruševina 40 m² i u naravi livada 2. klase površine 1165 m², upisane u list nepokretnosti broj 4/0 k.o. Zaušje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bileća – vakuf Medžlisa Islamske zajednice Bileća.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bileća i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-62-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Halilović Elvir sin Saliha, iz Brnjika, može za potrebe džemata Brnjik, Medžlis IZ Čelić, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 338/7, zv. „Obrijež”, u naravi voćnjak 2. klase, površine 446 m², upisanu zk. ul. br. 432 i katastarsko-knjižni uložak br. 402 K.O. Brnjik, uz uvjet da

se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Čelić – vakuf džemata Brnjik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Čelić i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-63-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Cazin da može izvršiti transformaciju/ eksproprijaciju dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 1409/8, u površini od 4 m², uz naknadu u iznosu od 10,00 KM po m², što ukupno iznosi 40,00 KM, k.č. broj 1421/2, površine 12 m², uz naknadu u iznosu od 10,00 KM po m², što ukupno iznosi 120,00 KM i k.č. broj 1974/2, u površini od 13 m², uz naknadu u iznosu od 10,00 KM po m², što ukupno iznosi 130,00 KM.

Eksproprijacija se vrši u korist JU Komunalno-stambeni fond Cazin a za potrebe proširenja putnog pravca Kosa u MZ Šturlić.

Obavezuje se Medžlis IZ Cazin da dobijena finansijska sredstva utroši u zaštitu i unapređenje istoimenog vakufa.

Zadužuje se Medžlis IZ Cazin da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-64-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Janja da može izvršiti transformaciju/eksproprijaciju vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 3550/2, u naravi njiva 4. klase, površine 3534 m², upisana u list nepokretnosti broj 2505, KO Janja 2, k.č. broj 3550/1, u naravi njiva 4. klase, površine 267 m², KO Janja 2 i k.č. broj 3585/2, u naravi njiva 5. klase, površine 1.206 m², upisana u list nepokretnosti broj 853, KO Janja 2 na način da se iste ustupi kroz eksproprijaciju u korist Grada Bijeljina za iznos od 49.406,70 KM.

S obzirom da Medžlis IZ Janja nije predložio adekvatnu nekretninu koja bi se kupila za novčana sredstva, Obavezuje se Medžlis IZ Janja da dobijena sredstva deponuje na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Janja nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Obavezuje se Medžlis IZ Janja da kupljenu nekretninu uknjiži na istoimeni vakuf.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Janja i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-65-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Doboj da u korist BH Telecoma d.d. s ciljem postavljanja optičkog kabla može ustanoviti pravo služnosti na dijelu vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 1627/17 i 1627/18 u dužini od 27 metara pod sljedećim uvjetima:

Utvrđuje se naknada za uspostavljeno pravo služnosti u iznosu od 50,00 KM mjesečno, odnosno 600,00 KM godišnje,

Ugovorom će se odrediti da će se utvrđena naknada revidirati svakih 5 godina na osnovu tržišnih parametara,

Izgradnja i postavljanje optičkog kabla mora biti izgrađena na način da neće ugroziti eventualno buduće izdavanje građevinske dozvole na predmetnim nekretninama, a ako postavljena instalacija bude smetnja, obavezuje se BH Telecom d.d. Sarajevo da o svom trošku izvrši izmještanje optičkog kabla.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Doboj i Vakufska direkcija.

Obavezuje se Medžlis IZ Doboj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-66-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Doboj da u korist JP Elektroprivreda d.d. Sarajevo s ciljem postavljanja srednjonaponskog voda i stuba može ustanoviti pravo služnosti na dijelu vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 606 i k.č. broj 488 u skladu sa situacijom lokacije uz sljedeće uvjete:

Utvrđuje se naknada za uspostavljeno pravo služnosti u iznosu od 50,00 KM mjesečno, odnosno 600,00 KM godišnje,

Ugovorom će se odrediti da će se utvrđena naknada revidirati svakih 5 godina na osnovu tržišnih parametara,

Izgradnja i postavljanje električnog voda i stuba mora biti izgrađena na način da ne ugrožava eventualno buduće izdavanje građevinske dozvole na pred-

metnim nekretninama, a ako postavljena instalacija bude smetnja, obavezuje se JP Elektroprivreda d.d. Sarajevo da o svom trošku izvrši izmještanje optičkog kabela.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Doboj i Vakufska direkcija.

Obavezuje se Medžlis IZ Doboj da dostavi Vakufskoj direkciji izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-67-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Ne daje se saglasnost Medžlisu IZ Fojnica za transformaciju/zamjenu vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 761, u naravi voćnjak 3. klase, površine 1120 m², upisana u ZK uložak broj 216, KO Šćitovo, i PL broj 1131, KO Šćitovo, za nekretninu u vlasništvu Sikirić Sedada, označena kao k.č. broj 744, u naravi oranica 6. klase, površine 3939m², upisana u ZK uložak broj 416, KO Šćitovo i PL broj 1134, KO Šćitovo.

Saglasnot na transformaciju će se moći dati nakon što se zamjenskoj parceli osigura pristupni put.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Fojnica i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-68-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redov-

noj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da može izvršiti transformaciju/zamjenu vakufske nekretnine označene kao k.č. br. 741 upisanu u p.l. br. 292 u K.O. Novo Selo kao vakuf džamije Novo Selo, ukupne površine 42 m², za dio parcele u vlasništvu Mulić Kemala, označene kao k.č. br. 740 upisanu u p.l. br. 276 K.O. Novo Selo, površine 126 m².

Obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da nekretninu koju dobije u zamjeni upiše na ime istoimenog vakufa odnosno da nekretninu upiše na Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Tešanj-Vakuf džamije Novo Selo.

Zadužuje se Medžlis IZ Tešanj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-69-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Doboj da može izvršiti transformaciju/zamjenu dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. br. 1155, upisanu u p.l. br. 585, KO Matuzići, u naravi bašča, u površini od 94 m² za nekretninu označenu kao k.č. br. 1497/2, upisanu u p.l. br. 2175, KO Matuzići, njiva 4. klase, površine 2937 m², dio nekretnine označene kao k.č. br. 1164/3 u vlasništvu Aličić Amira, u površini od 7 m², upisanu u p.l. br. 2176 K.O. Matuzići i suvlasnički dio u udjelu 1/3 pristupnog puta označenog kao k.č. br. 1497/4, u naravi oranica/njiva 4. klase, KO Matuzići, u površini od 198 m², u suvlasništvu Aličić Saliha, Aličić Smaile i Aličić Fatime.

Obavezuje se Medžlis IZ Doboj da nekretninu koju dobije u zamjeni upiše na ime istoimenog vakufa odnosno da nekretninu upiše na Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Doboj-Vakuf džemata Matuzići.

Zadužuje se Medžlis IZ Doboj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Doboj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-70-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Doboj da može izvršiti transformaciju/eksproprijaciju vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 181/2 u naravi njiva 6. klase u površini od 164 m², k.č. broj 182/2 u površini od 117 m², k.č. broj 208/4 u površini od 4574 m², k.č. broj 210/2 u površini od 89 m², k.č. broj 212/4 u površini od 659 m², k.č. broj 212/3 u površini od 1968 m², k.č. broj 213/4 u površini od 29.332 m², k.č. broj 213/6 u površini od 12.284 m², k.č. broj 213/7 u površini od 232 m², što ukupno čini 49.419 m², na način da se iste kroz eksproprijaciju ustupe uz naknadu u iznosu od 7,90 KM po m², što ukupno iznosi 390.410,10 KM.

S obzirom da Medžlis IZ Doboj nije predložio adekvatnu nekretninu koja bi se kupila za novčana sredstva Vakufska direkcija će biti supotpisnik ugovora a sredstva od transformacije vakufske imovine bit će uplaćena direktno na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Doboj pronade adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Doboj i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-71-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Breza da od dobijenih sredstava od transformacije vakufske imovine na osnovu Zaključka Vijeća muftija broj 04-1-209-2/22 od dana 28.09.2022. godine, može izvršiti kupovinu stana u naselju Rosulje, Vogošća, površine 40,32 m², sa vanjskim parking mjestom, za iznos od 105.800,00 KM.

Obavezuje se Medžlis IZ Breza da preostali iznos finansijskih sredstava od transformacije vakufske imovine u iznosu od 13.450,00 KM utroši u kupovinu adekvatne nekretnine.

Obavezuje se Medžlis IZ Breza da predmetni stan uknjiži na ime istoimenog vakufa kojem su pripadale nekretnine koje su predmet transformacije.

Obavezuje se Vakufska direkcija da finansijska sredstva u iznosu od 105.800,00 KM uplati Medžlisu IZ Breza u svrhu kupovine predmetnog stana.

Za sprovođenje ovog Zaključka zadužuju se Vakufska direkcija i Medžlis IZ Breza.

Obavezuje se Medžlis IZ Breza da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-72-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Gazi Husrev-begovoj medresi Sarajevo da može izvršiti transformaciju/ekproprijaciju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj

3328/2, u naravi njiva 5. klase, površine 187 m2, upisane u LN broj 1620, KO Janja 2 na način da se ista ustupi kroz eksproprijaciju u korist Grada Bijeljina za iznos od 1.851,00 KM.

S obzirom da je Gazi Husrev-begova medresa budžetska organizacija u okviru JRT Kantona Sarajevo, obavezuje se Vakufska direkcija da podnese prijedlog za izvršenje kako bi se sredstva uplatila direktno na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Gazi Husrev-begova medresa nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na ime kupovine adekvatne nekretnine.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Gazi Husrev-begova medresa Sarajevo i Vakufska direkcija.

Obavezuje se Gazi Husrev-begova medresa da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-73-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da može izvršiti transformaciju/eksproprijaciju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 188/5, u naravi oranica/njiva 2. klase, upisana u PL broj 157, KO Tešanjka u površini od 130 m2, na način da se ista ustupa kroz eksproprijaciju u korist JP Autoceste Federacije BiH za potrebe izgradnje autoceste za iznos od 11.332,00 KM

S obzirom da Medžlis IZ Tešanj nije pronašao adekvatnu nekretninu koja bi se kupila za novčana sredstva, Vakufska direkcija će biti supotpisnik ugovora, a sredstva od transformacije vakufske imovine bit će uplaćena direktno na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Tešanj nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-74-2/23

Datum: 15. ramazan 1444. h.g.

6. april 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i šestoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. ramazana 1444. h.g., odnosno 6. aprila 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Zaključak Vijeća muftija broj 04-1-87-2/20 od dana 06.07.2020. godine stavlja se van snage.

Obavezuju se Muftijstvo tuzlansko, Vakufska direkcija i Medžlis IZ Bijeljina da nastave sa aktivnostima koje za cilj imaju zaštitu harema Sultan Sulejmanove-Atik džamije u Bijeljini.

Za sprovođenje ovog zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bijeljina i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-915-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin broj: 01-07-1-25-2/2023 od 6. februara 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihačkog broj: 01-07-1-60-2/23 od 10. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Bajramovići shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Veladžić (Adem) Mustafa, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 27. juna 1999. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Bajramovići, Medžlis Islamske zajednice Cazin, od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Veladžić Mustafa će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-726-3/23

Datum: 24. redžeb 1444. god. po H.
15. februar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 09-HA-02/23 od 23. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti glavnog imama

Pašalić (Salko) Enver, master islamskih nauka iz oblasti da've, rođen 18. februara 1960. godine u Fojnici, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Stuttgart, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. januarom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1284-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-67/23 od 7. marta 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Smajlović (Abdulah) Muhamed, rođen 25. marta 1962. godine u Grbavcima-Zvornik, imam, hatib i muallim u Džematu Babino, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. januarom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1048-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-284/2023 od 28. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Grabus (Sejad) Munever, rođen 14. septembra 1978. godine u Krpeljićima, općina Travnik, imam, hatib i muallim u Džematu Krpeljići, Medžlis Islamske zajednice Travnik, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 28. februarom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1283-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-07-147-6/23 od 2. marta 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Mahalbašić (Ferid) Muris, profesor islamske teologije, rođen 21. oktobra 1981. godine u Tesliću, imam, hatib i muallim u Džematu Oraš Planje, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 28. februarom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1576/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.
5. april 2023. godine

Na temelju odredbi člana 42., 61. i 82. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst, odredbi člana 4. Pravilnika o reisul-ulemi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, odredbi člana 19. Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, odredbe člana 46. Pravilnika o imamima, a sve u vezi sa članom 11. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (Sl. Glasnik BiH 05/04), Reisul-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini donosi:

D E K R E T

o razrješenju dužnosti glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj

Alibašić (Mujo) dr. Halim, rođen 25. marta 1957. godine, u Foči, glavni imam Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj, razrješava se dužnosti glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj zaključno sa 31. martom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1578/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.
5. april 2023. godine

Na temelju odredbi člana 42., 61. i 82. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst, odredbi člana 4. Pravilnika o reisul-ulemi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, odredbi člana 19. Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, odredbe člana 46. Pravilnika o imamima, a sve u vezi sa članom 11. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (Sl. Glasnik BiH 05/04), Reisul-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini donosi:

D E K R E T

o razrješenju dužnosti glavnog imama

Kusur (Ibrahim) Aldin, profesor islamske teologije, rođen 4. decembra 1983. godine u Doboju, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Hannover, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 14. aprilom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1668-2/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.
5. april 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenik br. 03-07-1-42-2/23 od 2. marta 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Mujić (Mustafa) Mehmed, rođen 21. aprila 1986. godine u mjestu Gornja Orahovica, općina Gračanica, imam, hatib i muallim u Džematu Čekanići, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 20. februarom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1319-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa broj: 01-03-2-41-3/23 od 8. februara 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog broj: 01-07-1-107-2/23 od 20. marta 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 5. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kovačević (Mahmut) Hamdija, rođen 1. augusta 1972. godine u Bihacu, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Todorovo, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. januarom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba

i muallima, u Džemat Veliki Badić, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, počevši od 1. februara 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-833-2/23

Datum: 8. ramazan 1444. god. po H.
30. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj broj: 02-07-1-102/23 od 24. januara 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-50-2/2023 od 2. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Halilović (Ibro) Halid, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 5. aprila 1985. godine u mjestu Kopice, općina Maglaj, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Kamenica, Medžlis Islamske zajednice Teslić, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. januarom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Jablanica, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. februara 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je

dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1466-2/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.

5. april 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj broj: 01-07-193-4/23 od 22. marta 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-134-2/2023 od 27. marta 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Alibegović (Salko) Sakib, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 27. februara 1989. godine u Travniku, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Novo Selo, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 20. martom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Oraš Planje, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, počevši od 21. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tešanj će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 21. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-880-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-51-2/23 od 6. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-22/23 od 31. januara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Mahmića Most, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Topalović (Refik) Mersud, rođen 23. novembra 1994. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Mahmića Most, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Topalović Mersud će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-997-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-83-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 01-02-1-66-1/23 od 6. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Zecovi, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Šehović (Kasim) Rešad, rođen 23. septembra 1992. godine u Fojnici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Zecovi, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Šehović Rešad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2023. godine i važi do 29. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-991-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-78-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-47-2/23 od 13. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bućevci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Žutić (Zahid) Muhamed, rođen 1. februara 1987. godine u mjestu Staban-dža, Velika Kladuša, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bućevci, Medžlis Islamske zajednice Bužim, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Žutić Muhamed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugo-

vor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1286-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-105-2/23 od 16. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-94-4/23 od 8. marta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bešići - Bosanska Otoka, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Redžić (Mirsad) Damir, rođen 30. oktobra 1986. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bešići – Bosanska Otoka, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, od 1. aprila 2023. godine do 31. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Redžić Damir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2023. godine do 31. marta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2023. godine i važi do 31. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1285-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-104-2/23 od 16. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-50/23 od 20. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bajrići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Tričić (Sulejman) hafiz Talha, rođen 31. oktobra 2000. godine u Velikoj Kladuši, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bajrići, Medžlis Islamske zajednice Bihać, od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Tričić Talha će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-879-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-52-2/23 od 6. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-23-3/23 od 31. januara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Krušnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mahmić (Emin) Adis, rođen 17. marta 1988. godine u Mahmića Selu – Bosanska Krupa, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Krušnica, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Mahmić Adis će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1088-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-90-2/23 od 2. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 02-07-1-5435/23 od 2. marta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gornji Agići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mlivo (Mirsad) Uzeir, rođen 15. oktobra 1998. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gornji Agići, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Mli-vo Uzeir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2023. godine i važi do 29. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-993-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-80-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-49-2/23 od 13. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bućevci-Centar, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Isaković (Izet) Zijad, rođen 9. augusta 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bućevci-Centar, Medžlis Islamske zajednice Bužim, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Isaković Zijad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-996-2/23

Datum: 6. ramazan 1444. god. po H.
28. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-77-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-46-2/23 od 13. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Velike Luke, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Ljubijankić (Izet) Irfan, rođen 30. marta 1996. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Velike Luke, Medžlis Islamske zajednice Bužim, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Ljubijankić Irfan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-992-2/23

Datum: 7. ramazan 1444. god. po H.
29. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-79-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-48-2/23 od 13. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Radoč, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Krkalić (Husnija) Samir, rođen 27. marta 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Radoč, Medžlis Islamske zajednice Bužim, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Krkalić Samir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-995-2/23

Datum: 7. ramazan 1444. god. po H.
29. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-76-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-44-2/23 od 13. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Abazovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Abazović (Husein) Haris, rođen 19. jula 1986. godine u Bosanskoj Krupi, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Abazovići, Medžlis Islamske zajednice Bužim, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Abazović Haris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor

na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-876-2/23

Datum: 7. ramazan 1444. god. po H.
29. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-55-2/23 od 6. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-21-3/23 od 31. januara 2023. godine, u predmetu postavljena imama u Džemat Ljusina, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET **o postavljenju imama**

Bajrić (Enes) hafiz Numan, rođen 21. februara 1990. godine u Cazinu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ljusina, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Bajrić Numan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-994-2/23

Datum: 7. ramazan 1444. god. po H.
29. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-74-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-45-2/23 od 13. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Vrhovska, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Bajrektarević (Izet) Adnan, rođen 12. februara 1986. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Vrhovska, Medžlis Islamske zajednice Bužim, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Bajrektarević Adnan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-990-2/23

Datum: 7. ramazan 1444. god. po H.
29. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-75-2/23 od 23. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-43-2/23 od 13. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Jusufovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Baltić (Hilmija) Fahrudin, rođen 18. maja 1992. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Jusufovići, Medžlis Islamske zajednice Bužim, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Baltić Fahrudin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-877-2/23

Datum: 7. ramazan 1444. god. po H.
29. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-54-2/23 od 6. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-19/23 od 31. januara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Arapuša, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Durić (Enes) Zehrudin, rođen 24. novembra 1992. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Arapuša, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Durić Zehrudin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaklju-

čiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-878-2/23

Datum: 7. ramazan 1444. god. po H.
29. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-53-2/23 od 6. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-20/23 od 31. januara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Hafizovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET **o postavljenju imama**

Hrnjić (Islam) Faris, rođen 2. januara 1999. godine u Čeliću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Hafizovići, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Hrnjić Faris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2023. godine do 31. januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2023. godine i važi do 31. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1387-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-421-1/23 od 16. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Banovići br. 02-03-2-135/23 od 27. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Treštenica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Kovačević (Redžo) Asmir, rođen 20. jula 1981. godine u Banovićima, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Treštenica, Medžlis Islamske zajednice Banovići, od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Banovići i Kovačević Asmir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2023. godine i važi do 29. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1132-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-097/23 od 16. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-282/2023 od 28. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lukačka džamija shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Jusić (Edhem) hafiz Abdulvahid, rođen 26. marta 1995. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lukačke džamije, Medžlis Islamske zajednice Travnik, od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Jusić Abdulvahid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2023. godine i važi do 29. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1132-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-31-1/23 od 17. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-2-530-1/22 od 26. decembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Glavatičevo shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Zukić (Aziz) Ines, rođen 12. februara 2001. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Glavatičevo, Medžlis Islamske zajednice Konjic, od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Konjic i Zukić Ines će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-986-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-56-2/23 od 6. februara 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 01-07-1-11-2/23 od 26. januara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Naprelje shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET **o postavljenju imama**

Lužić (Salih) Velid, rođen 22. januara 2001. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Naprelje, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Lužić Velid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2023. godine do 29. februara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2023. godine i važi do 29. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1206-2/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.

5. april 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-100/23 od 7. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-03-09/23 od 9. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bukve, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Jašarević (Munib) Dževad, rođen 5. oktobra 1985. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bukve, Medžlis Islamske zajednice Vitez, od 7. marta 2023. godine do 6. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Jašarević Dževad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 7. marta 2023. godine do 6. marta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 7. marta 2023. godine i važi do 6. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1464-2/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.

5. april 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-141-2/2023 od 28. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-143/23 od 24. marta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Rujnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Patković (Senad) Abid, rođen 12. februara 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Rujnica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, od 1. aprila 2023. godine do 31. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Patković Abid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2023. godine do 31. marta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2023. godine i važi do 31. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1465-2/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.

5. april 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-125-2/2023 od 27. marta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-07-151-6/23 od 30. marta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bobare-Drinčići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Grabus (Eniz) hafiz Sakib, rođen 21. maja 1974. godine u Doboju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bobare-Drinčići, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, od 1. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Grabus Sakib će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze

između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2023. godine do 31. marta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2023. godine i važi do 31. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1365-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Livno br. 01-03-1-85-11/23 od 13. februara 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-185-1/23 od 21. marta 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mustafić (Mufid) Sadržir, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 4. februara 1993. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Topovi-Gornji grad, Medžlis Islamske zajednice Livno, počevši od 1. januara 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1364-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.
31. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Livno br. 01-03-1-85-12/23 od 13. februara 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-186-1/23 od 21. marta 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj

sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju muallime

Mustafić (Emir) Merima, profesor religijske pedagogije, rođena 30. juna 1992. godine u Olovu, postavlja se na dužnost muallime u službi za odgojno-obrazovne poslove, Medžlis Islamske zajednice Livno, počevši od 1. januara 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovana je dužna poslove muallime obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-940-2/23

Datum: 9. ramazan 1444. god. po H.

31. mart 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 02-02-07-34/23 od 6. februara 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-290-1/23 od 21. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Osmanović (Mustafa) Ahmet, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 26. januara 1997. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Međida Srednja, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. januara 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1579/23

Datum: 14. ramazan 1444. god. po H.
5. april 2023. godine

Na temelju odredbi člana 42., 61. i 82. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst, odredbi člana 4 Pravilnika o reisul-ulemi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, odredbi člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, odredbe člana 46 Pravilnika o imamima, a sve u vezi sa članom 11 Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (Sl. Glasnik BiH 05/04), Reisul-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini donosi:

D E K R E T o postavljenju glavnog imama

Kusur (Ibrahim) Aldin, profesor islamske teologije, rođen 4. decembra 1983. godine, u Doboju, postavlja se na dužnost glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj, od 15. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj i Kusur Aldin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj i glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. aprila 2023. godine i važi do 14. aprila 2027. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-588-3/23

Datum: 3. ša'ban 1444. god. po H.
23. februar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 03-HA-01/23, od 19. januara 2023. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-588-2/23 od 20. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u*

BiH, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Jusić (Miralem) Adnan, rođen 15. aprila 1981. godine u Derventi, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Heilbronn, Medžlis Islamske zajednice Stuttgart, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Heilbronn i Jusić Adnan će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između imenovanog i Džemata Heilbronn, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2023. godine i važi do 31. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-588-3/23

Datum: 3. ša'ban 1444. god. po H.
23. februar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 02-HA-02/23, od 2. februara 2023. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-588-2/23 od 20. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Jugo (Rešid) Amer, profesor islamske teologije, rođen 7. februara 1985. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat

Ulm, Medžlis Islamske zajednice Stuttgart, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. januara 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Ulm i Jugo Amer će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Ulm i imama.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-360-3/23

Datum: 3. ša'ban 1444. god. po H.

23. februar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 03-HA-01/23, od 19. januara 2023. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-360-2/23 od 20. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Pašalić (Zahid) Ernas, rođen 22. septembra 1989. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Karlsruhe, Medžlis Islamske zajednice Stuttgart, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Karlsruhe i Pašalić Ernas će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Karlsruhe i imama.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2023. godine i važi do 31. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-358-3/23

Datum: 3. ša'ban 1444. god. po H.
23. februar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 03-HA-01/23, od 19. januara 2023. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu, Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-358-2/23 od 20. februara 2023. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Ćatić (Suvad) Muamer, magistar islamskih nauka, rođen 20. januara 1988. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bosniakisches Kulturzentrum Ingolstadt e. V., Medžlis Islamske zajednice Stuttgart, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. januara 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, Džemat Bosniakisches Kulturzentrum Ingolstadt e. V. i Ćatić Muamer će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Džemata Bosniakisches Kulturzentrum Ingolstadt e. V. i imama.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijaseta Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijaseta Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijaseta IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna transkripcija pri-

mjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozima moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, EKREM TUCAKOVIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ lektura: AMILA ŠADIĆ HAJDAREVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.

The Herald

of the Riyasat of the Islamic Community
in Bosnia and Herzegovina

البلاغ

مجلة المشيخة الإسلامية
في البوسنة والهرسك